

Quyển thứ 4

卷第四

勅修百丈清規卷第四
大智壽聖禪寺住持臣僧德輝奉勅重編
大龍翔集慶寺住持臣僧大訴奉勅校正
兩序章第六

[1130c13] 兩序之設為眾辦事。而因以提綱唱道。黼黻宗猷。至若司帑庾歷庶務。世出世法無不閑習。然後據位稱師臨眾馭物。則全體備用所謂成己而成人者也。古猶東西易位而交職之。不以班資崇卑為謙。今岐而二之非也。甚而黨鬪。強弱異勢至不相容者有矣。惟主者申祖訓以戒之。欲其無爭。必慎擇所任。使各當其職人無間言可也。

SẮC TU BÁCH TRƯỢNG THANH QUI QUYỂN TƯ

* *

**ĐẠI TRÍ THỌ THÁNH THIÊN TỰ TRỤ TRÌ THẦN TĂNG ĐỨC HUY PHỤNG
SẮC TRÙNG BIÊN**

**ĐẠI LONG TƯỜNG TẬP KHÁNH TỰ TRỤ TRÌ THẦN TĂNG ĐẠI HÂN PHỤNG
SẮC HIỆU CHÍNH**

*

LƯƠNG TỰ CHƯƠNG ĐỆ LỤC

[1130c13] Lương tự chi thiết, vi chúng biện sự, nhi nhân dĩ đề cương xướng đạo, phủ phát tông do. Chí nhược ty thẳng dự, lệnh thứ vụ, thế xuất thế pháp, vô bất nhân tập, nhiên hậu cứ vị xưng sư, lâm chúng ngự vật, tặc toàn thể bị dụng, sở vị thành kỷ nhi thành nhân giả dã. Cổ do Đông Tây dịch vị nhi giao chức chi, bất dĩ ban tư sùng tư vi hiêm. Kim kỳ nhi nhị chi, phi dã. Thậm nhi đảng trừ, cường nhược dị thế, chí bất tương dung giả hữu hĩ! Duy chủ giả thân tổ huấn dĩ giới chi. Dục kỳ vô tranh, tất thận trách sở nhiệm, sử các đương kỳ chức nhân vô gian ngôn, khả dã!

SẮC TU BÁCH TRƯỢNG THANH QUI QUYỂN 4

* *

TRỤ TRÌ CHÙA THIỀN ĐẠI TRÍ THỌ THÁNH LÀ TĂNG
BỀ TÔI ĐỨC HUY PHỤNG SẮC CHỈ BIÊN SOẠN LẠI
TRỤ TRÌ CHÙA ĐẠI LONG TƯỜNG TẬP KHÁNH LÀ TĂNG
BỀ TÔI ĐẠI HÂN PHỤNG SẮC CHỈ HIỆU CHÍNH

*

CHƯƠNG 6 – LƯƠNG TỰ

[1130c13] Mục đích thiết lập chấp sự tăng hai tự là để lo công việc cho tăng chúng, nhân đó giữ gìn uốn nắn kỷ cương, hoằng dương Phật pháp, thành sự phò trì trọng yếu đại kế khuếch trương tông phái. Đến

như quản lý tiền tài, lương thực vãi vóc là các chuyện thứ yếu hằng ngày, cả chuyện nắm bắt các qui định về đạo cũng như đời, không chuyện nào là không xử lý can thiệp. Sau đó mới ở cương vị cao trong chùa làm thầy mọi người, lãnh đạo tăng chúng, đạt đến trình độ tu dưỡng đạo đức cao thượng, tự thành toàn cho chính mình mà cũng thành toàn cho người. Người xưa rất rành rẽ nguyên lý này, cho nên hai ban Đông Tây tự có thể trao đổi thay thế chức vụ cho nhau, mà không tự hiềm chi tư cách và địa vị cao thấp. Ngày nay thì phân chia hẳn hòi hai ban (đi ngược lại tinh thần của qui định xưa) là không đúng vậy. Thậm chí còn lập bè kết cánh tranh đấu nhau, lấy mạnh hiếp đáp yếu, đưa đến tình trạng xung khắc như nước với lửa, chẳng dung thứ nhau. Mong rằng chính Hòa thượng trụ trì phải đích thân mình tổ huấn, nghiêm khắc ngăn cấm, đề phòng. Nếu muốn không xảy ra chuyện tranh giành đấu đá thì trụ trì phải hết sức thận trọng việc chọn lựa chấp sự tăng hai ban khiến cho ai ai cũng lo tròn chức vụ, người ngoài không có chỗ lời ra tiếng vào mới gọi rằng tốt!

*

* *

LỜI BÀN

Đây là bài tựa nhỏ coi như dẫn ngôn của chương thứ sáu, miêu thuật đại khái mục đích của sự thành lập chức sự tăng hai ban trong chốn Thiền lâm, công việc chấp chương của các chấp sự tăng và trạng huống lý tưởng các chấp sự tăng làm tròn bổn phận của mình.

Tác giả so sánh sự hòa bài hai ban chấp sự khi xưa và chuyện minh tranh, ám đấu của hai ban ngày nay, tạo nên thế đối lập gay gắt như nước với lửa, đưa đến nguyện vọng là chính trụ trì phải hết sức dạy dỗ hai ban, ngăn chặn chuyện đấu đá cùng sự thận trọng hết mực trong công tác tuyển chọn nhân sự của hai ban mới giải quyết được vấn đề. Ý kiến này rất có giá trị mà Phật giáo đoàn và tự viện ngày nay phải hết sức quan tâm.

*

* *

西序頭首 前堂首座

[1130c22] 表率叢林人天眼目。分座說法開鑿後昆。坐禪領眾謹守條章。齋粥精粗勉諭執事。僧行失儀依規示罰。老病亡歿垂恤送終。凡眾之事皆得舉行。如衣有領如網有綱也。雖大方尊宿。若住持能以禮致之。亦請充此職。謂之退位為人。如文殊為七佛師。猶助釋迦揚化為眾上首。

吾宗睦州於黃檗。雲門於靈樹。光昭前烈詒訓後來。名位之重可輕任耶。

[1131a02] 祖庭事苑云。首座即古之上座。梵語悉替那。此云上座。一耆年。二貴族。三先受戒。及證道果。今禪門所謂首座者。必擇其已事已辦眾所服從德業兼修者。充之。

TÂY TỰ ĐẦU THỦ : TIỀN ĐƯỜNG THỦ TỌA

[1130c22] Bửu suất tùng lâm, nhân thiên nhĩn mục. Phân tòa thuyết pháp, khai tạc hậu côn, tọa thiền lãnh chúng, cẩn thủ điều chương, trai chúc tinh thô, miễn dụ chấp sự. Tăng hành thất nghi, y qui thị phạt. Lão bệnh vong một, thùy tuất tổng chung: phạm chúng chi sự, giai đắc cử hành. Như y hữu lĩnh, như vông hữu cương dã. Tuy đại phương tôn túc, nhược trụ trì năng dĩ lễ trí chi, diệc thỉnh sung thử chức, vị vi thoái vị vi nhân. Như Văn Thù vi thất Phật sư, do trợ Thích Ca dương hóa, vị chúng thượng thủ. Ngô tông Mục Châu ư Hoàng Bá, Vân Môn ư Linh Thọ, quang chiêu tiền liệt, di huấn hậu lai, danh vị chi trọng, khả khinh nhiệm da?

[1131a02] Tổ đình sự uyển vân: “Thủ tọa tức cổ chi thượng tọa, Phạn ngữ tức thế na, thử vân thượng tọa. Nhất kỳ niên, nhị quý tộc, tam tiên thọ giới, cập chứng đạo quả. Kim Thiền môn sở vị thủ tọa giả,

tất trách kỳ kỹ sự dĩ biện chúng sở phục tùng đức nghiệp kim tu giả sung chi”.

LIÊN QUAN ĐẾN TÂY BAN ĐẦU THỦ : THỦ TỌA TIỀN ĐƯỜNG

[1130c22] (Chức trách của thủ tọa tiền đường là) làm gương mẫu của Thiên lâm, là mặt mày của đại chúng (nhân thiên nhân mục), thay trụ trì thuyết pháp, khai phát kẻ hậu học. Trong buổi tọa Thiền, đôn đốc kiểm soát đồ chúng tuân thủ nghiêm ngặt qui chương. Ngay cả chuyện nhỏ nấu cơm, nấu cháo ngon hay dở cũng phải đôn đốc giám sát các chấp sự tăng lo tròn chức vụ, nếu có tăng nhân nào vi phạm nghi qui thì phải theo luật lệ mà trách phạt tội hình. Đối với tăng chúng già yếu bệnh tật thì an ủi hỏi han điều trị, còn nếu qua đời thì phải lo đám tang cho chu đáo. Nói tóm lại, bất cứ sự tình lớn bé gì của tăng chúng trong chùa, thủ tọa tiền đường đều phải quản lý dạy dỗ, như áo có cổ áo, lười có giềng lười, (tức địa vị sùng cao mà trọng yếu). Nhân đó mà dù cho là bậc tôn túc của chùa to lớn danh tiếng, mà nếu trụ trì bằng cách nào đó có thể lấy lễ mời thỉnh họ rời chùa đang ở đến chùa mình giữ chức thủ tọa tiền đường, điều đó gọi là “thoái vị vi nhân”. Như Bồ-tát Văn Thù là hóa thân của trí tuệ làm thầy của bảy Phật là (Phật Tì-bà-thi, Phật Thi-khí, Phật Câu-lưu-tôn, Phật Câu-na-hàm, Phật Ca-diếp, Phật Thích-ca mâu-ni), vậy mà còn đầu sanh sung chức thủ tọa tiền đường, tiếp đỡ đức Thế Tôn Thích-ca mâu-ni hoàng dương

Phật hóa. Hay như thiền sư trứ danh của thiền tông là Mục Châu Đạo Minh khi xưa từng làm thủ tọa trong chùa của pháp sư Hoàng Bá Hi Vận, hay như thiền sư Vân Môn Văn Yển từng làm thủ tọa trong viện Linh Thọ của thiền sư Nhữ Nguyên Như Mẫn, đã làm rạng rỡ sự nghiệp của các tổ đời trước, và nêu gương sáng cho đời sau. Cương vị thủ tọa thật là quan trọng như thế, há có thể hời hợt giao nhiệm vụ sao?

[1131a02] Tổ đình Sự Uyển viết: “Thủ tọa tức là thượng tọa thời xưa, tiếng Phạn là “thế-na” chính có nghĩa là thượng tọa. (Chức này) thứ nhất phải là người tuổi cao, thứ nhì phải là quý tộc, thứ ba là người thọ giới trước hơn hết, lại phải chứng đạo quả. Ngày nay chốn Thiền môn gọi là thủ tọa, chọn lựa nơi người tự mình lo liệu công việc, được đại chúng phục tùng đức nghiệp, và có công hạnh tu hành mà trao chức cho”.

*

* *

後堂首座

[1131a06] 位居後板輔贊宗風。軌則莊端為眾模範。蓋以眾多故分前後。齋粥二時過堂及坐禪。則後門出入。如缺前堂。住持別日上堂白眾請轉前板。插單唱食。其坐禪坐參。只眾寮前第三下板即入堂。不必鳴首座寮前板。餘行事悉與前堂同。

HẬU ĐƯỜNG THỦ TỌA

[1131a06] Vị cư hậu bản phụ thế tông phong, quỹ tặc trang đoan, vi chúng mô phạm. Cái dĩ chúng đa, cố phân tiền hậu. Trai chúc nhị thời, quá đường cập tọa thiền, tặc hậu môn xuất nhập. Như khuyết tiền đường, trụ trì biệt nhật thượng đường bạch chúng, thỉnh chuyển tiền bản, tháp đơn, xướng thực. Kỳ tọa thiền, tọa tham, chỉ chúng liêu tiền đệ tam hạ bản tức nhập đường, bất tất minh thủ tọa liêu tiền bản. Dư hành sự, tất dữ tiền đường đồng.

THỦ TỌA HẬU ĐƯỜNG

[1131a06] (Vị trí của thủ tọa hậu đường là) ở tại bên hông trái của xuất nhập bản của tầng đường, hiệp trợ duy trì môn phong của nhà chùa, và lấy phong cách gương mẫu trang nghiêm của mình để làm khuôn phép cho đại chúng. Bởi do (chùa to) tầng chúng quá đông nên mới phân ra chức thủ tọa tiền đường và hậu đường. Mỗi ngày hai buổi sớm trưa, tầng chúng vào tầng đường ăn cháo sáng, cơm trưa hay vào tầng đường ngồi Thiền thì thủ tọa hậu đường đều do cửa sau tầng đường mà vào ra. Nếu như chức thủ tọa tiền đường đang khiếm khuyết, trụ trì đợi đến ngày thượng đường cáo bạch đại chúng, đem thủ tọa hậu đường chuyển lên thủ tọa tiền đường và đem tên ghi trên bảng danh sách tầng chúng dời từ hậu đường sang tiền đường, cùng thay

đổi thứ tự khi dùng cơm phải cử hành nghi thức niệm chú chúc nguyện. Mỗi khi gặp lúc tọa Thiền, tọa tham, thủ tọa hậu đường đợi các liêu đánh xong tiếng bản thứ ba thì vào tăng đường, không cần phải đánh bản trước liêu thủ tọa. Ngoài ra các công việc làm khác thì cũng y như thủ tọa tiền đường.

*

* *

書記

[1131a12] 即古規之書狀也。職掌文翰。凡山門榜疏書問祈禱詞語悉屬之。蓋古之名宿多奉朝廷徵召。及名山大刹凡奉。聖旨勅黃。住持者即具謝表。示寂有遺表。或所賜所問俱奉表進。而住持專柄大法無事文字。取元戎幕府署記室參軍之名。於禪林特請書紀以職之。猶存書狀。列於侍者使司方文私下書問。曰內記云。而名之著者。自黃龍南公始。又東山演祖以是職命佛眼遠公。欲以名激之使兼通外典助其法海波瀾。而先大慧亦嘗充之。凡居斯職者。宜以三大老為則可也。

THƯ KÝ

[1131a12] Tức Cổ qui chi thư trạng dã. Chức chương văn hàn. Phạm sơn môn bảng, số, thư vấn, kỳ đảo từ ngữ, tất thuộc chi. Cái cổ chi danh tức, đa phụng triều đình trưng triệu, cập danh sơn, đại sát

phụng Thánh chỉ sắc hoàng trụ trì giả, tức kỳ tạ biểu. Thị tịch hữu di biểu, hoặc sở tứ, sở vấn, cận phụng biểu tấn, nhi trụ trì chuyên bình đại pháp, vô sự văn tự, thủ nguyên hung mạc phủ trí ký thất tham quân chi danh, ư Thiên lâm đặc thỉnh thư ký dĩ chức chi. Do tồn thư trạng, liệt ư thị giả, sử ty phương trượng tư hạ thư vấn, viết nội ký vân, nhi danh chi trước giả, tự Hoàng Long Nam công thí. Hữu Đông Sơn Diễn Tổ dĩ thị chức mệnh Phật Nhãn Viễn công, dục dĩ danh kích chi sử kiểm thông ngoại điển, trợ kỳ pháp hải ba lan. Nhi tiên Đại Huệ diệc thường sung chi. Phàm cư tư chức giả, nghi dĩ tam đại lão vi tắc khả dã.

THƯ KÝ

[1131a12] Chức thư ký này trong Cổ thanh qui gọi là thư trạng, chức vụ là lo quản lý tất cả các loại văn thư. Phàm các bảng niêm yết thông báo, sổ, thư từ qua lại với các nơi và văn cáo lúc cầu cúng của các chùa đều do thư ký phụ trách. Nguyên do là vì hồi xưa các đại lão thiền sư danh tiếng đều phụng mạng Hoàng đế vời gọi và các chùa to lớn nổi tiếng mỗi khi tiếp đón sắc chỉ vua ban cho chức trụ trì, thì tân nhiệm mang trụ trì phải cụng dâng biểu tạ Thánh ơn. Gặp khi trụ trì bốn tự viên tịch thì cũng phải dâng di biểu, ngoài ra khi thọ nhận triều đình ban thưởng hoặc hỏi han điều gì đều phải soạn biểu

dâng lên để tạ ơn hay phúc đáp điều vua hỏi, mà phân trụ trì thì chỉ chủ tâm nắm lấy đại pháp (Phật pháp), cho nên không có khả năng xử lý công tác văn tự, cũng như nơi mặc phủ của vị nguyên nhung đại soái phải thiết lập chức danh ký thất tham quân vậy, còn trong Thiên lâm thì riêng mời thư ký phụ trách công tác văn thư. Ngoài ra còn riêng đặt chức cất giữ thư trạng, là một trong các thị giả của thất phương trượng, chuyên bảo quản thư từ riêng của trụ trì qua lại với các nơi nên cũng còn gọi chức này là nội ký, mà thư ký trứ danh nhất trong lịch sử nhà thiền, trước hết phải suy tôn thiền sư Tuệ Nam ở núi Hoàng Long đời Tống, kế đến cũng phải kể ở đời Tống, thiền sư ngũ tổ Pháp Diễn ở Đông Sơn Kỳ Châu bảo môn đồ là thiền sư Phật Nhãn Thanh Viễn giữ chức này. Thiền sư Pháp Diễn cử Thanh Viễn giữ chức thư ký, mục đích là nhân đó khích lệ sư trong khi tu tập Phật pháp lại thông thạo điển tịch ngoài đời hầu hỗ trợ sư vượt qua sóng to, mòi lớn của biển pháp. Trước kia, thiền sư Đại Huệ Tông Cảo cũng từng đảm nhiệm chức thư ký này. Như nay đây, người đảm nhiệm chức vụ thư ký này nên lấy ba vị đại lão tiền bối Tuệ Nam – Phật Nhãn và Đại Huệ làm mẫu mực là tốt nhất.

*

知藏

[1131a24] 職掌經藏兼通義學。凡看經者初入經堂。先白堂主同到藏司相看。送歸按位對觸禮一拜。此古規也。今各僧看經多就眾寮。而藏殿無設[1]几案者。然充其名當盡其職。函帙目錄常加點對缺者補完。蒸潤者焙拭。殘斷者粘綴。若大眾披閱則藏主置簿。照堂司所排經單列名。逐函交付。看畢照簿交收入藏。庶無散失。推原吾宗既曰教外別傳。猶命僧專司其藏者何也。以佛之所言所行為教律。而僧有不遵佛之言行乎。特吾之所證所得不溺於文字。而超乎言行之表。以見夫自性之妙焉。又祖之意。欲吾徒遍探諸部與外之百氏。期以折衝外侮應變無窮。所謂不即不離者是也。後以眾多列東西藏。

TRI TẠNG

[1131a24] Chức chương kinh tạng, kiêm thông nghĩa học. Phàm khán kinh giả, sơ nhập kinh đường, tiên bạch đường chủ, đồng đáo tạng ty tương khán, tổng qui án vị, đối xúc lễ nhất bái. Thử Cổ qui dã. Kim các tạng khán kinh, đa tự chúng liêu, nhi tạng điện vô thiết ý, án giả. Nhiên sung kỳ danh, đương tận kỳ chức. Hàm trật mục lục, thường gia điểm đối, khuyết giả bổ hoàn, chứng nhuận giả bồi thức, tàn đoạn giả niêm chuế. Nhược đại chúng phi duyệt, tắc tạng chủ trí bộ, chiếu đường ty sở bài kinh đơn, liệt danh trực hàm giao phó, khán tất chiếu bộ giao thu nhập tạng, thứ vô tán thất.

Suy nguyên ngô tông, ký viết giáo ngoại biệt truyền, do mệnh tăng chuyên ty kỳ tạng giả, hà giả? dĩ Phật chi sở ngôn, sở hạnh vi giáo luật, nhi tăng hữu bất tuân Phật chi ngôn hạnh hồ? Đặc ngô chi sở chứng, sở đắc, bất nịch ư văn tự, nhi siêu hồ ngôn hạnh chi biểu, dĩ kiến phù tự tánh chi diệu yên. Hựu Tổ chi ý, dục ngô đồ biến thám chư bộ dữ ngoại chi bách thị, kỳ dĩ chiết xung ngoại vũ, ứng biến vô cùng, sở vị bất tức bất ly giả thị dã. Hậu dĩ chúng đa, liệt Đông Tây tạng.

NGƯỜI COI KHO SÁCH CHÙA

[1131a24] Là người phụ trách cất giữ toàn bộ kinh điển của tự viện, cả việc phải thông thạo lý luận Phật giáo (nghĩa học). Phàm tăng nhân muốn xem kinh, vừa vào kinh đường (tức kinh tàng), trước hết bắm bạch đường chủ để cùng đến tạng ty (liều tạng chủ) bái kiến tạng chủ, rồi mới đưa lên chỗ xem kinh, cùng nhau giập tọa cụ xuống nền lạy một lạy để trí ý. Những chi tiết vừa nêu trên là theo qui định thời xưa.

Như nay các tăng nhân xem kinh điển phần đông đều tại liều xá của mình, chứ tại điện Kinh tạng (kinh đường) không có bày biện bàn ghế (cung ứng việc xem kinh). Tuy nhiên một khi đã nhận danh vị tri tạng rồi thì phải làm tròn chức vụ quản lý kinh điển cho tốt, tức phải thường xuyên căn cứ vào mục lục mà đối chiếu kiểm điểm sách kinh. Nếu có thiếu

khuyết phải bổ sung lại cho đầy đủ, nếu có quyển nào bị mốc meo ẩm ướt thì phải lau chùi phơi sấy cho khô lại. Nếu quyển nào bị sút số, rách rã thì phải khâu dán lại cho lành lặn. Khi tặng chúng có nhu cầu xem kinh thì tặng chủ chuẩn bị 1 cuốn sổ, căn cứ vào bảng danh sách các kinh điển liệt kê tại đường ty, ghi tên người mượn rồi lấy từng cuốn theo danh sách ghi trao cho tặng cần mượn đọc. Sau khi tặng mượn đọc xong, chiếu theo tên tuổi ghi trong sổ nhắc nhở giao trả lại để thu vào kho sách, nhằm tránh chuyện sách kinh bị lạc mất. Nghiên cứu đặc điểm của Thiền tông chúng ta nếu đã nói riêng truyền ngoài giáo điển, không lập chữ nghĩa sách vở, mà còn lập ra chức tri tạng quản lý kinh điển thì thế là thế nào? Lời lẽ và hành vi của đức Phật là giáo luật (Kinh giáo và Phật luật) cho nên phạm làm tăng nhân, thì không thể nói chẳng cần tuân thủ ngôn hạnh của Phật được. Nhưng cái mà Thiền tạng chúng ta cần đạt đến qua sách vở là sở chứng, sở đắc Phật lý, chứ không phải chìm đắm mê muội vào chữ nghĩa lời lẽ nơi kinh điển (đến nỗi bị chúng trói buộc) mà là vượt qua điều ngôn hạnh biểu đạt để hiển thị sâu xa bản tánh áo diệu hằng thường bất biến nơi chính mình (tự tánh). Hơn nữa, ý đồ của chư Tổ Thiền tông là muốn đồ đệ chúng ta tham cứu tìm tòi kinh điển của các tông các phái khác trong Phật giáo cùng với học thuyết của bá gia

chư tử ngoài đời hầu mở rộng kiến thức học vấn để chống đỡ sự công kích của các giáo phái khác trong đạo Phật và các học thuyết khác ngoài đời đối với Thiên tông, đạt đến trình độ ứng biến vô cùng. Đó tức như lời tục gọi là “không tức không rời bỏ vậy”.

Về sau do Thiên tông phát triển rộng lớn, chốn Thiên lâm tăng chúng quá đông, mà điển tịch cũng tăng quá nhiều nên phải phân chia kinh tạng ra làm hai bộ phận Đông Tây dẫn đến chức tri tạng cũng chia ra làm Đông tạng và Tây tạng hai loại.

*

* *

知客

[1131b09] 職典賓客。凡官員檀越尊宿諸方名德之士相過者。香茶迎待隨令行者通報方丈。然後引上。相見仍照管安下去處。如以次人客。只就客司相款。或欲詣方丈庫司諸寮相訪。令行者引往。其旦過寮床帳什物燈油柴炭。常令齊整。新到須加溫存。維那在假。則攝其行事。僧堂前檢點行益客僧粥飯。遇亡僧同侍者把帳。暫到死主其喪。雪竇在大陽。禪月在石霜。皆典此職毋忽。

TRI KHÁCH

[1131b09] Chức điển tân khách. Phàm quan viên, đàn việt, tôn túc, chư phương danh đức chi sở tương

quá giả, hương trà nghinh đãi, tùy linh hành giả thông báo phương trượng nhiên hậu dẫn thượng tương kiến, nhưng chiếu quán an hạ khứ xứ. Như dĩ thứ nhân khách, chỉ tự khách ty tương khoản. Hoặc dục nghệ phương trượng, khố ty, chư liêu tương phỏng, linh hành giả dẫn vãng.

Kỳ đán quá liêu, sàng trưởng thập vật, dâng du, sài khôi, thường linh tề chỉnh. Tân đáo tu gia ôn tồn. Duy-na tại hạ, tắc nhiếp kỳ hành sự, tăng đường tiền kiểm hành ích khách tăng chúc phạn. Ngô vong tăng, đồng thị giả bả trưởng. Tạm đáo tử, chủ kỳ tang. Tuyết Đậu tại Đại Dương, Thiên Nguyệt tại Thạch Sương giai điển thử chức, vô hốt.

NGƯỜI TIẾP KHÁCH

[1131b09] Chức trách là tiếp đãi tân khách. Phạm có quan viên, thí chủ, các bậc tiền bối chốn Thiên lâm hay các nhân sĩ nổi tiếng các nơi đến viếng chùa thì tri khách phải cụ bị nhang, trà nghinh đón tiếp đãi, rồi bảo hành giả thông báo với phương trượng, sau đó hướng dẫn khách đến thất phương trượng tương kiến trụ trì, đoạn phải lo chỗ an nghỉ cho khách. Như khách bình thường là thứ dân (thấp hơn các vị nêu trên một bậc) thì chỉ tiếp đãi đại để tại liêu tri khách, thỉnh thoảng hoặc các vị khách loại này muốn đến thất phương trượng, khố ty hay các liêu của đại

chúng để thăm hỏi thì tri khách cũng phải bảo hành giả hướng dẫn khách đến các nơi đó. Mỗi sáng tri khách phải đến khách đường kiểm tra giường nằm, màn trướng, các vật dụng, dầu đèn, than củi, mọi thứ nhất định phải đầy đủ chỉnh tề. Đối với các du tăng hành giả mới đến nương nấu tại chùa mình thì lại càng phải gia tâm ôn tồn an ủi hỏi han. Nếu gặp lúc duy-na đang kỳ nghỉ phép thì phải thay thế duy-na trông coi các công việc của ông ta, phải thường xuyên đến tăng đường kiểm tra đốc thúc hành giả phải tăng thêm phần cơm cháo cho khách tăng mới đến. Gặp lúc có tăng nhân qua đời thì phải cùng hành giả quản lý việc che rạp tang, nếu khách tăng mới đến qua đời thì tri khách phải chủ trì biện lý việc ma chay cho người ta.

Thiền sư Tuyết Đậu Trùng Hiển khi ở tại hội của thiền sư Đại Dương Tuệ Kiên cũng như thiền sư Thiền Nguyệt Quán Hưu lúc ở tại hội của Thiền sư Thạch Sương Khánh Chư đều đã từng giữ chức tri khách này (và đều danh lưu thiên cổ). Do vậy há chúng ta có thể hời hợt coi thường tính cách quan trọng của chức tri khách sao!

知浴

[1131b18] 凡遇開浴。齋前掛開浴牌。寒月五日一浴。暑天每日淋汗。鋪設浴室。掛手巾。出面盆拖鞋脚布。參頭差行者直浴。齋罷浴頭覆維那首座住持畢。鳴鼓三下。浴聖桶內皆著少湯。燒香禮拜想請聖浴。次第巡廊鳴板三下。遍鳴鼓第一通僧眾入浴。第二通末頭首入浴。第三通行者入浴。此時住持方入。以屏風遮隔而浴。第四通人力入浴。監作行者知事居末浴。就彈壓之。併點視。令息竈中火及炭煤。水洒乾淨有餘柴搬於遠處。其入浴資次當刊揭浴室外(今時謂住持殿頭首後浴。知事殿行者後浴。非也。如往持有故欲同頭首先浴。則不用設屏障。不入小閣內。只頭首板頭解衣)室內掛小板旁釘小牌。書云(鳴板一聲添湯。二聲添水。三聲則止。以此為節)如施主設浴。則課經回向能妙觸宣明。成佛子住則功不浪施矣。

TRI DỤC

[1131b18] Phàm ngộ khai dục, trai tiền quản Khai dục bài. Hàn nguyệt ngũ nhật nhất dục, thử thiên mỗi nhật lâm hãn. Phô thiết dục thất, quả tử cân, xuất diện bồn, thử hài, cước bố. Tham đầu sai hành giả trực dục.

Trai bãi, dục đầu phúc duy-na, thử tọa, trụ trì tất, minh cổ tam hạ dục Thánh Tụng nội giai trước thiếu thang, thiêu hương, lễ bái, tưởng thỉnh Thánh dục.

Thứ đệ tuần lang, minh bản tam hạ, biến. Minh cổ, đệ nhất thông, tăng chúng nhập dục, đệ nhị thông mật, đầu thủ nhập dục, đệ tam thông, hành giả nhập dục. Thứ thời trụ trì phương trượng, dĩ bình phong già cách nhi dục. Đệ tứ thông, nhân lực nhập dục. Giám tác hành giả, tri sự cư mật dục, tự đạn áp chi, tính điểm thị linh tức tác trung hỏa cập khôi môn, thủy sai can tịnh, hữu trừ sài ban ư viễn xứ.

Kỳ nhập dục tứ thứ đương khan yết dục thất ngoại (kim thời vị trụ trì điện đầu thủ hậu dục, tri sự điện hành giả hậu dục, phi dã. Như trụ trì hữu cố, dục đồng đầu thủ tiên dục, tắc bất dụng thiết bình chương, bất nhập tiểu các nội, chỉ đầu thủ bản đầu giải y). Thất nội quả tiểu bản bàng đình tiểu bài, thư vân: “Minh bản nhất thanh thêm thang, nhị thanh thêm thủy, tam thanh tắc chỉ, dĩ thử vi tiết”. Như thí chủ thiết dục, tắc khóa kinh, hồi hương. Năng diệu xúc tuyên minh, thành Phật tử trụ, tắc công bất lãng thí hĩ.

NGƯỜI LO VIỆC TẮM RỬA TRONG CHÙA

[1131b18] Phàm gặp lúc tổ chức việc tắm rửa, trước giờ độ trai tri dục phải treo bảng Khai dục. Tháng lạnh thì cứ năm ngày tắm một lần, còn tháng nóng thì mỗi ngày đều vả mồ hôi phải tắm rửa một lần.

Tri dục phụ trách dọn bày phòng tắm, treo khăn tay, chuẩn bị bồn rửa mặt, vải chùi giày, chùi chân. Tham đầu sai hành giả trực ban tại phòng tắm. Sau khi ăn cơm chay xong, dục đầu sau khi bấm báo với duy-na, thủ tọa và trụ trì bèn đánh ba tiếng trống (trước hết cử hành nghi thức tắm tượng Thánh tăng), trong thùng cây có chứa ít nước nóng, sau đó đốt hương, lễ bái, ngưng thần tượng tượng như đang mời Thánh tăng tắm rửa. Kế đến tuần tra các hành lang, đánh ba tiếng vôn bản rồi lại gióng trống ba hồi. Xong hồi trống thông báo thứ nhất, tăng chúng vào phòng tắm rửa. Cuối hồi trống thứ hai, đầu thủ vào phòng tắm. Cuối hồi trống thứ ba, hành giả vào phòng tắm. Đến lúc ấy, trụ trì mới vào phòng tắm, dùng tấm bình phong che kín lại mà tắm riêng mình. Cuối hồi trống thứ tư thì các công nhân, phu dịch trong chùa mới vào tắm. Hành giả kiểm tra thúc việc tắm rửa cùng với tăng chấp sự vào tắm sau chót, một mặt kiểm soát quả trách những kẻ vi phạm phép tắc, kỷ cương, một mặt kiểm tra công tác đun lửa, bảo các công dịch coi việc đốt lửa, hã y tắt lửa trong bếp lò và tro than đúng lúc, dùng nước rưới vào lửa than cho tắt ngúm, củi đốt còn dư phải khuân vác dời đi chỗ xa.

Thứ tự mỗi cấp bậc người vào tắm phải được niêm yết bên ngoài phòng tắm (ngày nay có người cho

rằng trụ trì bước theo sau đầu thủ mà vào phòng tắm, tri sự bước theo sau hành giả vào phòng tắm là đều không đúng, bởi thỉnh thoảng trụ trì có nguyên nhân gì đặc biệt mà muốn cùng đầu thủ vào tắm trước một lượt thì không cần phải bày biện bình phong che lại, cũng không vào nơi phòng nhỏ, mà chỉ tại bản đầu của đầu thủ cởi quần áo, rồi cùng vào phòng tắm là xong). Trong phòng tắm treo một tấm bản nhỏ bên cạnh đóng một tấm bài hiệu nhỏ viết: “Đánh bản một tiếng, thêm nước nóng. Đánh bản tiếng thứ hai, thêm nước lạnh. Đánh bản lần thứ ba là coi như việc tắm rửa kết thúc, xin theo trình tự này mà biện sự”.

Nếu như thí chủ phát tâm kiến tạo nhà tắm, thì khi tụng kinh nên hồi hướng tuyên dương công đức cao cả của họ. Họ trở thành một Phật tử trung kiên, thì công đức cúng dường ấy mới không bị uổng phí.

*

* *

知殿

[1131c04] 掌諸殿堂香燈時時拂拭塵埃。嚴潔几案。或遇風起。須息爐內香火。及結起幡脚防顧

使勿近燈燭。施主香錢不得互用。佛誕日浴佛煎湯供大眾。四齋日開殿門。以便往來瞻禮。

TRI ĐIỆN

[1131c04] Chưởng chư điện đường hương đăng, thời thời phát thức trần ai, nghiêm khiết y án, hoặc ngộ phong khởi, tu tức lô nội hương hỏa, cập kết khởi phan cước, phòng cố sử vật cận đăng chúc.

Thí chủ hương tiền, bất đắc hồ dụng. Phật đản nhật, dục Phật, tiến thang cung đại chúng. Tứ trai nhật khai điện môn, dĩ tiện vãng lai chiêm bái.

NGƯỜI COI CÁC ĐIỆN ĐƯỜNG TRONG CHÙA

[1131c04] Là người chưởng quản trông coi việc nhang đèn nơi các điện đường trong chùa, phải thường xuyên lau quét chùi rửa bụi bặm, lau chùi rửa ráy sắp đặt bàn ghế nơi điện đường sao cho luôn ngăn nắp, tinh tươm, sạch sẽ. Như gặp phải lúc gió máy thổi đến thì phải tắt hết lửa nhang nơi lưu hương, lại phải cột các chân cờ phướn lại không cho quơ phát nhằm đèn đuốc gần đó mà sanh hỏa hoạn.

Thí chủ vào điện đường lễ bái có cúng tiền nhang đèn thì không được lấy dùng lo vào việc khác. Gặp ngày Phật đản tắm Phật, thì phải lo nấu nước nóng cung cấp cho đại chúng. Gặp bốn ngày chay là mừng một,

rằm, mùng 8 và 23 thì phải mở toang cửa điện để cho đàn-na tín thí tiện việc vào điện đường chiêm bái.

*

* *

侍者(燒香書狀請客)

[1131c09] 侍者之職最為近密。觀道德於前後。聽教誨於朝夕。親炙參扣。期法道底于大成。而禮節常宜恭謹。慶喜之侍瞿曇。香林之侍雲門。佛祖重寄其可忽諸。

[1131c13] 凡住持上堂小參。普說開室。念誦放參。節臘特為。通覆相看。掛塔燒香行禮記錄法語。燒香侍者職之凡住持往復書問製作文字。先具草呈。如闕書記。山門一應文翰。書狀侍者職之凡住持應接賓客管待尊宿。節臘特為具狀行禮。請客侍者職之。或維那知客俱不赴眾。或在假。其行事三侍者皆當攝之(或云書狀不當干涉餘事。無據)若住持久出則歸眾行立。暫出則不離班位。

THỊ GIẢ

(Thiền hương Thư tặng thỉnh khách)

[1131c09] Thị giả chi chức, tối vi cận mật. Quán đạo đức ư tiền hậu, thỉnh giáo hối ư triều tịch, thân chá tham khấu, kỳ pháp đạo để ư đại thành, nhi lễ tiết thường nghi cung cẩn. Khánh Hỷ chi thị Cù-đàm,

Hương Lâm chi thị Vân Môn, Phật Tổ trọng ký, kỳ khả hốt chư ?

[1131c13] Phàm trụ trì thượng đường, tiểu tham, phổ thuyết, khai thất, niệm tụng, phóng tham, tiết lập, đặc vi thông phúc. Tương khán quả đáp, thiêu hương hành lễ, ký lục pháp ngữ, thiêu hương thị giả chức chi. Phàm trụ trì vãng phục thư vấn, chế tác văn tự, tiên cụ thảo trình.

Như khuyết thư ký, sơn môn nhất ứng văn hàn, thư trượng thị giả chức chi. Phàm trụ trì ứng tiếp tân khách, quản đãi tôn túc, tiếp lập đặc vi cụ trượng hành lễ, thỉnh khách thị giả chức chi. Hoặc duy-na, tri khách câu bất phó chúng, hoặc tại hạ, kỳ hành sự tam thị giả giai đương nhiếp chi (hoặc vân thư trượng bất đương can thiệp dư sự, vô cứ). Nhược trụ trì cửu xuất, tắc quy chúng hàng lập. Tạm xuất tắc bất ly ban vị.

THỊ GIẢ

[1131c09] Có ba loại thị giả: thị giả đốt hương, thị giả thư trượng, và thị giả mời khách. Chức vụ thị giả trong chùa có sự quan hệ rất thân thiết với trụ trì, thường xuyên ở quanh quần trước sau bên trụ trì để tiếp nhận sự đào luyện về đạo đức, sớm tối kê bên trực tiếp nghe lời dạy dỗ. Lại trực tiếp tham học hỏi đạo với trụ trì, cho nên có nhiều hy vọng đạt được thành tựu to lớn về phương diện tu dưỡng Phật pháp.

Tuy nhiên về phương diện lễ tiết thì cũng phải luôn luôn bảo trì nề nếp cung kính, cẩn thận. Như ngài Khánh Hỷ A-nan khi xưa làm thị giả cho đức Phật Thích-ca mâu-ni, hay ngài thiền sư Trùng Viễn ở viện Hương Lâm đời Tống làm thị giả cho đại sư Vân Môn Văn Yến, đều biểu thị sự kỳ vọng gửi gắm của Phật và Tổ nơi chức vụ thị giả, thế thì làm sao mà chúng ta có thể hời hợt coi nhẹ chức vụ này được?

[1131c13] Phàm trụ trì phải thượng đường, tiểu tham, phổ thuyết, khai thất, niệm tụng, phóng tham cho đến gặp những ngày lễ tiết quan trọng phải tham dự đều phải được thị giả nhắc nhở bẩm báo. Thay trụ trì hội kiến những tăng nhân mới đến chùa xin ghi tên trú ngụ, rồi thay trụ trì đốt hương, hành lễ, ghi chép các pháp ngữ do trụ trì tuyên thuyết, là chức vụ của hành giả thiêu hương. Phàm trụ trì có thư từ tới lui với các nơi quan hệ, hoặc cần soạn viết văn chương mà trước hết thay ngài soạn trình bản thảo, hay gặp lúc trong chùa khiếm khuyết chức thư ký mà phải thay thế đảm trách mọi công tác văn tự của thư ký trong chùa thì đây là chức trách của thị giả thư trạng. Phàm gặp trường hợp trụ trì phải ứng tiếp tân khách hoặc khoản đãi các bậc tôn túc, cho tới những hoạt động trong các ngày lễ tiết mà trước đó phải thay ngài chuẩn bị thư trạng và thiếp thỉnh mời, rồi thay thế luôn việc hành lễ thì đó là chức

trách của thị giả thỉnh khách. Hoặc trong các hoạt động công cộng hằng ngày mà duy-na, tri khách đều không kịp có mặt tại chỗ để tiếp xúc đại chúng hoặc giả các vị đó đang trong thời gian nghỉ phép, thì phần việc của họ đều được ba loại thị giả trên thay thế xử lý (có kẻ bảo thị giả thư trạng không nên can thiệp vào các việc khác là lời vô căn cứ). Như trụ trì đi ra khỏi chùa lâu ngày (mà không mang các vị thị giả đi theo) thì các thị giả phải quay về một trong các ban tăng chúng nào đó để ở vào hàng ngũ đó (trong tư cách đại chúng thường), còn trong trường hợp trụ trì chỉ tạm đi ra ngoài thì các vị thị giả không phải rời ban vị đương nhiệm của mình.

*

* *

衣鉢侍者
(不立班)

[1131c22] 先輩多以叢林老成之士為之。蓋能納忠救過羅致人才。內外庶事通變圓融。庶幾上下雍肅。如密菴有如侍者。而得松源世其家。東叟得昇首座。而家法益嚴。今諸方往往任後生晚輩。甚致敗德誤事。可不慎歟。

Y BÁT THỊ GIẢ

(bất lập ban)

[1131c22] Tiên bối đa dĩ tùng lâm lão thành chi sĩ vi chi, cái năng nạp trung, cứu quá, la trí nhân tài, nội ngoại thứ sự, thông biến viên dung, thứ ky thượng hạ ứng túc, như Mật Am hữu Như thị giả nhi đắc Tùng Nguyên thế kỳ gia. Đông Tẩu đắc Thăng thủ tọa nhi gia pháp ích nghiêm. Kim chư phương vãng vãng nhiệm hậu sinh văn bối, thậm trí bại đức ngộ sự, khả bất thận dư!

THỊ GIẢ Y BÁT

(không lập ban bệ)

[1131c22] Chúc vự này thường do các bậc tiền bối chọn lựa nhân sĩ lão thành trong chốn tùng lâm đảm nhiệm, bởi các nhân sĩ lão thành này lòng trung trực chân thành, giúp trụ trì nghe nhận lời thật, tránh bớt lỗi lầm, đồng thời giúp trụ trì tiếp nhận nhân tài. Họ lại rành rõ chuyện trong chuyện ngoài lớn nhỏ của chùa, cho nên có thể thông biến mọi việc viên dung, khiến mọi người trên dưới đều đối xử với nhau nghiêm túc hòa mục thân ái, như ngài Thiền sư Mật Am Hàm Kiệt có thị giả Như giúp đỡ khiến nhân tài trong chùa đầy dẫy, dẫn đến việc có được ngài Thiền sư tài cao học rộng Tùng Nguyên Sùng Nhạc làm đệ tử truyền pháp, hay ngài Đông Tẩu được thủ tọa Thăng làm thị giả y bát mà môn

phong gia pháp càng ngày càng nghiêm cẩn. Ngày nay chùa chiền các nơi chốn từng lâm đều dùng lớp trẻ sanh sau làm thị giả y bát (và do lớp trẻ người non dạ này thiếu kinh nghiệm đối phó sự việc, ảnh hưởng không hay), làm bại hoại đạo đức của trụ trì và gây lỗi việc. Cho nên việc chọn thị giả y bát há có thể hời hợt thiếu thận trọng được sao!

*

* *

湯藥侍者
(立班)

[1131c28] 朝暮供奉方丈湯藥。左右應接。佐助衣鉢侍者。撫恤近事行僕。或暫缺侍者。客至通覆燒香。或缺人回向。皆宜攝行。須擇年壯謹愿者充之。

THANG DƯỢC THỊ GIẢ

(lập ban)

[1131c28] Triều mộ cung phụng phương trượng thang dược, tả hữu ứng tiếp, tá trợ y bát thị giả, phủ tuất cận sự hành bộc. Hoặc tạm khuyết thị giả, khách chí thông phúc, thiêu hương. Hoặc khuyết nhân hồi hướng, giai nghi nhiếp hành. Tu trạch niên tráng cẩn nguyện giả sung chi.

THỊ GIẢ TRÀ NƯỚC THUỐC MEN

(lập ban)

[1131c28] Thị giả này sớm tối hầu hạ trà và thang thủy cùng thuốc men cho trụ trì, tiếp đỡ bên mình thị giả y bát để ứng tiếp mọi việc, an ủi vỗ về hành giả, bộc tòng phục thị bên mình trụ trì. Hoặ nếu thị giả y bát tạm thiếu khuyết thì thị giả trà nước thuốc men phải ứng thời thay thế nhiệm vụ, nếu có khách khứa đến tham yết trụ trì thì phải thông báo rồi đốt hương. Hoặ trong các lễ tiết mà thiếu người nói lời chuyển thí (hồi hương) công đức thì thị giả thang dược phải nhận phần việc đó. Chúc này nên chọn lựa người đang độ trẻ trung mà tính tình cần mẫn trọng hậu đảm nhiệm.

*

* *

聖僧侍者

(不立班在眾後行道堂外粥飯)

[1132a03] 貴有道心。齋粥二時上供鳴下堂椎。朝夕交點被位。中夜剔燈。同維那交收亡僧唱衣錢。住持遷化把帳。頭首秉拂則為燒香。或代鳴椎。念佛職滿。在本山當預侍者名。退耕斷橋二老在眾時常充此職。以能結眾緣而勵志于道也。

THÁNH TẶNG THỊ GIẢ

(Bất lập ban tại chúng hậu hành đạo đường ngoại chúc phạn)

[1132a03] Quý hữu đạo tâm, trai chúc nhị thời thượng cúng, minh hạ đường chùy, triều tịch giao điểm bị vị, trung dạ dịch đặng, đồng duy-na giao thu vong tăng xướng y tiền. Trụ trì thiên hóa, bả trưởng. Đầu thủ bình phát tắc vi thiêu hương, hoặc đại minh chùy, niệm Phật. Chúc mãn, tại bốn sơn đương dự thị giả danh. Thoái Canh, Đoạn Kiều nhị lão tại chúng thời thường sung thủ chúc, dĩ năng kết chúng duyên, nhi lệ chí vu đạo dã.

THỊ GIẢ CỦA TƯỢNG THÁNH TẶNG

(Không lập ban riêng làm việc theo chúng lo việc cơm cháo)

[1132a03] Người đảm nhận chức này quý là ở chỗ có lòng tin sâu Phật giáo (tức có đạo tâm). Tại hai thời cơm cháo sớm chiều phải dâng cúng, đánh chùy hạ tăng đường, sớm tối kiểm tra chỗ ngồi của đại chúng tham Thiền, nửa đêm cắt bỏ nhụy đèn cây cháy lụn, cùng duy-na giao thâu tiền bán đấu giá y bát của tăng qua đời. Trong tang lễ trụ trì viên tịch thì nhận nhiệm vụ coi giữ màn trưởng, gặp khi thủ tọa cầm xơ quất (phát tử) thượng đường giảng pháp thay trụ trì thì giữ nhiệm vụ đốt hương, hoặc thay ông ta đánh chùy, niệm Phật. Sau khi mãn nhiệm kỳ thì quay lại làm một thị giả bình thường trong chùa. Hai trưởng lão Thoái Canh và Đoạn Kiều lúc còn ở

trong chúng từng giữ qua chức này, do rất khéo kết chúng duyên, mà lại gắng chí tu tập đạo Phật.

*

* *

LỜI BÀN

Chấp sự tăng trong chốn Thiền lâm phân ra hai tự Đông-Tây, mỗi tự bố trí 6 vị, gọi là Lục đầu thủ Tây tự là Lục tri sự Đông tự. Đây là chế độ thời xa xưa, vào đời Nguyên lúc Thiền sư biên soạn Sắc tu Bách Trượng thanh qui, số lượng của ban Đông-Tây tự đã biến hóa, Tây ban vượt quá sáu vị, trái lại Đông ban chỉ còn năm vị. Nhưng trong sách này vẫn căn cứ vào tổ chức xưa nên gọi là Lục đầu thủ của Tây tự, và lục tri sự của Đông tự.

Phật giáo lấy phía Tây làm nơi tôn trọng cho nên địa vị Tây tự cao hơn Đông tự. Dựa theo chức trách mà xét, chấp sự Tây ban thì chấp chưởng những công việc nghiêng về phương diện tu hành tôn giáo, chấp sự Đông ban lại nghiêng về phương diện các sinh hoạt thứ vụ. Trong đó thủ tọa, nhất là tiền đường thủ tọa thì cương vị cao hơn cả, gần như là trợ lý thân cận của trụ trì, có thể thay mặt trụ trì giáo hóa tăng chúng, đồng thời lại tham gia vào tất cả mọi hoạt động quản lý tự viện, cho nên trải qua bao đời đều do các tăng nhân uyên thâm về học

vấn cùng đức hạnh được mọi người trọng vọng phụ trách. Rất nhiều vị trụ trì đều đã từng phụ trách qua chức vụ thủ tọa rồi mới lên đến cương vị cao nhất trong một ngôi chùa là trụ trì.

Trong các đầu thủ của Tây tự, chức vụ đáng chú ý nhất là tri tạng. Chốn Thiền lâm thiết lập lầu kinh cất giữ số lớn kinh điển Phật giáo và phần đông lại tàng trữ luôn số lớn ngoại điển của bá gia chư tử giao cho tri tạng quản lý để tiện cho tăng chúng có đầy đủ sách mà tham khảo rành rõ mọi hoạt động lý luận của Phật giáo và các tôn giáo khác. Điều này hoàn toàn trái ngược với quan điểm ban sơ của Thiền tông là “bất lập văn tự, giáo ngoại biệt truyền”, điều này đã nói lên Thiền tông đã phát triển đến một giai đoạn mới, tức là luyện tập thiền định và đọc kinh cùng học tập lý luận đều được coi trọng như nhau và cũng nói lên Thiền tông đã cấu thành đại biến hóa từ giai đoạn chủ yếu không cần chữ nghĩa – không đọc kinh điển chuyển sang giai đoạn phát triển tạo điều kiện cho số lớn phần tử tri thức gia nhập Thiền tông. Và lại thông qua giáo dục trong nhà chùa, đa số các thành phần ít học trong chùa đã trở nên biết đọc biết viết, thậm chí về sau đã trở thành các bậc cao tăng học vấn uyên bác, đó là điều mà trong Thiền lâm gần đây thường thấy được.

Riêng chức tri lục cũng phải hết sức được coi trọng. Thực ra chức vụ này chỉ là một hạnh khổ sai, phần

lớn là do các tăng nhân có tinh thần hiến thân rất cao tình nguyện đảm trách. Dem chức dịch khổ sai này đưa vào một trong các đầu thủ, ban cho vinh dự rất cao, mục đích chính là muốn khuyến khích mọi người vì Phật pháp mà hiến thân, đồng thời cũng phản ánh một quan điểm phổ biến của Phật giáo là khổ hạnh và phụng hiến là công đức cao cả nhất, là một trong các con đường đưa đến cõi Phật.

*

* *

東序知事都監寺

[1132a10] 古規惟設監院。後因寺廣眾多。添都寺以總庶務。早暮勤事香火。應接官員施主。會計簿書出納錢穀。常令歲計有餘。尊主愛眾。凡事必會議。稟住持方行。訓誨行僕不妄鞭捶。設當懲戒擯罰。亦須稟議量情示警。毋縱威暴激變起訟。差設莊庫職務必須公平。毋用私黨致怨上下。昔叢林盛時。多請西堂首座書記。以充此職。而都監寺亦充首座書記。否則必臘高歷事廉能公謹。素為眾服者充之。既無取於公。而道福殊勝上下美留。雖連年不易。或數請再充。又何傷焉。故所在單寮勤舊不滿五六人。副寺以下非歷三次。不歸前資。監寺非三次。不歸蒙堂。都寺非三次不得居單寮。再請出充者。公界封鑰元房。以避嫌疑。齋粥二時必赴

堂。則行僕行益自然整肅。如楊岐之輔慈明。石窓之輔宏智。可為法則。

[1132a27] 僧史曰。知事三綱者。若網罟之巨繩提之則百目正矣。梵語摩摩帝。此云寺主。即今之監寺也。又大集經云。僧物難掌。我聽二種人掌三寶物。一阿羅漢。二須陀洹。更復二種。一能持淨戒識知業報者。二畏後世罪有諸慚愧者。

ĐÔNG TỰ TRI SỰ - ĐÔ GIÁM TỰ

[1132a10] Cổ qui duy thiết giám viện, hậu nhân tự quảng chúng đa, thêm đô tự dĩ tổng thứ vụ. Tảo mộ cần sự hương hỏa, ứng tiếp quan viên, thí chủ. Hội kế bộ thư, xuất nạp tiền cốc, thường linh tuế kế hữu dư. Tôn chủ, ái chúng, phạm sự tất hội nghị, bảm trụ trì phương hành. Huấn bối hành bộc, bất vọng tiên thù, thiết đương trừng giới tấn phạt, diệc đương bảm nghị, lượng tình thị cảnh, vô túng uy hạo, kích biến khởi tụng. Sai thiết trang khố chức vụ, tất tu công bình, vô dụng tư đảng, trí oán thượng hạ.

Tích tùng lâm thịnh thời, đa thỉnh Tây đường, thủ tọa, thư ký dĩ sung thử chức, nhi đô giám tự diệc sung thủ tọa, thư ký. Phủ tắc tất lập cao, lịch sự liên năng công cần, tố vi chúng phục giả sung chi. Ký vô thủ ư công, nhi đạo phước thù thắng, thượng hạ mỹ lưu, tuy liên niên bất dịch, hoặc số thỉnh tái sung, hựu hà thương diên? Cố sở tại đơn liêu, cần cự bất mãn

ngũ, lục nhân. Phó tự dĩ hạ phi lịch tam thứ, bất quy tiền tư. Giám tự phi tam thứ bất quy môn đường, đô tự phi tam thứ bất đắc cư đơn liêu.

Tái thỉnh xuất sung giả công giới phong thược nguyên phòng dĩ tị hiềm nghi. Trai chúc nhị thời tất phó đường, tắc hành bộc hành ích tự nhiên chỉnh túc. Như Dương Kỳ chi phụ Từ Minh, Thạch Song chi phụ Hoàng Trí, khả vi pháp tắc.

[1132a27] Tăng sử viết: “Tri sự tam cương giả. Nhược cương cổ chi cự thẳng đề chi tắc bách mục chính hĩ. Phạn ngữ Ma-ma-đế, thử vân tự chủ”. Túc kiêm chi giám tự dã. Hựu Đại tập kinh vân: “Tăng vật nan chưởng, ngã thính nhị chủng nhân chưởng tam bảo vật: Nhất A-la-hán, nhị Tu-đà-hoàn, cánh phục nhị chủng: nhất năng trì tịnh giới, thức tri nghiệp báo gia; Nhị úy hậu thế tội, hữu chư tà quý giả”.

TRI SỰ CỦA ĐÔNG TỰ - ĐÔ GIÁM TỰ

[1132a10] Theo qui định của Cổ thanh qui thì nhà chùa chỉ thiết lập chức Giám viện, về sau nhân chùa to, chúng đông, đặt thêm chức Đông tự để tổng quản các sự vụ khác. Chức vụ này chủ yếu sớm tối đốc thúc việc đốt đèn nhang cùng ứng tiếp quan viên và thí chủ đến viếng chùa, đồng thời cũng quản lý tính toán cho tốt sổ sách và văn thư, giám sát việc xuất nhập tiền nong và lúa thóc, cố gắng bảo

trì sao cho kinh phí hằng năm lúc nào cũng dư thừa, lại phải luôn tôn trọng trụ trì và thương xót, giúp đỡ đại chúng. Phàm gặp bất cứ việc gì có tầm quan trọng đều phải mở hội nghị để thương lượng rồi bẩm báo lại với trụ trì sau đó mới thi hành, dạy dỗ công dịch bực tòng không được mạnh tay tùy tiện đánh đập bừa bãi. Thẳng hoặc buộc lòng phải dùng đến hình phạt hoặc đuổi bỏ thì phải trải qua thảo luận thỉnh thị với trụ trì, suy lường tính toán tình tiết phạm tội mà biểu thị cảnh cáo răn đe chứ không được lạm dụng uy quyền, tạo ra sự biến dẫn đến kiện tụng (mất trang nghiêm). Phàm phân công tăng chúng đảm nhiệm việc ruộng rẫy hay trông coi kho dựn thì phải nhắm vào công bình vô tư mà không được nhận dụng người của “phe ta”, dẫn đến trên dưới râm ran lời xì xào bàn tán trách móc cùng gây ra nổi oán hận.

Khi xuta vào thời Thiên lâm thật thịnh hành, phần nhiều đều mời thư ký, thủ tọa của bốn tự hay Tây đường (tức trụ trì thoái nhiệm của chùa bạn hiện khách cư tại bốn tự) để đảm trách chức vụ này, mà ngược lại Đô giám tự cũng có thể giữ chức thư ký hay thủ tọa. Nếu không thế thì cũng phải chọn những vị có tuổi lạp cao nhiều kinh nghiệm, rành rõ mọi chuyện, đồng thời phải liêm khiết, công bình cẩn thận, từ lâu vốn được đại chúng tôn phục để

sung vào chức này. Lại người được chọn lựa này chẳng những không đòi hỏi gì của thường trụ, lại còn phải là người, ngoài đạo đức tu dưỡng thật cao ra, còn có thêm lực lượng kinh tế thật sung túc khiến mọi người yên tâm tin tưởng, trên dưới đều cùng một lòng hy vọng giữ được người ấy liên tục tại chức vụ nhiều nhiệm kỳ. Do đó cho dù trải qua nhiều nhiệm kỳ mà không hề thay đổi chức vụ, hoặc giả cũng có từ chức thoái vị nhưng sau đó lại được tái suy cử giữ nhiệm vụ nhiều lần thì có gì tai hại cơ chứ? Do vậy mà trong một tự viện, các vị đơn liêu, cần cụu, bất quá chừng năm sáu người, riêng từ chức vụ phó viện trở xuống, nếu ai chưa từng giữ nhiệm vụ liên tiếp ba nhiệm kỳ thì không thể từ nhiệm để giữ chức vụ tiền tư. Giám tự chưa nắm giữ nhiệm vụ liên tiếp ba nhiệm kỳ thì không thể từ nhiệm để giữ chức vụ môn đường, Đô tự chưa nhận nhiệm vụ liên tục ba nhiệm kỳ thì không được thoái nhiệm để đạt đến cương vị đơn liêu.

Người được suy cử tái nhận nhiệm vụ Đô giám tự thì phải công khai trước đại chúng khóa cửa phòng mình đang ở lại để tránh sự hiềm nghi của mọi người, hai thời cơm cháo sáng chiều tất đích thân đến tăng đường hầu kiểm soát nắm rõ, thì phần cơm cháo của hành giả công dịch, bực tùng đương nhiên được cung ứng đầy đủ một cách nghiêm túc.

Như Thiên sư Dương Kỳ Phương Hội làm Đô tự giúp thiên sư trụ trì Thạch Sương Sở Viên, thiên sư Thạch Song làm Đô tự giúp thiên sư trụ trì Hoằng Trí chùa Thiên Đồng đều có thể coi đó là các mẫu mực phép tắc vậy.

[1132a27] Tăng sử viết: “Tri sự là ba giếng. Nếu dây giếng to của mảnh lưới căng thì các mắt lưới sẽ bung ngay ngắn. Tiếng Phạn Ma-ma-đế có nghĩa là tự chủ (chủ cả chùa)”, tức chỉ Giám tự ngày nay vậy. Lại kinh Đại tập chép: “Tăng vật khó giữ gìn. Ta cho phép hai loại người có thể gìn giữ vật Tam bảo: một là A-la-hán, hai là Tu-đà-hoàn. Lại còn có hai bậc nữa: một là người có thể giữ giới thanh tịnh, hiểu biết nghiệp báo, hai là người sợ tội kiếp sau mà có hổ thẹn vậy”.

*

* *

維那

[1132b04] 綱維眾僧曲盡調攝。堂僧掛搭辨度牒真偽。眾有爭競遺失。為辨析和會。戒臘資次床曆圖帳。凡僧事內外無不掌之。舉唱回向以聲音為佛事。病僧亡僧尤當究心。每日二時赴堂。堂前鍾鳴離位。入堂聖僧前左手上香。退兩步半。問訊合掌而入椎邊立。先看逐日回看神示名位。鍾鼓絕鳴椎一下。眾展鉢已再鳴椎一下。合掌默回向當日神示。左手按砧。舉云(仰憑大眾念。清淨

法身毘盧遮那佛。圓滿報身十號云云)右手鳴椎。高不過五寸。聲絕方下椎。急緩合度。俟首座唱食至第三句將畢。轉身退至立僧板頭立。俟行食遍。進前鳴椎一下。合掌至聖僧前問訊。出堂歸鉢位。若施主齋僧行嚙遍食。椎後從聖僧後轉。左邊朝首座問訊。復鳴椎一下而出。為請施財也。或有他緣。或暫假出入。將戒臘簿假簿堂司須知簿。親送過客司令攝之。

[1132b21] 寄歸傳云。維那。華梵兼舉也。維是綱維。華言也。那是梵語。羯磨陀那刪去三字從略。此云悅眾也。又十誦律云。以僧房中無人知時。打撻(巨寒切)椎(音地)又無人塗治掃洒講堂食處。無人相續鋪床。眾亂時無人彈壓等。佛令立維那。又聲論翻為次第。謂知僧事之次第也。

DUY-NA

[1132b04] Cương duy chúng tăng, khúc tận điều nhiếp. Đường tăng quả đáp, biện độ điệp chân ngụy. Chúng hữu tranh cạnh, di thất, vi biện chiết hòa hội. Giới lập tứ thứ, sàng lịch đồ trưởng. Phàm tăng sự nội ngoại, vô bất chưởng chi. Cử xướng hồi hương, dĩ thanh âm vi Phật sự. Bệnh tăng, vong tăng, vưu đương cứu tâm.

Mỗi nhật nhị thời phó đường, đường tiền chung minh, ly vị nhập đường. Thánh tăng tiền tả thủ thượng hương, thoái lưỡng bộ bán, vấn tẩn, hiệp

chưởng nhi nhập. Chùy biên lập, tiên khán trực nhật
hồi hướng thần kỳ danh vị. Chung cổ tuyệt, minh
chùy nhất hạ. Chúng triển bát dĩ, tái minh chùy nhất
hạ, hiệp chưởng, mặc hồi hướng đương nhật thần kỳ.
Tả thủ án châm, cử vân: “Ngưỡng bằng đại chúng,
niệm thanh tịnh pháp thân Tỳ-lô-giá-na Phật, viên
mãn báo thân thập hiệu vân vân”. Hữu thủ minh
chùy, cao bất quá ngũ thốn. Thanh tuyệt phương hạ
chùy, cấp hoãn hiệp độ. Sĩ thủ tọa xướng thực chí
đệ tam cú tương tất, chuyển thân thoái chí lập tăng
bản đầu lập. Sĩ hành thực biến, tấn tiên minh chùy
nhất hạ, hiệp chưởng chí Thánh tăng tiền vấn tấn,
xuất đường qui bát vị.

Nhược thí chủ trai tăng, hành sấn biến thực, chùy
hậu tùy Thánh tăng hậu chuyển tả biên, triều thủ
tọa vấn tấn. Phục minh chùy nhất hạ nhi xuất, vi
thỉnh thí tài dã. Hoạc hữu tha duyên, hoạc tạm hạ
xuất nhập, tương giới lập bộ giả bộ, đương ty tu tri
bộ thân tống quá khách ty, linh nhiếp chi.

[1132b21] Ký quy truyện vân: “Duy-na, Hoa Phạn
kiêm cử dã. Duy thị cương duy, Hoa ngôn dã. Na thị
Phạn ngữ, Yết-ma-đà-na san khứ tam tự từng lược.
Thử vân duyệt chúng dã”. Hựu Thập tụng luật vân:
“Dĩ tăng phòng trung vô nhân tri thời đả kiên chùy.
Hựu vô nhân đồ trị tảo sái giảng đường, thực xứ. Vô
nhân tương tục phô sàng. Chúng loạn thời vô nhân
448

đàn áp đảng, Phật linh lập duy-na”. Hựu Thanh Luận phiên vi thế đệ, vị tri tăng sự chi thế đệ dã.

DUY-NA

[1132b04] Chức trách của duy-na là giám sát chúng tăng tuân hành luật Phật và nội quy của chùa. (Nếu trong chùa có xảy ra chuyện tranh chấp) thì duy-na phải hết sức cố gắng điều giải hoặc xử lý, nếu có hành cước tăng đến tăng đường xin ghi tên tạm ngụ thì duy-na phải xem xét kiểm tra xem độ điệp của tăng ấy là thật hay giả. Nếu trong tăng chúng phát sinh cãi vả tranh chấp, hoặc có người bị mất tài vật gì thì duy-na phải ra sức cứu xét xem phải trái ra sao để cố gắng hòa giải. Ngoài ra, ngày tháng xuất gia của tăng chúng, tuổi lạp của họ cao thấp, giường nằm, chỗ ngồi tham Thiền, đồ thư trưởng bộ trong chùa, nói chung là bất cứ sự việc trong ngoài, lớn nhỏ gì của tăng chúng thì duy-na đều phải nắm giữ giải quyết. Trong lúc cử hành Phật sự, duy-na đề xuất kinh văn nào cần đọc, lãnh đạo đại chúng niệm tụng kinh điển và tuyên thuyết lời chuyển thí công đức (hồi hướng công đức) lấy Thánh âm làm công đức tu đạo. Đối với tăng bệnh hoạn thì phải chăm sóc an ủi điều trị, riêng đối với tăng qua đời thì chuyện tổ chức tang ma chôn cất càng phải hết sức chú tâm, coi trọng hơn.

Mỗi ngày hai buổi sáng chiều đều phải đích thân đến tăng đường, nghe chuông trước tăng đường gióng lên thì rời chỗ đứng bước vào bên trong, đến trước tượng Thánh tăng dùng tay trái thượng hương, sau đó lui ra hai bước rưỡi, vái chào vấn an, chấp tay bước vào đứng bên cạnh chùy, trước hết xem tên tuổi các đối tượng cần hồi hướng công đức mỗi ngày ghi trong bảng thần kỳ, chờ cho tiếng chuông trống vừa dứt thì đánh một tiếng chùy chờ chúng đưa bát ăn xuống xong lại đánh chùy thêm một lần nữa rồi chấp tay lạng lẽ hướng về phía tên tuổi những người hôm nay đến lượt được hồi hướng công đức ghi trong bảng danh sách thần kỳ tuyên niệm lời lẽ biểu thị hồi hướng công đức. Mặc niệm xong, tay trái đặt lên cái chày đá nói: “Ngưỡng mong nhờ đại chúng niệm một thôi 10 lần danh hiệu pháp thân thanh tịnh Phật Tỳ-lô-giá-na, 10 tôn hiệu viên mãn báo thân v.v...”. Tay phải đánh chùy đưa lên cao nhất không quá năm tấc (tàu), đợi cho âm thanh dứt mới lại đánh chùy nữa, mau chậm thích độ. Đợi cho tiếng niệm chú ăn cơm của thủ tọa đến lần câu ba sắp chấm dứt, chuyển thân lui đến bản đầu của lập tăng thủ tọa mà đứng. Lại đợi cho hành giả đơm thêm cơm canh cho mỗi người đầy đủ đều khắp rồi bèn bước đến đánh một tiếng chùy, chấp tay tiến đến trước tượng Thánh tăng vái chào vấn an rồi ra khỏi tăng đường, quay về vị trí ăn cơm của mình.

Nếu như do thí chủ ra tiền mời chúng tăng độ trai thì đợi cho khi ban phát vật bố thí xong và tiếng chùy ra hiệu dùng cơm đánh xong, từ phía sau tượng Thánh tăng chuyển đến bên trái, hướng về thủ tọa vái chào vấn an, rồi mới đánh thêm một tiếng chùy nữa mà ra khỏi tăng đường, ấy là để mời thí chủ bố thí tài vật. Như lúc đó mà duy-na có bận sự duyên gì hay đang trong thời kỳ tạm nghỉ phép, thì phải đem sổ ghi giới laps, sổ xin nghỉ phép, sổ đường ty tu tri, đích thân mang đến liêu tri khách, mời tri khách tạm thời thay mình phụ trách chức vụ.

[1132b21] Nam Hải ký quy nội pháp truyện viết: “Duy-na là gồm cả tiếng Hoa và tiếng Phạn. Duy là cương duy, tức dây giềng lưới là tiếng Hoa. Na là tiếng Phạn, là từ yết-ma-đà-na được cắt bớt ba chữ đầu để gọi giản lược, có nghĩa là duyệt chúng. Lại Thập tụng luật viết: “Do trong phòng tăng chúng không ai biết giờ giấc để đánh kiền chùy, lại không ai lo việc quét tước, dọn dẹp giảng đường, phòng ăn, không ai nối tiếp sắp đặt giường nằm. Khi đại chúng nào loạn thì không ai trấn áp v.v... nên Phật cho lập chức vụ duy-na”. Lại Thanh luận phiên âm là Thứ đệ, ý nói biết việc thứ đệ (trước sau) của tăng.

*

* *

副寺

[1132b28] 古規曰庫頭。今諸寺稱櫃頭。北方稱財帛。其實皆此一職。蓋副貳都監寺分勞也。掌常住金穀錢帛米麥出入。隨時上曆收管支用。令庫子每日具收支若干僉定飛單呈方丈。謂之日單。或十日一次結算。謂之旬單。一月一結一年通結有無見管。謂之日黃總簿。外有米麵五味各簿皆當考算。凡常住財物雖毫木。並是十方眾僧有分。如非寺門外護官員檀越賓客迎送慶吊合行人事。並不可假名支破侵漁。其上下庫子須擇有心力能書算。守己廉謹者為之。病僧合用供給之物。即時應付。如倉庫疎漏雀鼠侵耗米麥。蒸潤一切物色。頓放守護有不如法者。並須及時照管處置。

PHÓ TỰ

[1132b28] Cổ qui viết khố đầu, kim chư tự xưng quỹ đầu, Bắc phương xưng tài bạch, kỳ thực giai thử nhất chức. Cái phó nhị đô giám tự, phân lao dã. Chưởng thường trụ kim cốc, tiền bạch, mễ mạch xuất nhập, tùy thời thượng lịch. Thu quản chi dụng, linh khố tử mỗi nhật cụ thu chi nhực can, kiểm định phi đơn, trình phương tượng, vị chi nhật đơn. Hoặc thập nhật nhất thứ kết toán, vị chi tuần đơn, nhất nguyệt nhất kết, nhất niên thông kết hữu vô kiến quản vị chi nhật hoàng tổng bộ, ngoại hữu mễ miến ngũ vị các bộ, giai đương khảo toán. Phạm thường trụ tài vật tuy

hào mạt tịnh thị thập phương chúng tăng hữu phần như phi tự môn ngoại hộ, quan viên, đàn việt, tân khách nghinh tống khánh điều hiệp hành nhân sự, tịnh bất khả giả danh chi phá xâm ngư. Kỳ thượng hạ khố tử tu trách hữu tâm lực năng thư toán, thủ kỹ liêm cẩn giả vi chi. Bệnh tăng hiệp dụng cung cấp chi vật, tức thời ứng phó. Như thương khố sơ lậu, tước thủ xâm hao, mẽ mạch chủng nhuận, nhất thiết vật sắc đốn phóng thủ hộ hữu bất như pháp giả, tịnh tu cập thời chiếu quản xử trí.

PHÓ TỰ

[1132b28] Trong sách Cổ thanh qui gọi là Khố đầu. Ngày nay, các chùa gọi là Quỹ đầu, phương Bắc gọi là Tài bạch, nhưng thực ra tất cả các tên gọi trên đều là chức Phó tự. Ấy là chức phó của Đô giám tự để chia bớt lao nhọc cho chức này để quản lý tiền bạc, vàng bạc, ngũ cốc của thường trụ. Phàm lúa thóc của thường trụ xuất nhập thì vị Phó tự phải kịp thời ghi chép vào sổ sách. Liên quan đến việc thu quản chi dụng, Phó tự bảo nhà kho mỗi ngày phải làm một bảng danh sách thu chi hằng ngày do mình kiểm định rồi trình cho trụ trì gọi là nhật đơn (tức là tờ danh sách thu chi thường ngày), hoặc bảng danh sách thu chi 10 ngày kết toán một lần gọi là tuần đơn. Lại còn có loại mỗi tháng kết toán một lần, đến cuối năm tổng kết lại xem có khớp với sổ mục

hiện ghi trong sổ cái gọi là nhật hoàng tổng bộ. Ngoài ra lại còn có sổ riêng ghi chép thu chi từng món một như gạo, mì, ngũ vị cũng phải nên khảo toán rành mạch. Phàm tài vật tập thể của chùa (thường trụ) tuy là nhỏ nhiệm tóe tơ nhưng đều là phần được hưởng của tăng chúng mười phương, nếu chẳng phải là việc đối đãi theo nhân tình tới lui bình thường như tiếp đãi, đưa đón quan viên ngoại hộ của chùa, hay đàn việt thí chủ cố định thường xuyên, hoặc tặng quà khánh hạ, hay phúng điệu tang ma, thì dù cho một xu ten cũng không được khéo léo gian dối giả lập danh mục để xâm chiếm đục khoét chi dụng riêng. Cho nên sử dụng người coi kho trên dưới đều phải lựa kẻ có tâm lực, lại tinh thông việc kế toán sổ sách, an phận thủ thường, trong sạch cẩn trọng chuyện chung mà phục vụ để giao phó chức vụ.

Tăng nhân bị bệnh dù nặng nhẹ cần phải được cấp phát vật dụng trị liệu thì phải cấp phát ứng phó ngay. Như kho đụn sơ hở dột nát, khiến chim chuột có thể xâm phạm, làm hao hụt lúa thóc mì bị ẩm mốc kém chất lượng, hay các phẩm vật cất chứa thủ hộ không đạt yêu cầu, không đúng phép tắc, thì phải tức tốc chiếu cố việc quản lý, xử trí.

*

* *

典座

[1132c13] 職掌大眾齋粥。一切供養務在精潔。物料調和檢束局務。護惜常住不得暴殄。訓眾行者循守規矩。行益普請不得怠慢。撫恤園夫。栽種及時。均俵同利。二時就厨下。粥飯食不異眾。粥飯上桶。先望僧堂焚香。設拜然後發過堂。

DIỄN TỌA

[1132c13] Chức chuởng đại chúng trai chúc. Nhất thiết cúng dường vụ tại tinh khiết, vật liệu điều hòa. Kiểm thúc cục vụ, hộ tích thường trụ, bất đắc bạo diễn. Huấn chúng hành giả tuần thủ qui củ. Hành ích, phổ thỉnh, bất đắc đãi mạn. Phủ tuất viên phu, tài chủng cập thời. Quân biểu đồng lợi. Nhị thời tự trừ hạ chúc phạn, thực bất dị chúng. Chúc phạn thượng dũng, tiên vọng tăng đường phần hương thiết bái, nhiên hậu phát quá đường.

ĐIỂN TỌA

[1132c13] Chức vụ là quản lý việc cơm cháo của đại chúng, phải giữ cho các vật phẩm cúng dường luôn tinh mỹ, dưỡng khiết, thực phẩm phải điều hòa. Phải thường xuyên đốc thúc kiểm tra công tác của bộ môn do mình quản lý, luôn thương tiếc và bảo hộ của cải thường trụ, không được thô bạo giảm đập lãng phí của trời. Phải luôn dạy dỗ các hành giả tôn thủ qui củ, vì tăng chúng mà cung ứng cơm cho đầy bát, nếu cần thì đơm thêm cơm để ăn cho no, tham gia lao động tập thể không biếng lười trễ nhác. Phải quan tâm thương xót, bảo hộ kẻ làm vườn ruộng khiến họ gieo trồng đúng thời vụ. Phân phát tài vật bố thí phải bình đẳng giống như mọi người, mỗi ngày vào nhà bếp hai lần dùng cơm cháo, phần ăn không được đặc biệt hơn đại chúng. Sau khi cơm cháo đã đựng đầy thùng rồi, phải hồi hương về phía tăng đường đốt hương lễ bái rồi mới bê lên tăng đường, bắt đầu dọn cơm cháo cho tăng chúng ăn.

*

* *

直歲

[1132c19] 職掌一切作務。凡殿堂寮舍之損漏者。常加整葺。動用什物常閱其數。役作人力稽其工程黜其游墮。毋縱浮食蠹財害公。田園莊舍碾磨

碓坊。頭匹舟車。火燭盜賊。巡護防警。差撥使令賞罰惟當。並宜公勤勞逸必均。如大修造則添人同掌之。

TRỰC TUẾ

[1132c19] Chức chưởng nhất thiết tác vụ. Phàm điện đường liêu xá chi tổn lậu giả, thường gia chỉnh tập, động dụng thập vật, thường duyệt kỳ số. Dịch tác nhân lực, kê kỳ công trình, chuyết kỳ du đọa, vô tủng phù thực, đố tài hại công. Điền viên trang xá. Niễn ma đối phường, đầu thất chu xa, hỏa chúc, đạo tặc, tuần hộ phòng cảnh. Sai bát sử linh, chưởng phạt duy đương. Tịnh nghi công cần, lao dật tất quân. Như đại tu tạo, tắc thêm nhân đồng chưởng chi.

TRỰC TUẾ

[1132c19] Chức trách quản lý tất cả mọi công việc xây cất và sửa chữa. Phàm điện đường hay các liêu xá bị hư tổn thấm dột thì phải kịp thời thường xuyên sửa chữa, các thứ đồ dùng phải luôn luôn tra điểm số lượng để không bị thiếu sót. Đối với công nhân lao dịch thì nên thường xuyên căn cứ tiến độ của công trình mà luôn kiểm tra đốc thúc, phê phán quả trách kẻ làm việc cẩu thả lơ là, không cho có kẻ ngồi nhà mát ăn bát vàng, lãng phí đục khoét tài vật, tổn hại lợi ích của công chúng. Đối với trang trại nơi ruộng vườn, nhà xay lúa, giã gạo, trâu bò, xe cộ, thuyền bè thì nên

thường xuyên kiểm tra, tuần tra bảo vệ, đề phòng trộm đạo xâm phạm, hỏa hoạn thiêu rụi. Sai khiến các loại công nhân lao dịch, đều phải thưởng phạt đúng người, đúng công, đúng tội, khiến cho họ nỗ lực cần lao. Lại cũng phải phân công sao cho mọi người lao nhọc và nhàn hạ đều nhau. Nếu như nhận nhiệm vụ đại tu tạo (sửa chữa lớn) thì phải tăng thêm người chấp sự để cùng với trực tuế cộng đồng chưởng quản công việc.

*

* *

LỜI BÀN

Trong tiết này giới thiệu năm loại chức sự của Đông tự, là một ban so ra điển hình hơn hết tình hình của tự viện. Đây là thuộc dạng chùa to, tăng chúng đông nên phải thiết trí nhiều loại tri sự chia ra quản lý sinh hoạt và sản xuất hằng ngày của tự viện.

Trong nguyên văn có nêu ra, theo Cổ thanh qui khi xưa thì chức vụ của hai tự Đông Tây có thể điều động qua lại, chẳng hạn như thủ tọa, thư ký có thể cải nhiệm thành đô giám tự và ngược lại. Điều này là do khi xưa nền kinh tế của tự viện chưa phát đạt lắm, sinh hoạt của tự viện so ra cũng giản đơn, mộc mạc, sự việc mà các chấp sự quản lý cũng không nhiều, quan hệ tới tiền tài không lớn, cho nên vấn đề điều động hoán đổi chức vụ qua lại không phải

là chuyện lớn. Đến đời Nguyên thì kinh tế chốn tùng lâm rất phát đạt, có nhiều tự viện có số ruộng vườn rất lớn, đô giám tự hoặc phó tự phân công quản lý có cả mấy khu vườn ruộng mà mỗi khu vườn ruộng gồm rất nhiều chức sự lớn nhỏ quản lý đều có tính chuyên nghiệp, lại tùy thuộc theo lợi ích mật thiết thực tế tương quan. Do đó chấp sự tăng quản lý công tác tôn giáo và chấp sự tăng quản lý ruộng vườn tiền tài đã rất khó khăn trong việc điều phối nhau, hơn nữa các chấp sự tăng có quyền lợi không tự nguyện đổi nhiệm vụ với vị chấp sự tăng quản lý tôn giáo nghèo khó. Do đó nảy sinh ra vấn đề ước thúc và giám đốc sự việc, quyền lợi. Trong nguyên văn nhấn mạnh, nếu gặp những vấn đề lớn lao quan trọng thì trước hết các đô giám tự phải mở hội nghị bàn bạc, rồi thỉnh thị ý kiến trụ trì, chừng nào được mọi người đồng ý mới thi hành là vì duyên cớ như vừa nêu trên. Chế độ ước thúc và giám đốc trong Phật giáo hiện nay đạt đến tình trạng mở rộng và gia cường.

Tuy vậy cũng còn có một số ít tự viện, thì việc thiết trí các chấp sự tăng còn chưa được hoàn bị như thế. Ngoài ra còn có sự sai biệt của từng địa khu nên việc thiết đặc các loại chấp sự tăng của các chùa ở mỗi nơi về tên gọi, chức trách vẫn còn rất khác nhau. Sự khác biệt này trong tùng lâm hiện nay còn đậm nét.

Điều đó cũng nói lên chế độ tùng lâm hiện nay mang đậm tính linh hoạt hầu thích ứng với biểu hiện bất đồng về thời đại, địa khu và tình huống.

*

* *

列職雜務寮元

[1132c26] 掌眾寮之經文什物。茶湯柴炭。請給供需。洒掃浣濯。淨髮梳巾之類每日粥罷。令茶頭行者門外候眾至。鳴板三下。大眾歸寮。寮長分手。寮主副寮對面左右位。副寮出燒香歸位。茶頭喝云(不審)大眾和南遇旦望點湯。鳴板集眾。燒香行湯如常禮。

LIỆT CHỨC TẠP VỤ - LIÊU NGUYÊN

[1132c26] Chưởng chúng liêu chi kinh văn, thập vật, trà thang, sài thán, thỉnh cấp cung nhu, sái tảo tẩy trạc, tịnh phát di cân chi loại. Mỗi nhật chúc bái, linh trà đầu hành giả môn ngoại hậu chúng chí minh bản tam hạ. Đại chúng qui liêu, liêu trưởng phân thủ, liêu chủ, phó liêu đối diện tả hữu vị. Phó liêu xuất thiêu hương, qui vị. Trà đầu hát vân: Bất phẩm. Đại chúng hòa nam. Ngộ đán vọng điểm thang, minh bản tập chúng, thiêu hương, hành thang, như thường lễ.

CÁC CHÚC VỤ TẬP SỰ : LIÊU NGUYÊN

[1132c26] Quản lý kinh văn và thập vật của các liêu, kể cả trà thang, than củi, thông báo trình thỉnh với các phòng ban hữu quan để cung cấp nhu yếu cho các liêu, đồng thời kiểm soát việc quét tước, chùi rửa các liêu cho sạch sẽ cũng như đầu các tăng phải luôn cạo sạch tóc, giá treo khăn phải sẵn sàng.

Mỗi sáng khi ăn cháo xong, liêu nguyên bảo hành giả của trà đầu đứng đợi ngoài cửa các liêu, chờ cho đại chúng đều trở về đầy đủ, gõ ba tiếng vân bản, mọi người vào cả trong liêu. Liêu trưởng và liêu nguyên ngồi ngang nhau, liêu chủ và liêu phó ngồi giáp mặt nhau hai bên phải trái. Liêu phó rời chỗ ngồi đốt hương, rồi trở về chỗ ngồi như cũ. Hành giả trà đầu hướng về các liêu nguyên vấn an “Chẳng rõ (xin hỏi) các vị có ít bệnh, ít phiền, sinh hoạt bình thường chăng?”, đại chúng chấp tay vái chào tỏ bày trí ý. Gặp ngày mừng một, ngày rằm có đãi thang thủy, liêu nguyên đánh vân bản tập họp đại chúng, đốt hương, bảo hành giả dọn thang thủy khoản đãi như lễ tiết thông thường.

*

* *

寮主副寮

[1133a02] 凡安眾處寮元照戒次。自下而上。請充之。寫定名字。預貼牌上。十日一替。佐寮元辦事。旦暮僧眾歸堂。巡視經案。或有遺忘什物者。眼同收拾付還。及交點本寮什物。提調香燈茶湯。母容外人止宿及寄賣物件。猶預定望寮一名。使以次挨補副寮。若寮主遇滿從維那請交代。副寮遇滿從寮元請交代。

LIÊU CHỦ, PHÓ LIÊU

[1133a02] Phàm an chúng xứ liêu nguyên chiếu giới thứ tự hạ nhi thượng thỉnh sung chi. Tả định danh tự, dự thiếp bài thượng, thập nhật nhất thế, tá liêu nguyên ban sự. Đán mộ tăng chúng quy đường, tuần thị kinh án. Hoặc hữu di vong thập vật giả, nhân đồng thân thập phó hoàn. Cập giao điểm bản liêu thập vật, đề điều hương đăng trà thang, vô dung ngoại nhân chỉ túc cập kí mại vật kiện.

Do dự định vọng liêu nhất danh, sử dĩ thứ ai bổ phó liêu. Nhược liêu chủ ngộ mãn từng duy-na thỉnh giao đại. Phó liêu ngộ mãn từng liêu nguyên thỉnh giao đại .

LIÊU CHỦ & LIÊU PHÓ

[1133a02] Phàm nơi nào có tăng chúng cư trú tập thể thì phải đặt ra chức liêu chủ và liêu phó. Liêu nguyên căn cứ vào tuổi lạp của các tăng tính từ

thấp đến cao theo thứ tự, thỉnh mời chỉ định người đảm nhiệm chức vụ. Viết tên tuổi người được chỉ định vào một tấm bài treo lên hầu công bố cho đại chúng biết, cứ mười ngày thay phiên một lần, nhằm giúp liêu nguyên lo liệu công việc. Sớm chiều khi tăng chúng đến tăng đường (liêu chủ và liêu phó đi sau một bước), tuần thị các bàn để kinh xem có ai bỏ quên vật gì mà trước đó có nhiều người cùng nhìn thấy chứng minh được thì nhặt giùm trả lại cho người làm mất. Ngoài ra, liêu chủ và liêu phó còn phải phụ trách kiểm tra di giao tạp vật của bốn liêu.

Hằng ngày phải sắp bày nhang đèn, dọn trà thang, không cho người ngoài đến ngủ nhờ trong liêu, hoặc gửi bán bất cứ vật gì. Trong liêu còn phải lúc nào cũng phải dự phòng một liêu hờ nhằm thay thế cho liêu phó ngay khi vị trí này bất ngờ khiếm khuyết. Nếu liêu chủ mãn nhiệm thì phải báo cáo với duy-na thỉnh cầu đưa người thay thế, còn nếu liêu phó mãn nhiệm thì phải báo cáo với liêu nguyên thỉnh cầu chọn người thay thế.

*

* *

延壽堂主

[1133a10] 看視病僧。湯藥油燭炭火粥食五味常備供須。公界倘缺。若自己豐裕結緣應付。或勸化

施主措辦。床席衣被狼籍穢污。為其洗浣母生憎嫌。八福田中直病為第一也。

DIÊN THỌ ĐƯỜNG CHỦ

[1133a10] Khán thị bệnh tăng, thang dược, du chúc, thán hỏa, chúc thực, ngũ vị thường bị cung tu. Công giới thăng khuyết, nhược tự kỉ phong dụ, kết duyên ứng phó, hoặc khuyến hóa thí chủ thổ biện. Sàng tịch, y bị lang tạ uest ô, vi kì tẩy hoán, vô sinh tăng hiêm. Bát phước điền trung, trực bệnh vi đệ nhất dã.

ĐƯỜNG CHỦ DIÊN THỌ ĐƯỜNG

[1133a10] Đường chủ diên thọ đường phụ trách trông coi săn sóc các tăng nhân bệnh nặng, phải duy trì đầy đủ sẵn sàng cung ứng thuốc men, trà thang, dầu đèn, than lửa, cháo cơm và năm vị điều liệu là chua, ngọt, đắng, cay, mặn tại diên thọ đường. Nếu của thường trụ tại chùa thiếu thốn các thứ nêu trên mà riêng mình có đầy đủ thì đường chủ diên thọ đường nhận tu bồi công đức cùng Phật kết duyên, nên lấy của riêng mình cống hiến, cung cấp cho tăng nhân bệnh nặng dùng xài, hoặc cũng có thể khuyến mời thí chủ hành thiện tu bồi công đức ra tiền ra của cung ứng vật tư cần dùng. Giường chiếu, quần áo, chăn màn bày hầy dơ bẩn phải kịp thời chịu khó giúp giặt giũ, lau chùi, rửa ráy sạch sẽ, chứ không nên biểu lộ tình ý nhờm góm bỏ mặc. Trong tám

phước điền thì hành thiện tu đức nuôi nấng, chăm sóc, chữa trị bệnh nhân là phước điền lớn nhất.

*

* *

淨頭

[1133a14] 掃地裝香。換籌洗廁。燒湯添水。須是及時。稍有狼籍隨即淨治。手巾淨桶點檢添換。凡供此職皆是自發道心。將交替時。堂司預出小榜云(下次淨頭缺人如有結緣請留芳名)願結緣者收榜白堂司。然後覆住持請充之。

TỊNH ĐẦU

[1133a14] Tảo địa trang hương, hoán trừ tẩy xí, thiêu thang thêm thủy, tu thị cập thời. Sảo hữu lang tạ (tịch), tùy tức tịnh trị. Thủ cân, tịnh dũng, điểm kiểm thêm hoán. Phàm cung thử chức, giai thị tự phát đạo tâm. Tương giao thế thời, đường ty dự xuất tiểu bảng vân: “Hạ thứ tịnh đầu khuyết nhân, như hữu kết duyên thỉnh lưu phương danh”. Nguyên kết duyên giả, thâm bảng bạch đường ty, nhiên hậu phúc trụ trì thỉnh sung chi.

NGƯỜI DỌN VỆ SINH

[1133a14] (Trong Thiên lâm, tịnh đầu là tăng nhân trông coi vệ sinh, mà nhiệm vụ cụ thể là) phải kịp thời quét tước sân vườn, trang hương, thay thẻ, kiểm

điểm nhân số rửa nhà xí, đun nước nóng, thêm nước. Nếu nhà xí có phần nào ứ đọng thì phải lập tức quét dọn, dội nước rửa ráy sạch sẽ, khăn tay và thùng nước luôn phải kiểm tra đặt thêm hay đổi mới. Phàm người nhận chức vụ này đều xuất phát từ đạo tâm (tức là đối với Phật giáo có lòng kiên thành mà tự nguyện làm). Khi nhiệm vụ của một tịnh đầu sắp mãn cần người khác thay thế thì đường ty niêm yết một tấm bảng nhỏ viết: “Tiếp theo đây chức tịnh đầu không có người, nếu có ai tình nguyện nhận chức này cùng đại chúng kết duyên thì xin điền tên vào bảng này”. Người tình nguyện kết duyên cùng đại chúng thân lấy bảng đem trình với đường ty (duy-na), duy-na báo bẩm lại với trụ trì đồng ý mới mời người đó nhận chức.

*

* *

化主

[1133a19] 凡安眾處常住租入有限。必籍化主。勸化檀越隨力施與。添助供眾。其或恒產足用。不必多往干求取厭也。

HÓA CHỦ

[1133a19] Phàm an chúng xứ, thường trụ tô nhập hữu hạn, tất tịch hóa chủ khuyến hóa đàn việt, tùy lực thí dũ, thêm trợ cung chúng. Kỳ hoặc hằng sản túc dụng, bất tất đa vãng can cầu, thủ yếm dã.

NGƯỜI LO VIỆC HÓA DUYÊN THÍ CHỦ BỐ THÍ

[1133a19] Phàm nơi nào có tăng chúng cư trú tập thể (chẳng kể qui mô lớn nhỏ), nếu thu nhập tiền nong, thóc gạo của thường trụ có phần hạn chế thì phải trông cậy vào hóa chủ khuyến mời thí chủ tùy sức cúng dường (đó là lai nguyên của việc phụ trợ cung cấp cho tăng chúng). Còn nếu như thu nhập tài sản cố định của chùa đã đủ để cung ứng chi dụng cho tăng chúng, thì hóa chủ cũng chẳng cần chi phải nài nỉ ý ôi thí chủ bố thí, bởi vì cầu cạnh thì dễ khiến cho người ta sanh chán nản mình.

*

* *

園主

[1133a22] 不憚勤苦。以身率先。栽種菜蔬及時灌溉。供給堂厨。毋使缺乏。

VIÊN CHỦ

[1133a22] Bất đạn cần khổ, dĩ thân suất tiên. Tài chủng thái sơ, cập thời quán khái (cái), cung cấp đường trù, vô sử khuyết pháp.

NGƯỜI COI VIỆC LÀM VƯỜN

[1133a22] Người giữ chức này không nề hà lao khổ, lấy thân mình làm gương mẫu (đánh động các phu làm vườn) khiến họ cần cù trồng rau cải, kịp thời tưới bón, để cung cấp cho nhà bếp, không để nơi đây phải thiếu rau rán hằng bữa.

*

* *

磨主

[1133a24] 兼主碓坊米麵。供眾極有關係。須擇有道心人。諳曉舂磨等事者充之。

MA CHỦ

[1133a24] Kiêm chủ đối phường. Mễ miến cung chúng, cực hữu quan hệ. Tu trách hữu đạo tâm nhân am hiểu thung ma đẳng sự giả sung chi.

NGƯỜI COI NHÀ XAY LÚA

[1133a24] Ma chủ quản lý nhà xay lúa cũng quản lý luôn nhà giã gạo. Công việc thành liên quan đến chuyện cung ứng gạo mì mỗi ngày cho tăng chúng cả

chùa ăn, cho nên phải chọn người thuần thành đạo tâm, lại rành rẽ chuyện xay lúa giã gạo sung chức này.

*

* *

水頭

[1133a26] 五更燒湯。供大眾[(((暴-(日/共))/升)*頁]盥。手巾面盆燈燭牙藥。母令缺少。冬月烘焙手巾須早起鋪排。勿致臨時動眾念。

THỦY ĐẦU

[1133a26] Ngũ canh thiêu thang, cung đại chúng hối quán. Thủ cân diện bồn, đăng chúc nha dược, vô linh khuyết thiếu. Đông nguyệt hồng bồi thủ cân, tu tảo khởi phô bài, vật trí lâm thời động chúng niệm.

NGƯỜI PHỤ TRÁCH NƯỚC NỘI TRONG CHÙA

[1133a26] Người này canh năm đã phải thức dậy đun nước sôi để đại chúng rửa mặt, rửa tay. Phải cụ bị khăn tay, bồn rửa mặt, đèn đuốc, thuốc đánh răng đầy đủ chẳng thiếu sót. Tháng Đông phải hấp sấy khăn tay, cho nên phải thức dậy sớm để bày biện sẵn sàng, chứ không đợi đến lúc cần dùng mới hối hoảng bày biện cầu thả, khiến tâm lý tăng chúng bất mãn.

*

炭頭

[1133a29] 預備柴炭以禦寒事。或化施主。或出公界。須令足用。

THÁN ĐẦU

[1133a29] Dự bị sài thán, dĩ ngữ hàn sự. Hoặc hóa thí chủ, hoặc xuất công giới, tu linh túc dụng.

NGƯỜI LO CUNG CẤP THAN CỬI

[1133a29] Thán đầu phải cụ bị than củi để đốt giúp đại chúng chống lạnh, phần nào nhờ cậy thí chủ bố thí, phần nào nương vào tiền của thường trụ bỏ ra mua sắm, nhưng nói chung là phải luôn cụ bị đầy đủ để dùng.

*

* *

莊主

[1133b02] 視田界至修理莊舍。提督農務撫安莊佃。些少事故隨時消弭。事關大體申寺定奪近時叢林凋弊百出。而莊中尤甚。略舉其三。諸方通害初爭莊職。安能遍及。構怨住持上下不睦一也。一充其職離寺相遠。靡所不為。致爭起訟。供眾錢糧盡皆耗費。復積逋負以累于後。因而紀綱不振。莊佃生侮租課不還。其弊二也。縱使老成能事充之。而州縣應酬。吏胥管幹。鄉都職役。隣里富豪。皆合追陪。既啟其端。稍有不及。便生罅隙。雖不明支。而巧立除破公私無

益。故莊中之費或半於寺。其弊三也。只如大家業產巨富不聞分遣子弟。遍居莊所。蓋耕種有佃。提督則有甲幹。收租之時自有監收僧行。此外縱有輸納修圩依糧等項。只臨時分委勤舊知事。限期使辦。事畢旋歸。非唯省費。有補常住而消禍未萌。公私攸濟。今諸方之廢如逃亡家。住持勤舊能恤念寺門。欲擲費救弊汰除濫冗。請自此始。其初例有當重難。而應充莊職者別議酬補之。

TRANG CHỦ

[1133b02] Thị điền giới chí tu lí trang xá. Đề đốc nông vụ, phủ an trang điền. Ta thiếu sự cố tùy thời tiêu nhị sự quan đại thể, thân tự định đoạt. Cận thời từng lâm điều tộ bách xuất, nhi trang trung vưu thậm. Lược cử kỳ tam:

Chư phương thông hại, sơ tranh trang chức. An năng biến cập, cấu oán trụ trì, thượng hạ bất mục, nhất dã. Nhất sung kỳ chức, ly tự tương viễn, phỉ sở bất vi, trí tranh khởi tụng. Cúng chúng tiền lương, tận giai hao phí. Phục tích bồ phụ, dĩ lụy vu hậu. Nhân nhi kỷ cương bất chấn. Trang điền sanh vũ, tô khoá bất hoàn, kỳ tộ nhị dã. Túng sử lão thành năng sự sung chi, nhi châu huyện ứng thù, lại tư quản cần. Hương đô chức dịch. Lân lí phú hào, giai hợp truy bồi. Ký khải kỳ đoan, sảo hữu bất cập, tiện sanh hấn khích. Tuy bất minh chi, nhi xảo lập trừ phá

công tư vô ích. Cố trang trung chi phí, hoặc bán ư tự, kỳ tộ tam dã.

Chỉ như đại gia nghiệp sản cự phú, bất văn phân khiến tử đệ biến cư trang sở. Cái canh chủng hữu điền, đề đốc tắc hữu giáp càn. Thâu tô chi thời, tự hữu giam thâu tăng hành. Thử ngoại túng hữu thâu nạp, tu vu y lương đẳng hạng, chỉ lâm thời phân ủy cần cự, tri sự, hạn kỳ sử biện, sự tất toàn quy. Phi duy hung phí, hữu bổ thường trụ, nhi tiêu họa vị manh, công tư du tế. Kim chư phương chi phế, như đào vong gia. Trụ trì, cần cự năng tuất niệm tự môn, dục tổn phí cứu tộ, thải trừ lạm nhũng, thỉnh tự thử thí. Kỳ sơ lệ hữu đương trọng nan nhi ứng sung trang chức giả, biệt nghị thù bổ chi.

TRANG CHỦ

[1133b02] Nhiệm vụ là trông nom ranh giới (bốn bên Đông, Tây, Nam, Bắc) ruộng vườn của chùa (không cho ai lấn chiếm), sửa sang lại trại ruộng, lán vườn, sắp xếp đốc thúc vụ mùa cho kịp thời, quản lý tốt và chăm lo đời sống của người canh tác trồng trọt ruộng vườn (tá điền). Trong ruộng vườn có xảy ra xích mích nhỏ thì kịp thời xử lý, ngăn chặn thủ tiêu mâu thuẫn không cho lan rộng, còn nếu có chuyện trọng đại liên quan đến đại thể xảy ra thì phải báo cáo lại với nhà chùa để chùa đích thân định đoạt.

Gần đây trong chốn Tùng lâm tệ lậu xảy ra trăm thứ, mà riêng chỗ ruộng vườn thì tệ đoan lại càng nghiêm trọng hơn cả. Xin nêu ra sơ lược ba vụ việc điển hình:

a- Cái tai hại phổ thông nhất ở các chùa là trước tiên mọi người tranh nhau sung vào các chức vụ trong ban ruộng vườn (nhưng mà người tranh giành thì đông mà chức vụ lại ít) nên làm sao có thể thỏa mãn hết ý muốn mọi người. Thế là kẻ không thỏa nguyện oán trách trụ trì, “quậy tung lên” làm trên dưới không hòa thuận, đây là vụ việc thứ nhất.

b- Một khi đã nắm được chức vụ gì đó trong ban ruộng vườn, nhìn thấy ruộng vườn tọa lạc khá xa chùa, thế là chẳng chuyện bậy nào mà không dám làm, đưa đến tranh chấp kiện tụng lung tung khiến tiền bạc lương thực đáng lẽ được dùng để cung cấp cho đại chúng lại bị hoang phí sạch trơn vào thừa kiện, riêng bản thân những người tranh tụng lại phải mang công mắc nợ nhà nước, làm cho người tiếp nhận sau đó phải nhọc công bồi thường, nhân đó mà uy tín và kỷ cương không phấn chấn (pháp độ chẳng nghiêm) riêng tranh điền phụ đâm ra khinh lờn lại thiếu thuế không trả nổi, đó là vụ việc thứ hai.

c- Dầu cho có bậc lão thành trang trọng đủ sức giữ được chức này thì cũng đối phó không kham, ứng thù tới lui vô tận với các quan viên châu huyện, lại dịch địa phương cùng chức dịch trong làng và phú hào

quanh vùng. Những kẻ này vùi vĩnh đòi tiện nghi phải luôn đáp ứng mà nếu đối với họ có chỗ nào hơi thù ứng chẳng chu đáo, liền bị chúng rình chờ kẻ hở sanh sự (cho nên tuyệt đối không được lời thôi lơ là). Các khoản phí dụng ứng thù này do không được công khai chi ra nên phải khéo lập ra các danh mục giả đủ kiểu để bù lấp các khoản chi dụng đó, cho nên đối với việc công – việc tư đều không có ích lợi tốt đẹp gì. Do đó mà phí dụng to lớn của ban ruộng vườn nhiều khi thậm chí chiếm hết phân nửa khoản chi tiêu của toàn chùa! Đây là vụ việc thứ ba.

(Trong ban ruộng vườn có ba loại tệ đoan lớn như vừa nêu ra, nếu không sửa đổi là không được). Như một đại gia đình, sản nghiệp dồi dào phong phú giàu sang, hầu hết đều chưa từng nghe nói có nhà nào phái con em mình phân chia nhiệm vụ trực tiếp, ở khắp ruộng vườn. (Ruộng vườn nhà chùa cũng thế), bởi cày cấy gieo trồng đã có phu dịch ruộng vườn (tá điền), chỉ huy đốc thúc đã có giáp cán (cặp rảnh), lúc thu tô đã có tăng hành giả giám thu phụ trách. Ngoài ra, nếu có việc giao nạp tô thuế cho quan phủ, hay phải đắp vá bờ bao xung quanh ruộng vườn để phòng nước tràn vào hoặc các phần việc như phân phối lương thực thì chỉ nên vào ngay lúc đó, tạm giao phó các công việc ấy cho cần cù, tri sự lo liệu trong một thời hạn nhất định nào đó,

công việc xong rồi thì quay trở về chùa giữ nhiệm vụ cũ là hay hơn. Điều này chẳng những giảm bớt phí dụng, bù lỗ cho việc chi tiêu của thường trụ (nhà chùa được phần tốt đẹp) mà còn tiêu diệt mâu thuẫn trên dưới khi chúng còn chưa chớm phát sinh, khiến cả công lẫn tư đều nhận được lợi ích. Như nay đây nhiều chùa chiền suy sụp chẳng khác nào những gia đình đào vong (vì nghèo đói phải trốn bỏ nơi quê mình đi kiếm ăn nơi khác). Nếu trụ trì và cần cù có thể đoái hoài thương xót đến tiền đồ của nhà chùa, tưởng nên giảm bớt các phí dụng, cứu đỡ dẹp bỏ những chỗ tích tụ tệ đoan, trừ bỏ các cơ cấu thiết lập dư thừa bừa bãi vô ích, loại bỏ các nhân viên những lạm thì xin mở đầu việc sửa đổi chế độ quản lý ruộng vườn từ đây.

Đối chiếu qui củ thuở ban sơ xưa kia, thì nếu trong tình trạng nặng nề khó khăn (dầu sôi lửa bỏng cực kỳ nguy khốn như vừa nêu trên), nếu ai dám đứng ra đảm nhận chức vụ chủ quản ruộng vườn thì nên cùng nhau thương lượng để có thêm khoản thù lao bù lỗ cho người ta!

*

* *

諸莊監收

[1133b22] 古規初無莊主監收。近代方立此名。此名一立其弊百出。為住持私任匪人者有之。因利曲徇者有之。為勤舊執事人連年佔充者有之。托勢求充者有之。樹黨分充者有之。角力爭充者有之。蠹公害私不可枚舉。雖欲匡救末如之何。倘得廉正勤舊輔佐住持。公選區用。或對眾鬪拈之充。充此職者當克己為念奉眾為心。毋苛取佃戶。毋虧損常住。則自他俱利矣。

CHỮ TRANG GIÁM THU

[1133b22] Cổ qui sơ vô trang chủ, giám thâu, cận đại phương lập thử danh. Thử danh nhất lập kỳ tề bách xuất. Vi trụ trì tư nhậm phỉ nhân giả hữu chi, nhân lợi khúc tuấn giả hữu chi, vi cần cự chấp sự nhân liên niên chiêm sung giả hữu chi, thác thế cầu sung giả hữu chi, thụ đảng phân sung giả hữu chi, giác lực tranh sung giả hữu chi. Đố công hại tư, bất khả mai cử. Tuy dục khuông cứu, mạt như chi hà. Thảng đắc liêm chính cần cự, phụ tá trụ trì, công tuyển khu dụng. Hoặc đối chúng cưu chiêm chi sung. Sung thử chức giả, đương khắc kỷ vi niệm phụng chúng vi tâm. Vô hà thử điền hộ, vô khuy tổn thường trụ, tắc tự tha câu lợi hĩ.

CHỦ TRƯỞNG GIÁM THU

[1133b22] Cứ theo Cổ thanh qui thì trước kia không có hai chức trưởng chủ và giám thu, đời gần đây mới thiết lập hai danh vị này. Danh vị vừa lập ra là điều tệ lậu xảy ra đầy dẫy, cũng có phần do trụ trì riêng dùng kẻ không ra gì, cũng có phần do chạy theo lợi quyền riêng tư mà dùng người bừa bãi, cũng có chuyện chức này nhiều năm liền bị cần cụt và Tây chấp sự bá chiếm nắm giữ, cũng có trường hợp do người nương cậy kẻ quyền thế bao che mà âm mưu nắm giữ chức này, cũng có trường hợp do bọn người lập bè, kết cánh chia nhau để chiếm giữ chức này, cũng có trường hợp đấu đá ngầm hay công khai bằng vũ lực để chiếm đoạt chức này. Chuyện đục khoét của công (thường trụ) và xâm hại của tư không sao kể xiết, tuy cũng có nhiều người nghĩ đến chuyện dùng cách thức cứu đỡ, cải biến tệ đoan nhưng rồi cũng chẳng đi đến đâu.

Thảng hoặc có được cần cụt liêm chính phò giúp trụ trì, công khai việc đề bạt, lượng tài cán mà bổ dụng, hoặc giả phải dùng đến biện pháp trước đại chúng gỡ sách ra bói quẻ chọn người sung chức này!

Người được chọn giữ chức giám thu các ruộng vườn phải nên trọn lòng nghĩ đến việc khắc kỷ phụng sự việc công, chẳng những không được hà khắc đối với người cày cấy trồng trọt ruộng vườn (tá điền) mà

còn không để cho tài sản thường trụ của chùa bị tổn thất, thế là trọn vẹn lợi ích cả ta lẫn người.

*

* *

LỜI BÀN

Tiết này miêu thuật các chức sự tạp nhạp cần khổ, đều là các chấp sự hạ tầng cơ bản của Thiền lâm. Trong đó, các chức liêu chủ, phó liêu, diên thọ đường chủ, tịnh đầu, hóa chủ, viên chủ, ma chủ, thủy đầu, thán đầu, cùng với chức tri dục của Tây tự tương trợ nhau, đều mang tính chất khổ sai phục vụ, hoặc giả là một loại nghĩa vụ do các tăng chúng có quan hệ luân lưu suy chức, hoặc giả do tăng chúng tự mình đối với Phật giáo có tinh thần kiên thành hiến thân mà tự nhận chức, lấy chuyện đảm nhiệm và làm tốt công tác coi như hình thức tích thiện, bòn công đức.

Tuy nhiên cũng trong các chức vụ lao khổ này, nhưng chức trang chủ và chức chư liêu giám thu thì không phải vậy. Nhìn qua khía cạnh tính chất, bọn họ với tịnh đầu, viên chủ thì chức vụ cũng giống nhau, tức cũng là các chức vụ tạp dịch trong chốn tùng lâm, chẳng qua vì cái mà họ quản lý lại là tiền nong, lương thực, địa điểm lại tọa lạc cách chùa khá xa nên có quyền lực chi phối, cho nên từ các chức

vụ này nêu ra lắm cơ hội lẫn chuyện riêng tư, tệ lậu, do đó các chức này trở thành mục tiêu tranh bá chiếm đoạt của Thiên lâm.

Tác giả rất rành rõ chuyện trang chủ và chư trang giám thu để dàng bày ra các hành vi xấu xa tệ lậu, nêu ra biện pháp cải cách quản lý ruộng vườn. Tuy nhiên biện pháp mà tác giả đưa ra là bãi bỏ chức vụ trang chủ và chư trang giám thu. Theo tác giả trong trang viện ruộng nương chỉ cần lâm thời phái người đến công tác xử lý theo mỗi thời vụ, loại biện pháp này chưa chắc đã thích đáng, vì thực ra tình trạng tệ lậu của quản lý ruộng vườn có liên quan mật thiết đến tình trạng tệ lậu quản lý cả từng lâm. Giá như trong chế độ quản lý nhà chùa mà có thể duy trì phát huy dân chủ, công khai ngay thẳng tuyển chọn trụ trì, đối với quyền lực của chức vụ trụ trì mà có được một số thực thi giám sát và ước thúc hữu hiệu, đồng thời giảm thiểu hẳn việc các cựu chấp sự can dự việc quản lý tự viện, thì chắc hẳn chế độ quản lý ruộng vườn đầy tệ lậu được trừ bỏ không có khó khăn gì!

*

* *

請立僧首座

[1133c03] 其事嚴重不可輕舉。如大方西堂名德首座。行解素為眾所推服者。委曲陳情。如有允意。特為上堂言。此間多眾。宜得當人相與建立法幢開大爐鞴。山中幸有某人。知見高明慧命所寄。少刻下座。同兩序大眾拜請。為眾開室。伏望慈悲特垂開允。下座方丈行者以杵袂盛入室普說二牌。即於座下同大眾拜請。詞云(大眾傾心久思示誨。伏望慈悲特賜開允)受請人隨詣方丈炷香觸禮拜謝。詞云(某甲幸獲依棲貴圖藏拙。既蒙見舉不敢有違)答云(佛法寄重仰乞垂情)謝已。堂司行者鳴僧堂鍾。大眾同送歸寮。住持對觸禮一拜送出。次與大眾問訊。維那詣寮。議請侍者一人。掛普說牌。預鋪設照堂禪椅拂子主丈爐燭。鳴鼓一通。眾集立定。立僧歸位。維那出班燒香。同大眾再下拜伸請。立僧趺座兩序問訊。住持問訊。立僧普說竟。維那同大眾再下拜伸謝。立僧即懷香詣方丈致謝。兩展三禮。詞云(既蒙使令勉顏承當。慈悲包荒不勝愧悚)仍往庫司諸寮舍問訊。方丈備草飯。請特為湯藥石。至晚湯果兩序光伴。立僧侍者預席。次日住持請僧堂特為茶。請客侍者具茶榜(式見後)詣寮插香拜請禮與特為新首座同。立僧當特為首座大眾茶。與前堂特為後堂大眾禮同。別日方丈管待請兩序光伴。

THỈNH LẬP TẶNG THỦ TỌA

[1133c03] Kỳ sự nghiêm trọng bất khả khinh cử. Như đại phương Tây đường, danh đức thủ tọa hành giải tố vi chúng sở suy phục giả, ủy khúc trần tình. Như hữu duẩn ý, đặc vi thượng đường ngôn: “Thử gian đa chúng, nghi đặc đương nhân, tương dữ kiến lập pháp tràng khai đại lô bị. Sơn trung hạnh hữu mỗ nhân, tri kiến cao minh, huệ mạng sở ký. Thiếu khắc hạ tòa, đồng lưỡng tự, đại chúng bái thỉnh vi chúng khai thất. Phục vọng từ bi, đặc thù khai duẩn”. Hạ tòa, phương trượng hành giả dĩ bàn phục thanh nhập thất, phổ thuyết nhị bài, tức ư tòa hạ đồng đại chúng bái thỉnh, từ vân: “Đại chúng khuynh tâm cứu tư thị hối. Phục vọng từ bi, đặc tứ khai duẩn”. Thụ thỉnh nhân tùy nghệ phương trượng chú hương xúc lễ bái tạ, từ vân: “Mỗ giáp hạnh hoạch y thê, quý đồ tàng chuyết. Ký mông kiến cử, bất cảm hữu vi”. Đáp vân: “Phật pháp ký trọng, ngưỡng khát thù tình”. Tạ dĩ, đường ty hành giả minh tăng đường chung, đại chúng đồng tống quy liêu. Trụ trì đối xúc lễ nhất bái tống xuất, thứ dữ đại chúng vấn tấn.

Duy-na nghệ liêu nghị thỉnh thị giả nhất nhân. Quả Phổ thuyết bài, dự phô thiết chiếu đường thiền ý, phát tử, chủ trượng, lô chúc. Minh cổ nhất thông, chúng tập lập định, lập tăng quy vị. Duy-na xuất

ban thiêu hương, đồng đại chúng tái hạ bái thân thỉnh. Lập tăng phu tọa, lưỡng tự vấn tấn, trụ trì vấn tấn. Lập tăng phổ thuyết cánh, duy-na đồng đại chúng tái hạ bái thân tạ. Lập tăng tức hoài hương nghệ phương trượng trí tạ, lưỡng triển tam lễ, từ vân: “Ký mông sử lệnh, miễn nhan thừa đương. Từ bi bao hoang bất thắng quý lật”. Nhưng vãng khố ty, chư liêu xá vấn tấn. Phương trượng bị thảo phạm thỉnh đặc vi thang, dước thạch, chí văn thang quả. Lưỡng tự quang bạn. Lập tăng thị giả dự tịch.

Thứ nhật, trụ trì thỉnh tăng đường đặc vi trà. Thỉnh khách thị giả cụ trà bằng (thức kiến hậu) nghệ liêu sáp hương bái thỉnh lễ dĩ đặc vi tân thủ tọa đồng. Lập tăng đương đặc vi thủ tọa, đại chúng trà, dĩ tiền đường đặc vi hậu đường, đại chúng lễ đồng. Biệt nhật phương trượng quản đãi thỉnh lưỡng tự quang bạn.

NGHI THỨC SUY CỬ LẬP TĂNG THỦ TỌA

[1133c03] Chuyện này thật là nghiêm trọng, không thể suy cử hời hợt bừa bãi được. Nếu như trong chùa hiện có bậc trụ trì các chùa lớn danh tiếng nay đã thoái vị (Tây đường) hay danh đức thủ tọa trước kia đang cư ngụ tại bốn tự mà đức hạnh và học vấn của họ vốn được đại chúng kính trọng suy tôn, thì nhà chùa phải uyển chuyển trần tình hỏi ý kiến của họ. Nếu như các vị ấy biểu thị đồng ý thì phải đặc biệt

cử hành nghi thức thượng đường bảch: “Chùa này đại chúng quá đông, cần phải có người xứng đáng đủ sức đảm đương trọng nhiệm cùng nhau cộng đồng kiến lập đại pháp, tăng cường việc rèn luyện tăng chúng. Trong chùa hân hạnh có được mẫu người như thế, kiến thức cao minh, là hóa thân của trí huệ (huệ mạng ký thác)”. Sau khi xuống tòa một lúc, (trụ trì) cùng với hai tỳ và đại chúng bái thỉnh vị ấy: “Vì chúng khai tòa thuyết pháp để mọi người được học hỏi, hy vọng phát tâm từ bi chấp nhận”. Sau khi vị ấy xuống tòa, hành giả của thất phương trưng dùng mâm cây có phủ vải trình hai tấm bài có chữ nhập thất và phổ thỉnh, đồng đại chúng nơi dưới tòa bái thỉnh, trí tứ rằng: “Đại chúng dốc lòng ái mộ sư từ lâu, sớm mong được sư dạy dỗ. Hy vọng sư rủ lòng từ bi nhận lời thỉnh cầu”. Người nhận lời mời thỉnh ngay đó đến thất phương trưng đốt hương cùng giập tọa cụ xuống nền trí ý tạ ơn, bảch: “Mỗ giáp đây hân hạnh được chấp nhận cho cư ngụ tại quý tỳ, lý ra không nên xuất đầu lộ diện, chỉ nương nấu chút thân tàn, nhưng nay đã mong được tiến cử thì nào dám chối từ, cô phụ trái ý mọi người”. Trụ trì đáp từ: “Phật pháp hoằng dương đều trông cậy ở thanh đức của sư, ngưỡng mong sư thương xót mà nể tình!”. Trụ trì đáp tạ xong, hành giả của đường ty giống chuông ở tăng đường, đại chúng cùng đưa lập tăng thủ tọa trở về

liêu. Bấy giờ, tân lập tăng thủ tọa và trụ trì cùng giập tọa cụ xuống nền một lần trí ý lễ bái, đoạn đưa tiễn tân lập tăng thủ tọa ra khỏi thất phương trượng. Lập tăng thủ tọa tiếp đó vái chào vấn an đại chúng. Sau đó, duy-na đến liêu của tân lập tăng thủ tọa thương nghị bố trí cho ngài một thị giả, tiếp đó treo bài phổ thỉnh, đồng thời bố trí chiếu đường nơi tân lập tăng thủ tọa sẽ vì đại chúng thuyết pháp với các pháp cụ như ghế Thiên, cây xơ quất, chủ trượng, lư hương, đèn cây. Gióng một hồi trống, đại chúng tề tựu tại chiếu đường, yên dâu đó rồi thì lập tăng thủ tọa đến chỗ ngồi của mình. Duy-na bước ra khỏi ban đốt hương rồi cùng đại chúng lần nữa hạ bái biểu thị tình ý khẩn thiết thỉnh mời, lập tăng thủ tọa ngồi kiết-già, lưỡng tự vái chào vấn an. Kế đó, trụ trì vái chào vấn an. Lập tăng thủ tọa vì đại chúng thuyết pháp xong, duy-na lại cùng đại chúng hạ bái thân tạ. Lập tăng thủ tọa tức ôm hương đến thất phương trượng trí tạ trụ trì, trải tọa cụ lễ bái ba lạy hai lần, bắm bạch: “Những mong được Hòa thượng đường đầu ủy phái làm việc, con chỉ còn biết dạn mặt dạn mày thừa đương chức vụ nặng nề. Nếu có chỗ nào không tròn nhiệm vụ thì mong được Hòa thượng phát tâm từ bi, rộng lượng bao dung, thật không khỏi hổ thẹn, kính sợ!”. Nói đoạn, lập tăng thủ tọa đến khố ty và các liêu xá vái chào vấn an. Phương trượng chuẩn bị bữa cơm rau giản đơn

chiêu đãi lập tăng thủ tọa, lại đặc biệt chuẩn bị thang thủy và cơm tối, ban đêm lại chiêu đãi thang thủy và trái cây. Các buổi chiêu đãi này đều mời chấp sự tăng lương tự quang lâm bầu bạn, thị giả của lập tăng thủ tọa cũng được dự tiệc mời.

Qua ngày hôm sau, trụ trì đặc biệt tổ chức trà điểm tại tăng đường để chiêu đãi lập tăng thủ tọa. Thị giả thỉnh khách cụ bị bưng văn báo chiêu đãi trà, đến liêu lập tăng thủ tọa thấp hương bài thỉnh, lễ tiết cũng giống như khi thiết đặt trà điểm chiêu đãi tân thủ tọa. Lập tăng thủ tọa cũng phải thiết đặt trà điểm chiêu đãi lại thủ tọa và đại chúng, lễ tiết cũng giống như thủ tọa tiền đường thiết đặt trà điểm chiêu đãi thủ tọa hậu đường và đại chúng. Trụ trì cũng chọn một ngày nào đó tại thất phượng trưng thiết đặt trà điểm để khoản đãi tân lập tăng thủ tọa, có mời chấp sự tăng lương tự đến quang lâm bầu bạn.

*

* *

請名德首座

[1133c27] 住持須預稟露。如有允意。方丈先請茶。兩序光伴即鳴鼓陞座。更不報眾。住持委曲致懇。下座與大眾同伸拜請。鳴鍾送歸寮。茶湯管待禮與前同。進退不混兩序無交代也。

榜式

[1134a03] 堂頭和尚今晨齋退。就雲堂點茶。特為新
命首座。聊旌陳賀之儀。仍請

[1134a04] 諸知事大眾同垂光伴

[1134a05] 今月日侍司某敬白

THỈNH DANH ĐỨC THỦ TỌA

[1133c27] Trụ trì tu dự bảm lộ, như hữu duẩn ý, phương trượng tiên thỉnh trà, lưỡng tự quang bạn. Tức minh cổ thăng tòa, cánh bất báo chúng. Trụ trì ủy khúc trí khẩn, hạ tòa dữ đại chúng đồng thân bái thỉnh, minh chung tổng quy liêu. Trà thang quản đãi lễ dữ tiền đồng. Tiến thoái bất hỗn lưỡng tự, vô giao đại dã.

Bảng thức:

[1134a03] Đường đầu Hòa thượng kim thân trai thoái, tựu vân đường điểm trà, đặc vi tân mạng thủ tọa liêu tinh trần hạ chi nghi. Nhưng thỉnh chư tri sự, đại chúng đồng thù quang bạn.

Kim nguyệt ... nhật thị ty mỗ kính bạch

NGHI THỨC THỈNH MỜI DANH ĐỨC THỦ TỌA

[1133c27] *(Đối với người được mời thỉnh) thì trụ trì trước hết phải hỏi qua ý vị này, nếu như vị ấy đồng ý thì trước tiên trụ trì phải chiêu đãi ông ta trà tại thất phương trượng có lưỡng tự quang lâm bầu bạn. Sau đó gióng trống thăng tòa mà không cần trải qua*

giai đoạn treo bảng báo cho đại chúng biết. Tại pháp tòa, trụ trì thành khẩn giới thiệu lý do tôn thỉnh danh đức thủ tọa. Xuống tòa, trụ trì cùng toàn thể tăng chúng hướng về danh đức thủ tọa biểu thị thành ý bái thỉnh, sau đó thỉnh chuông đưa danh đức thủ tọa trở về tăng liêu. Lễ nghi thiết bày trà thang quả đãi cũng giống như nghi thức chiêu đãi lập tăng thủ tọa đã nói ở trên.

Nghi thức tỵ chúc và thoái nhiệm của danh đức thủ tọa được cử hành đơn độc (nhưng trang trọng), chứ không cử hành chung với nghi thức tỵ nhiệm và thoái chúc của chấp sự tăng lương tỵ (bởi danh đức thủ tọa không quản lý một sự vụ cụ thể nào) nên không có thủ tục giao tiếp thay thế.

Bảng thức mời trà danh đức thủ tọa:

[1134a02] Sáng nay sau khi dùng trai xong, Hòa thượng đường đầu (trụ trì) tại vân đường (tăng đường) đãi trà tân mạng thủ tọa, tạm tỏ bày nghi thức chúc mừng. Thỉnh mời các tri sự và đại chúng cùng quang lâm bầu bạn.

Ngày ... tháng ... thị ty mỗ kính bảm bạch

*

* *

LỜI BÀN

Lập tăng thủ tọa và Danh đức thủ tọa đều là những chức vụ cao cấp danh dự trong Thiên lâm, không thuộc vào hàng ngũ của lưỡng tự, cho nên nghi thức bái thỉnh và thoái nhiệm đều cử hành đơn độc, chứ không cử hành chung với lưỡng tự hay các chức vụ khác.

Tại Cổ thanh qui thì hầu như không có hai chức sự này, hai chức này do người đời sau thiết lập, còn thiết lập vào thời gian nào thì không thể xác định được rõ ràng. Chức vụ Lập tăng thủ tọa tại địa hạt giáo hóa, chuyên đào tạo tăng chúng, chủ yếu vì đại chúng thuyết pháp cùng việc chấp nhận cho tăng chúng vào thất tham học thừa hỏi đạo pháp. Nhìn từ chức trách và địa vị có nhiều điểm giống như Viện trưởng viện Phật học đời sau. Chắc hẳn đây là chức vụ để tăng cường việc giáo dục Phật học cho tăng chúng ở các chùa có bề thế to lớn, còn ở các chùa có bề thế nhỏ bé thì chưa hẳn đã có chức vụ này. Tại Phật học viện ngày nay, chủ yếu là tập trung giáo dục Phật pháp cho học tăng, nhà chùa đều đưa học tăng đến viện theo học nên không cần thiết đặt chức Lập tăng thủ tọa nữa.

Còn như Danh đức thủ tọa, là một cương vị không có chức trách cụ thể, chỉ chủ yếu niệm danh và đức của vị thủ tọa này để tạo ra một hình tượng gương

mẫu cho chúng tăng, đồng thời cũng nương vào Danh đức thủ tọa để đề cao uy tín của nhà chùa. Chùa Thiên hiện nay cũng không có chức này.

Do nơi ý nghĩa trọng đại của hai chức vụ danh dự nêu trên, cho nên người đảm nhận chức vụ này danh vọng rất cao, do đó nghi thức bái thỉnh thập phần trang nghiêm long trọng.

*

* *

兩序進退

[1134a07] 頭首務擇才德相當者為之。而近之庸流責以飲食延接為事。使守貧抱道之士愈甘退藏。叢林何由歆艷。住持當革其弊可也。知事古規只列監院維那典座直歲庫頭五員而已。職滿鳴椎白眾告退歸堂隨眾。初無單寮榻位。故叢林鼎盛。近來諸方大小勤舊動至百數。僕役倍之。而僧堂闕無一人。泰定間脫歡丞相領行宣政院。分上中下三等寺院。額定歲請知事員數正為此也。宜遵行之。凡職事將滿。預詣方丈稟退。如擇進退日定。住持令行者報兩序。知當晚昏鍾鳴。舊知事一班。詣方丈插香告稟。觸禮一拜。納庫記鑰匙而退。就中或有再留者。住持隨送到庫司。侍者燒香點湯勉留。次早五更鍾鳴。頭首一班懷香詣方丈。觸禮一拜告退。或有留者。亦同前禮。點湯留之。住持以擇定人名日子。并西堂勤舊。令

客頭行者請粥罷會茶。其舊知事一班候僧堂行粥遍。從後門入。上首鳴椎一下云(白大眾。某等昨蒙堂頭和尚慈旨。令歸庫。今來心力疲倦。告退歸堂隨眾。謹白)再鳴椎一下。從聖僧左出住持前。兩展三禮。初展云(某等昨蒙甄錄。自愧匪才。下情無任愧懷之至)再展敘寒溫畢。觸禮三拜退身。從聖僧右出聖僧前。大展三拜。轉身從首座板起。巡堂一匝。中間問訊而退。粥罷行者守請新人至寢堂。獻茶畢。住持躬起。燒香一炷。歸位白云(前兩序告退。此務不可缺人。拜請某人充知事。某人充頭首。逐一標名白訖)住持出就爐前立。侍者揖請新人至住持前。對觸禮一拜。新知事同進前。兩展三禮。初展云(某等乍入叢林。諸事生疎過蒙使令。下情不勝恐懼之至)再展云(即日時令謹時恭惟。堂頭和尚尊候起居多福)觸禮三拜。住持答一拜。新頭首進前兩展三禮。致訶同前。轉位獻湯(咸淳規揖坐揖香揖湯。至今諸方行之。或謂當晚有特為此可免。講不講在往持意)湯罷謝禮。或展或免。供頭鳴僧堂鐘。大眾歸鉢位立定。住持入堂。先送前堂首座。以次頭首隨歸鉢位。各觸禮一拜。次送後堂對。觸禮一拜。新知事一班預立於西堂板頭。住持歸位。維那往住持前問訊側立(如維那已退。則知容侍者代行禮)住持付日子與之。當面問訊。從聖僧後轉鳴椎一下云(白大眾。前知事告退。此務不可缺人。適奉堂頭和尚慈旨。請某人某職。某人允某職職。謹白)

復鳴椎一下。侍者即揖請新知事一班。住持持前觸禮一拜。維那白云(請知事訖)又鳴椎一下。知事一班兩展三禮(致詞並與前同)知事轉聖僧後。右出聖僧前排立。大展三拜。維那引巡堂一匝。歸中間訊。橫退過西堂板頭立。堂司行者喝云(大眾禮賀新知事)普同觸禮一拜畢。又喝云(新知事禮謝大眾)普同觸禮一拜畢。又喝云(大眾送新知事歸庫司)供頭行者鳴僧堂鍾。住持送入對觸禮一拜。送住持出。與舊人交代。互轉身對。觸禮一拜。送舊人出。侍者先賀。次頭首領眾賀畢。行者喝云(大眾送新首座歸寮)再鳴鍾送賀畢。喝云(大眾送新維那歸堂司)又鳴鍾送賀畢。逐一喝云(兩班勤舊送新後堂首座書記藏主知客歸寮)送賀交代禮並同前。又各喝云(大眾送舊首座都寺歸寮)亦鳴鍾送賀畢。各喝云(兩班勤舊送以次舊頭首知事歸蒙堂前資)禮亦如前。送住持出。寮主先相接。交互轉身對。觸禮一拜。不送出。然後受賀俱畢新舊人各懷香。即詣方丈拜謝。新人香係庫司備謝畢。新舊人同巡察方丈請半齋點心。齋時草飯仍請西堂勤舊。光伴列職雜務待請兩序了。別日詣堂司告退。次第擇人交替。

LƯƠNG TỰ TẤN THOÁI

[1134a07] Đầu thủ vụ trạch tài đức tương đương giả vi chi, nhi cận chi dung lưu, trách dĩ ẩm thực diên tiếp vi sự, sử thủ bản bão đạo chi sĩ dĩ cam thoái tàng, tùng lâm hà do hâm điểm? Trụ trì đương cách kỳ tề khả dã! Tri sự Cổ qui chỉ liệt giám viện, duy-na điển tọa, trực tuế, khố đầu, ngũ viên nhi dĩ. Chức mẫn minh chùy bạch chúng cáo thoái, quy đường tùy chúng, sơ vô đan liêu tháp vị, cố tùng lâm đỉnh thanh. Cận lai chư phương đại tiểu cần cự, động chí bách số, bộc dịch bội chi, nhi tăng đường khuých vô nhất nhân. Thái Định gian, Thoát Hoan thừa tướng lãnh hành Tuyên chính viện phân thưởng, trung, hạ tam đẳng tự viện, ngạch định tuế thỉnh tri sự viên số, chính vi thử dã. Nghi tuân hành chi!

Phàm chức sự tương mẫn, dự nghệ phương trượng bả thoái. Như trạch tiến thoái nhật định, trụ trì lệnh hành giả báo lương tự tri. Đương văn hôn chung minh, cự tri sự nhất ban nghệ phương trượng sáp hương cáo bả, xúc lễ nhất bái, nạp khố ký thực thi nhi thoái. Tự trung hoặc hữu tái lưu giả, trụ trì tùy tống đáo khố ty, thị giả thiêu hương, điểm thang miễn lưu.

Thứ tảo ngũ canh chung minh, đầu thủ nhất ban hoài hương nghệ phương trượng, xúc lễ nhất bái cáo

thoái. Hoặc hữu lưu giả, diệc đồng tiền lễ, điểm thang lưu chi.

Trụ trì dĩ trạch định nhân danh mục tử bính Tây đường, cần cự, lệnh khách đầu hành giả thỉnh chúc bái, hội trà. Kỳ cự tri sự nhất ban, hậu tăng đường hành chúc biến, từng hậu môn nhập. Thượng thủ minh chùy nhất hạ vân: “Bạch đại chúng, mỗ đẳng tạc mông đường đầu Hòa thượng từ chỉ, lệnh quy khố ty. Kim lai tâm lực bì quyện, cáo thoái quy đường tùy chúng. Cẩn bạch”. Tái minh chùy nhất hạ, từng Thánh tăng tả xuất trụ trì tiền lương triển tam lễ. Sơ triển vân: “Mỗ đẳng tạc mông chân lục, tự quý phỉ tài, hạ tình vô nhậm quý hoài chi chí”. Tái triển tự hàn ôn tất, xúc lễ tam bái, thoái thân từng Thánh tăng hữu xuất Thánh tăng tiền đại triển tam bái, chuyển thân từng thủ tọa bản khởi tuần đường nhất táp, trung gian vấn tấn nhi thoái.

Chúc bái, hành giả thủ thỉnh tân nhân chí tẩm đường hiến trà tất, trụ trì cung khởi thiêu hương nhất chú, quy vị bạch vân: “Tiền lương tự cáo thoái, thủ vụ bất khả khuyết nhân, bái thỉnh mỗ nhân sung tri sự, mỗ nhân sung đầu thủ”. Trụ nhất tiêu danh bạch cật, trụ trì xuất tự lô tiền lập. Thị giả áp thỉnh tân nhân chí trụ trì tiền, đối xúc lễ nhất bái. Tân tri sự đồng tiến tiền, lương triển tam lễ, sơ triển vân: “Mỗ đẳng sạ nhập từng lâm, chư sự sinh sơ, quá

mông sử lệnh, hạ tình bất thắng khủng cụ chi chí”. Tái triển vân: “Tức nhật thời lệnh cần thời cung duy đường đầu Hòa thượng tôn hậu khởi cư đa phước”. Xúc lễ tam bái, trụ trì đáp nhất bái. Tân đầu thủ tiến tiền lương triển tam lễ, trí từ đồng tiền.

Chuyển vị hiến thang. Hàm Thuần qui: “Ấp tọa, ấp hương, ấp thang, chí kim chư phương hành chi. Hoặc vị đang vân hữu đặc vi, thử khả miễn. Giảng bất giảng, tại trụ trì ý”. Thang bái, tạ lễ, hoặc triển, hoặc miễn. Cúng đầu minh tăng đường chung, đại chúng quy bát vị lập định. Trụ trì nhập đường, tiên tống tiền đường thủ tọa, dĩ thứ đầu thủ tùy quy bát vị, các xúc lễ nhất bái. Thứ tống hậu đường, đối xúc lễ nhất bái. Tân tri sự nhất ban, dự lập ư Tây đường bản đầu, trụ trì quy vị. Duy-na vãng trụ trì tiền vấn tấn trắc lập (như duy-na dĩ thoái, tặc tri khách thị giả đại hành lễ). Trụ trì phó mục tử dĩ chi, đương diện vấn tấn, tùng Thánh tăng hậu chuyển minh chùy nhất hạ vân: “Bạch đại chúng, tiên tri sự cáo thoái, thử vụ bất khả khuyết nhân, thích phụng đường đầu Hòa thượng từ chỉ, thỉnh mỗ nhân mỗ chức, mỗ nhân sung mỗ chức. Cần bạch”. Phục minh chùy nhất hạ, thị giả tức áp thỉnh tân tri sự nhất ban, chí trụ trì tiền xúc lễ nhất bái. Duy-na bạch vân: Thỉnh tri sự cật. Hựu minh chùy nhất hạ, tri sự nhất ban lương triển tam lễ (trí từ tịnh dĩ tiền

đồng) tri sự chuyển Thánh tăng hậu hữu xuất Thánh tăng tiền bài lập, đại triển tam bá. Duy-na dẫn tuần đường nhất tấp, quy trung vấn tấn, hoành thoái, quá Tây đường bản đầu lập. Đường ty hành giả hát vân: “Đại chúng lễ hạ tân tri sự”. Phổ đồng xúc lễ nhất bá tất, hựu hát vân: “Tân tri sự lễ tạ đại chúng”. Phổ đồng xúc lễ nhất bá tất, hựu hát vân: “Đại chúng tống tân tri sự quy khố ty”. Cung đầu hành giả minh tăng đường chung, trụ trì tống nhập đối xúc lễ nhất bá, tống trụ trì xuất dữ cữ nhân giao đại hõ chuyển thân, đối xúc lễ nhất bá, tống cữ nhân xuất, thị giả tiên hạ. Thứ đầu thủ lãnh chúng hạ tất, hành giả hát vân: “Đại chúng tống tân thủ tọa quy liêu”. Tái minh chung tống hạ tất, hát vân: “Đại chúng tống tân duy-na quy đường ty”. Hựu minh chung tống hạ tất, trực nhất hát vân: “Lưỡng ban cần cữ tống tân hậu đường thủ tọa thư ký tạng chủ tri khách quy liêu”. Tống hạ giao đại lễ tịnh đồng tiền. Hựu các hát vân: “Đại chúng tống cữ thủ tọa đô tự quy liêu”. Diệc minh chung tống hạ tất, các hát vân: “Lưỡng ban cần cữ tống dĩ thứ cữ đầu thủ tri sự quy môn đường tiền tư”. Lễ diệc như tiền, tống trụ trì xuất. Liêu chủ tiên tương tiếp, giao hõ chuyển thân, đối xúc lễ nhất bá, bất tống xuất. Nhiên hậu thụ hạ câu tất, tân cữ nhân các hoài hương, tức nghệ phương trượng bá tạ. Tân nhân

hương hệ khố ty bị tạ tất, tân cự nhân đồng tuần liêu. Phương trượng thỉnh bán trai điểm tâm. Trai thời thảo phạm nhưng thỉnh Tây đường, cần cự quang bạn. Liệt chức tạp vụ đãi thỉnh lương tự liểu, biệt nhật nghệ đường ty cáo thoái, thứ đệ trách nhân giao thế.

NGHI THỨC CHẤP SỰ TĂNG LƯƠNG TỰ
TỰU CHỨC VÀ THOÁI NHIỆM

[1134a07] Đầu thủ của (Tây ban trong chấp sự tăng lương ban vị trí rất quan yếu) nên phải lựa chọn người tài đức công xứng để đảm nhiệm, nhưng gần đây, bọn người dung tục chẳng có chút kiến thức, nghĩ giản đơn chức vụ đầu thủ chỉ có nhiệm vụ lo việc ăn uống để thù tiếp mọi người, khiến cho bậc cao sĩ an bản lạc đạo càng thêm cam chịu lui gót giấu thân không đảm nhiệm chức vụ đầu thủ để bảo trì thanh cao thì từng lâm lấy gì khiến người ta nghe tiếng mà đến, nhân đó mà hấp dẫn nhân tài đây? Giữ chức vụ trụ trì thì phải nên nỗ lực cách trừ tệ đoan nêu trên mới được.

Còn như tri sự Đông ban thì theo Cổ thanh qui chỉ nêu ra năm người là giám viện, duy-na, điển tọa, trực tuế, khố đầu mà thôi.

Khi nhiệm kỳ của chấp sự tăng hai ban đã mãn, tự động đánh chùy gõ, hướng về đại chúng tuyên bố

thoái vị, quay về tăng đường giữ thân phận 1 tăng chúng bình thường trong đại chúng, ban sơ chẳng yêu cầu được đặc biệt đãi ngộ liêu riêng, giường lễ, do đó mà từng lâm hết sức thịnh hành.

Gần đây (phong khí đại biến) tại các chùa Thiền lâm bất kể là lớn hay nhỏ, số cần cưu hưởng thụ đãi ngộ đặc thù đông có số trăm, bộc dịch phục thị cho nhóm người này tăng thêm gấp bội. Trong khi tại tăng đường, số tăng nhân phổ thông chủ yếu le hoe không được mấy người.

Trong khoản niêu hiệu Thái Định, thừa tướng Thoát Hoan kiêm luôn chức quản lý Tuyên chính viện, phân các chùa ra ba hạng thượng – trung và hạ, qui định hạn ngạch sinh thỉnh tăng tri sự và cần cưu mỗi năm của các chùa, căn cứ vào tình hình thiếu thừa mà hoạch định, ấy là vì chuyện nêu trên vậy. Các chùa Thiền lâm phải tuân thủ qui định này của thừa tướng Thoát Hoan mới được. Phàm chức sự tăng sắp mãn nhiệm kỳ phải đến thất phương trượng thỉnh cầu thoái vị. Như lựa chọn ngày tấn chức và thoái vị đã xong, trụ trì bảo hành giả bấm báo cho lương tự biết. Ngay tối đó, lúc chuông chiều gióng lên, đoàn cưu tri sự các người đến thất phương trượng thắp hương bấm báo, lấy tọa cụ giập xuống nền biểu ý lạy một lạy, nạp lại cho khố ty chìa khóa và sổ sách rồi là thoái vị. Như trong đám có người

nhất định là được lưu nhiệm thì trụ trì đích thân đưa số người đó đến khố ty, thị giả đốt hương, dọn thang thủy, trụ trì ân cần khuyên mời họ lưu nhiệm.

Qua ngày hôm sau, lúc chuông gióng báo canh năm, các đầu thủ ôm hương đến thất phượng trượng, giập tọạ cụ xuống nền biểu ý lạy một lạy, bảm báo thoái vị. Thảng hoặc có người được lưu nhiệm thì lễ tiết tiến hành cũng như đối với tri sự. Trước đó, dọn thang thủy lưu nhiệm họ.

Sau đó, trụ trì giao cho hành giả khách đầu một bản danh sách chấp sự tăng hai ban vừa mới tuyển định, bảo mời thỉnh các vị tân chấp sự tăng, cùng Tây đường, cần cữu độ cháo. Dùng cháo xong thì dãi trà. Nhóm người tri sự cần cữu trong hai ban đợi tăng đường múc cháo khắp mới theo cửa sau mà vào. Một vị có tư cách cao trong nhóm cữu tri sự đánh một chùy gõ nói: “Xin các vị hãy chú ý! Nhóm chúng tôi đây trước kia được Hòa thượng đường đầu từ bi phân công trông coi các hạng mục công tác của khố ty. Nhưng nay đây tâm lực đều mệt mỏi, xin được thoái vị trở về tăng đường làm một tăng chúng bình thường. Xin kính cẩn bảm báo!”. Lại đánh một tiếng chùy gõ nữa, từ bên trái tượng Thánh tăng bước ra trước trụ trì, trái tọạ cụ giập đầu lạy ba lạy hai lần. Trái tọạ cụ lần đầu nói: “Bọn chúng con đây trước kia thừa mong Hòa thượng tuyển chọn đề

bạt lực dụng, tự biết tài năng không đủ, trong lòng hết sức hổ thẹn!”. Lần trải tọa cụ thứ hai thưa hỏi chuyện ấm lạnh. Nói xong, giập tọa cụ xuống đất 3 lần lễ bái rồi trở người lui ra, từ bên hông phải tượng Thánh tăng tiến ra phía trước tượng, trải tọa cụ quì lạy giập đầu ba lạy, chuyển người từ thủ tọa bản đầu đứng dậy, đi khắp tầng đường một vòng rồi đứng lại tại chính giữa tầng đường, vái chào vấn an mọi người rồi lui ra.

Dùng xong cháo, hành giả khách đầu giữ lại tân nhiệm chấp sự tăng, mời đến thất phương trượng hiến trà. Uống trà xong, trụ trì đích thân đứng dậy đốt một nắm nhang, trở về vị trí cũ nói: “Hai tự trước đây đã báo thoái vị nhưng chức vụ này không thể thiếu trông người phụ trách được. Nay xin bái thỉnh vị mỗ sung chức tri sự, vị mỗ sung chức đầu thủ!”. Sau khi tuần tự tuyên bố thỉnh mời vị nào sung chức nào rồi, trụ trì bước đến trước lư hương đứng. Thị giả vái chào mời các người mới nhận chức đến trước trụ trì, hai bên cùng giập mặt giập tọa cụ xuống nền trí ý lạy một lạy. Các tri sự mới nhận chức cũng bước tới trải tọa cụ lạy ba lạy hai lần. Trải tọa cụ lần đầu nói: “Bọn con vào tùng lâm chưa lâu, mọi sự việc đều còn mới lạ. Nay thừa mong Hòa thượng tín nhiệm cho bọn con nhận chức vụ vâng theo sự sai bảo của ngài, trong lòng thật

không khỏi hết sức sợ hãi!”. Trải tọa cụ lần thứ hai nói: “Hôm nay thời khí chính đang tốt đẹp, kính chúc Hòa thượng đường đầu sinh hoạt như ý, bảo trọng pháp thể, mạnh khỏe, nhiều phước”. Kế giập tọa cụ xuống nền ba lần trí ý lạy ba lạy, mỗi lần tâm trí sự lạy kính trụ trì đều lạy đáp lễ một lạy. Tâm đầu thủ bước đến trước trải tọa cụ giập đầu lạy ba lạy hai lần, bạch lời như tâm trí sự đã nói trước đó. Sau đó, hai ban tâm chấp sự quay về vị trí của mình, thị giả hiến thang thủy (căn cứ vào bản Hàm Thuần thanh qui – trùng tu vào niên hiệu Hàm Thuần đời Nam Tống ghi chép thì lúc ấy) còn có nghi thức vái chào mời ngồi, thỉnh mời đốt hương, mời thang thủy cho đến nay tự viện các nơi vẫn còn tuân hành. Có người còn cho rằng tới hôm ấy tự viện phải đặc biệt chiêu đãi tâm chấp sự. Tuy nhiên, điều này cũng có thể miễn thi hành hoặc giả cử hành hay không là tùy ở ý trụ trì. Dùng thang thủy xong, tâm chấp sự ban phải biểu thị cảm tạ trụ trì, có khi trải tọa cụ giập đầu lạy ba lạy, có khi miễn cử hành nghi thức này (nghĩa là tùy nghi mà quyết định). Hành giả cung đầu gióng chuông tăng đường, đại chúng ai ai đều trở về chỗ mình ăn cơm mà đứng. Trụ trì bước vào tăng đường, trước hết đưa thủ tọa tiền đường, kế đến là các đầu thủ trở về vị trí dùng cơm. Các người này đều dập tọa cụ xuống nền trí ý lạy một lạy. Kế đến, trụ trì đưa thủ tọa hậu đường trở về vị trí ăn cơm,

500

giáp mặt cùng giáp tọa cụ xuống nền trí ý lạy nhau một lạy. Cả ban tân tri sự trước tiên đứng tại bản đầu của Tây đường. Sau khi trụ trì quay về vị trí ăn cơm của mình, thì duy-na tiến đến trước mặt trụ trì vái chào vấn an xong đứng kế bên (trong trường hợp duy-na đã thoái vị thì do tri khách hoặc thị giả thay thế cử hành lễ này). Trụ trì lấy danh sách tân ban chấp sự giao cho duy-na, duy-na ngay đó vái chào vấn an, từ sau lưng tượng Thánh tăng bước vòng ra đánh một tiếng chùy gõ bầm bạch: “Kính bạch đại chúng! Các tiền tri sự đã tuyên bố thoái vị, nhưng chức vụ này không thể thiếu người. Vừa hay tuân phụng từ chỉ của Hòa thượng đường đầu thỉnh mời vị mõ này sung vào chức vụ mõ, vị mõ kia sung vào chức vụ mõ. Nay xin cẩn cáo bạch!”. Lại đánh một tiếng chùy gõ nữa, thị giả vái chào mời cả ban tân tri sự đến trước trụ trì giáp tọa cụ xuống nền trí ý lạy một lạy. Duy-na bầm bạch rằng: “Nghị thức bài thỉnh tân ban tri sự đến đây là dứt”, rồi lại đánh một hồi chùy gõ. Cả ban tân tri sự trải tọa cụ lạy ba lạy hai lần, lời lễ cảm tạ cũng giống như trước. Các tân tri sự chuyển từ sau tượng Thánh tăng theo phía bên phải tượng Thánh tăng mà ra trước tượng Thánh tăng đứng thành hàng, trải tọa cụ giáp đầu đại lễ ba lạy. Duy-na hướng dẫn tân tri sự ban đi một vòng tăng đường, quay trở về đứng ngay chính giữa chào hỏi vấn an, rẽ lui ngang qua bản đầu của

Tây đường mà đứng. Hành giả đường ty nói to: “Đại chúng hãy lay mừng tân ban tri sự!”, rồi cùng giập tọạ cụ xuống nền trí ý lay một lay. Xong lại nói rằng: “Tân ban tri sự hãy lay tạ ơn đại chúng!”, mọi người lại cùng giập tọạ cụ xuống nền trí ý lay một lay. Xong lại nói: “Đại chúng hãy đưa tân ban tri sự đến khố ty!”, hành giả cúng đầu động chuông tăng đường. Trụ trì đích thân đưa tân ban tri sự vào khố ty, cùng nhau giập tọạ cụ xuống nền trí ý lay một lay, tân ban tri sự đưa trụ trì ra khỏi khố ty. Rồi đó tân cụ ban tri sự tiến hành nghi thức giao nhận chức vụ, chuyển người đứng giáp mặt nhau, cùng giập tọạ cụ xuống nền trí ý lay một lay, tân ban tri sự đưa cụ ban tri sự ra. Thị giả trước tiên chúc mừng, kế đó đầu thủ lãnh đạo đại chúng chúc mừng. Xong đầu đó, hành giả nói: “Đại chúng hãy đưa tân thủ tọạ về liêu!”, rồi lại động chuông lần nữa đưa mừng. Xong nói rằng: “Đại chúng hãy đưa tân duy-na về đường ty!”, rồi lại thỉnh chuông đưa mừng. Kế đó nói: “Hai ban cụ chấp sự tăng thoái nhiệm hãy đưa tân thủ tọạ hậu đường, thư ký, tạng chủ, tri khách trở về tăng liêu!”. Lễ tiết đưa, mừng cùng nghi thức giao nhận cùng với lễ tiết tân cụ tri sự giao tiếp giống nhau. Xong hành giả đường ty lại cao giọng nói: “Đại chúng hãy đưa cụ thủ tọạ và Đô giám tự trở về tăng liêu!”, lại cũng động chuông biểu thị đưa mừng. Xong lại cao giọng nói: “Lưỡng

ban cần cụt hãy đưa từ thủ tọa trở xuống là các cụt đầu thủ về môn đường, từ đô tự trở xuống là các cụt tri sự về liêu tiền tư”. Lễ tiết cũng cử hành như đưa tân chấp sự trước đó. Kế đó, tân ban chấp sự tăng đưa tiễn trụ trì ra khỏi khố ty và tân ban tri sự được liêu chủ ngay đó đến tiếp rước, cùng nhau chuyển người đứng giáp mặt, cùng nhau giáp tọa cụ xuống nền trí ý lạy một lạy, nhưng không cần đưa tiễn liêu chủ ra ngoài mà ngồi lại đón nhận chúc mừng. Lễ tiết đưa tiễn, chúc mừng, đón tiếp xong, tân và cụt ban tri sự đều mang hương đến thất phượng trưng bái tạ trụ trì. Hương của tân ban chấp sự do khố ty cụ bị. Lễ tạ ơn xong, tân cụt ban chấp sự cùng rảo một vòng các liêu thăm hỏi đại chúng. Phượng trưng chiêu đãi mời dùng điểm tâm và bán trai. Buổi ngọ trai chỉ dọn cơm rau sơ sài, nhưng có mời Tây đường và cần cụt quang lâm bầu bạn. Các chức trách tạp vụ (từ liêu nguyên trở xuống) mãn nhiệm kỳ thì phải đợi khi trụ trì hoàn thành việc mời tân ban chấp sự lưỡng tự xong mới chọn ngày thuận tiện đến liêu duy-na (đường ty) bẩm báo xin thoái vị. Duy-na sẽ nhất nhất tuyển chọn nhân viên tạp vụ tốt mới cùng với nhân viên cũ tiến hành nghi thức giao nhận.

掛鉢時請知事

[1134c06] 有處住持不先和會。默擇人定。預分付堂司行者。於僧堂。早粥罷掛鉢時。喝云(大眾少立請新知事)維那入聖僧前燒香巡堂一匝。至住持前問訊側立。住持付所請人名日子。接訖當面問訊。從聖僧後轉。鳴椎一下云(白大眾。適奉堂頭和尚慈旨。請某人充某知事)逐一白訖。侍者揖請新人至住持前受職。與前禮同。曰方丈會茶。請頭首禮並同前。

QUẢ BÁT THỜI THỈNH TRI SỰ

[1134c06] Hữu xứ trụ trì bất tiên hòa hội, mặc trạch nhân định, dự phân phó đường ti hành giả ư tăng đường tảo chúc bái, quả đáp thời hát vân: “Đại chúng thiếu lập, thỉnh tân tri sự”. Duy-na nhập Thánh tăng tiên thiêu hương, tuần đường nhất táp, chí trụ trì tiên vấn tẩn, trắc lập. Trụ trì phó sở thỉnh nhân danh mục tử. Tiếp cật, đương diện vấn tẩn, tụng Thánh tăng hậu chuyển, minh chùy nhất hạ vân: “Bạch đại chúng, thích phụng đường đầu Hòa thượng từ chỉ, thỉnh mỗ nhân sung mỗ tri sự”. Trụ nhất bạch cật, thị giả ấp thỉnh tân nhân chí trụ trì tiên thụ chức, dĩ tiên lễ đồng. Hội phương trượng hội trà, thỉnh đầu thủ lễ, tịnh đồng tiên.

THỈNH MỜI TRI SỰ LÚC TREO BÁT

[1134c06] Có nơi trụ trì mời thỉnh tân tri sự nhưng không cùng mọi người thương lượng hỏi ý kiến trước mà âm thầm tự mình tuyển định người. Trước tiên dẫn dò hành giả đường ty ngay tăng đường khi đại chúng vừa ăn cháo sớm xong treo bát bèn nói: “Đại chúng hãy tạm đứng lại giây lát để cử hành nghi thức thỉnh mời tân tri sự!”. Duy-na vào tăng đường đến trước tượng Thánh tăng đốt hương đi rảo một vòng quanh tăng đường rồi đến trước trụ trì chào hỏi vấn an rồi đứng kế bên, trụ trì đưa cho duy-na danh mục các tân tri sự mà mình mời thỉnh. Duy-na tiếp lấy ngay đó vái chào vấn an, rồi từ phía sau tượng Thánh tăng chuyển mình bước ra đánh một tiếng chùy bầm bạch: “Kính bạch đại chúng! Vừa hay phụng mạng từ chỉ của Hòa thượng đường đầu mời thỉnh vị mỗ sung chức vụ tân tri sự”. Duy-na tuân tự bầm bạch xong thì thị giả vái chào mời tân tri sự đến trước mặt trụ trì nhận chức, lễ tiết cũng như lễ mời thỉnh tân tri sự thông thường trước đó. Sau đó quay về thất phương trượng dùng trà, nghi thức thỉnh mời tân đầu thủ ở trường hợp này cũng giống như nghi thức thỉnh mời thông thường tân đầu thủ trước đó.

*

* *

侍者進退

[1134c14] 請兩序畢。舊侍者隨住持上方丈咨稟云(某等久侍和尚。今欲告退隨眾辦道。伏望慈悲)插香大展三拜而退。住持批下堂司。請新侍者。維那令行者照批請。仍請寮元勸請。同就堂司茶揖入。燒香點茶畢。起身再燒香。入云(適奉堂頭和尚慈旨令請某甲上座充某侍者)逐一白訖。揖受請人。進前普觸禮一拜轉位。維那行禮揖坐揖香歸位坐。獻湯畢。引上方丈。住持出。維那進前稟云(適奉慈旨。令請某人充某侍者。今引炷香禮拜)住持據坐。新侍者插香大展三拜畢。維那送歸寮。對觸禮一拜。侍者送出。却與舊人交代頭首禮同(咸淳規載。亦有住持自送侍者歸寮。侍者當觸禮一拜送出。至大規載。若名德之士。住持躬送入寮。對觸禮一拜。維那攸賀而已。勿視為常)方丈行者直廳轎番拜賀。堂司行者引新舊侍者。同巡察畢。新侍者再上方丈炷香拜謝。舊侍者早晚伺同新侍者。方丈問訊。三日後住持批下堂司送歸眾寮。與維那交互對觸禮一拜。送維那出。次與寮元問訊畢。仍上方丈。炷香拜謝。聖僧侍者係維那。擇人和會充職。後引上方丈禮拜。隨例茶湯點心管待。

THỊ GIẢ TẤN THOÁI

[1134c14] Thỉnh lương tự tất, cựu thị giả tùy trụ trì thượng phương trưởng tư bầm vân: “Mỗ đẳng cửu thị Hòa thượng. Kim dục cáo thoái tùy chúng biện đạo, phục vọng từ bi”. Tháp hương đại triển tam bái nhi thoái. Trụ trì phê hạ đường ty thỉnh tân thị giả. Duy-na lệnh hành giả chiếu phê thỉnh, nhưng thỉnh liêu nguyên khuyến thỉnh, đồng tựu đường ty trà. Ấp nhập thiêu hương, điểm trà tất, khởi thân tái thiêu hương, bạch vân: “Thích phụng đường đầu Hòa thượng từ chỉ, lệnh thỉnh mỗ giáp thượng tọa sung mỗ thị giả”. Trụ nhất bạch cập, áp thụ thỉnh nhân tiến tiền phổ xúc lễ nhất bái. Chuyển vị duy-na hành lễ, áp tọa, áp hương quy vị tọa. Hiến thang tất, dẫn thượng phương trưởng trụ trì xuất, duy-na tiến tiền bầm vân: “Thích phụng từ chỉ, lệnh thỉnh mỗ nhân, sung mỗ thị giả, kim dẫn chú hương lễ bái”. Trụ trì cứ tọa, tân thị giả tháp hương đại triển tam bái. Tất, duy-na tống quy liêu, đối xúc lễ nhất bái. Thị giả tống xuất, khước dữ cựu nhân giao đại, đầu thủ lễ đồng Hàm Thuần qui tải: “Diệc hữu trụ trì tự tống thị giả quy liêu. Thị giả đương xúc lễ nhất bái, tống xuất”. Chí Đại qui tải: “Nhược danh đức chi sĩ, trụ trì cung tống nhập liêu, đối xúc lễ nhất bái, duy-na du hạ nhi dĩ, vật thị vi thường”. Phương trưởng hành giả, trực sánh, kiệu phiên bái

hạ. Đường ty hành giả dẫn tân cự thị giả đồng tuần liêu tất, tân thị giả tái thượng phương trượng chú hương bái tạ.

Cự thị giả tảo vãn tứ đồng tân thị giả phương trượng vấn tấn. Tam nhật hậu trụ trì phê hạ đường ty, tổng quy chúng liêu, dĩ duy-na giao hồ đối xúc lễ nhất bái. Tống duy-na xuất, thứ dĩ liêu nguyên vấn tấn. Tất, nhưng thượng phương trượng chú hương bái tạ. Thánh tăng thị giả hệ duy-na trách nhân, hòa hội. Sung chúc hậu dẫn thượng phương trượng lễ bái. Tùy lệ trà thang điểm tâm quản đãi.

THỊ GIẢ THOÁI CHỨC, TỰU NHIỆM

[1134c14] Sau khi công tác thỉnh mời chấp sự tăng lưỡng tự hoàn tất, cự thị giả theo trụ trì đến thất phương trượng bẩm báo rằng: “Bọn con đây thị phụng Hòa thượng đã lâu, nay muốn bẩm báo thoái chức theo đại chúng tu học đạo pháp. Ngưỡng mong Hòa thượng từ bi chấp thuận!”. Nói xong đốt hương, trải tọa cụ đại triển ba lạy rồi lui ra. Trụ trì đem ý kiến thỉnh mời tân thị giả phê duyệt rồi truyền cho đường ty (liêu duy-na). Duy-na đem bản phê duyệt này giao cho hành giả bảo y cứ theo bản phê duyệt thỉnh mời này mà bái thỉnh tân thị giả, lại bảo liêu nguyên cùng ra sức khuyên mời rồi cùng tân thị giả đến liêu duy-na uống trà. Sau khi mời vào, đốt hương

dọn trà dãi xong rồi duy-na lại đứng dậy đốt hương tuyên bạch rằng: “Vừa hay phụng mạng từ chỉ của Hòa thượng đường đầu lệnh vị thượng tọa mỗ giáp sung chức thị giả”. Tuần tự bắm bạch xong, vái chào mời người được mời thỉnh bước tới rồi cùng nhau giập tọa cụ xuống nền trí ý lạy một lạy rồi chuyển vị trí đưa đến chỗ vị trí của thị giả. Duy-na vái chào mời ngồi, mời đốt hương rồi quay về vị trí thị giả mà ngồi. Sau khi dùng thang thủy xong, dẫn lên thất phương trượng. Trụ trì bước ra, duy-na tiến tới trước bắm bạch: “Vừa hay phụng mạng từ chỉ của Hòa thượng bảo mời thỉnh vị mỗ sung chức thị giả mỗ. Nay đưa vị ấy đến đốt hương lễ bái Hòa thượng”. Trụ trì ngồi nghiêm trang trên vị trí mình, tân thị giả thấp hương, trải tọa cụ cử hành đại lễ lạy ba lạy. Xong, duy-na đưa tân thị giả trở về tầng liêu, cùng nhau giập tọa cụ xuống nền trí ý lạy một lạy. Thị giả đưa duy-na ra khỏi liêu rồi cùng cậtu thị giả làm thủ tục giao nhận chức vụ, lễ tiết này cũng giống như lễ tiết giao nhận chức vụ của tân cựu đầu thủ [căn cứ vào Hàm Thuận thanh qui (thanh qui đời Hàm Thuận nhà Nam Tống)] ghi chép thì cũng có tình huống trụ trì đích thân tiễn đưa thị giả về tầng liêu. Phần thị giả phải giập tọa cụ xuống nền trí ý lạy trụ trì một lạy rồi đưa ngài ra khỏi tầng liêu. Nhưng căn cứ vào Chí Đại thanh qui (thanh qui đời Chí Đại nhà Nguyên) ghi chép thì chỉ khi nào có bậc danh sĩ đầy đạo đức

sung vào chức thị giả thì trụ trì mới đích thân đưa vào liêu, giáp mặt giập tọa cụ xuống đất trí ý lạy một lạy, duy-na phải chúc mừng mà thôi. Không nên xem đây là thường qui]. Sau đó, hành giả thất phương trượng, kiêu phu và trực sảnh đường đến lạy mừng. Sau đó, hành giả đường ty dẫn thị giả cũ mới cùng rảo khắp các liêu một vòng để thăm hỏi đại chúng. Xong rồi, tân thị giả phải đến thất phương trượng thắp hương lạy tạ ơn trụ trì. Buổi đầu mới bàn giao chức vụ, cựu thị giả sớm tối luôn quanh quẩn bên cạnh tân thị giả để đến thất phương trượng hướng về trụ trì vái chào vấn an.

Ba ngày sau, trụ trì mới phê lệnh cho đường ty đưa cựu thị giả về liêu chúng tăng, cùng với duy-na đồng giập tọa cụ xuống nền trí ý lạy nhau một lạy rồi mới đưa duy-na ra khỏi liêu, kế đó vái chào cùng thăm hỏi liêu nguyên. Xong lại trở lên thất phương trượng đốt hương lễ bái tạ ơn trụ trì. Riêng thị giả Thánh tăng thì thuộc trách nhiệm của duy-na tuyển chọn, duy-na cùng với người trúng tuyển thương lượng, sau khi tộu chức được duy-na dẫn lên thất phương trượng lễ bái tạ ơn trụ trì, và theo lệ thường thì cũng có bày trà thang cùng điểm tâm mà gia dĩ khoản đãi.

*

* *

LỜI BÀN

Tiết thứ 6 mô tả tình huống các cựu chấp sự từ nhiệm ra sao và trụ trì làm thế nào tuyển dụng chấp sự mới, cùng với các nghi thức thoái nhiệm và tỵ chức của cựu và tân chấp sự, an bài cách thức giao tiếp của chức sự cũ và mới. Tiết thứ bảy mô tả việc trụ trì từ bỏ thường qui trình tuyển chọn tân chấp sự theo cách đặc thù riêng biệt. Tiết thứ tám trình bày cách thức cựu thị giả xin từ nhiệm khi hết nhiệm kỳ, tân thị giả được chọn lựa thế nào và khi tân cựu thị giả bàn giao chức vụ thì có nghi thức gì? Theo lý thì thị giả là một trong các đầu thủ của Tây tự nên việc bàn giao chức vụ đáng lẽ được trình bày luôn ở tiết thứ sáu, nhưng do thị giả là nhân viên thân tòng của trụ trì, có thân phận thật đặc biệt. Hơn nữa, có loại thị giả như y bát thị giả không ở ban nào cả, tức là khi hai tự bày ban tham thỉnh, thì thị giả cũng chỉ thị phụng bên mình trụ trì, chứ không thuộc hàng ngũ chấp sự tăng tự. Do đó liên quan đến việc thị giả từ nhiệm và tỵ chức thì phải đề cập riêng biệt một tiết.

Việc từ nhiệm và tỵ chức của một số chức sự tăng trong chùa vừa nêu trên có quan hệ rất lớn đối với việc triển khai các hạng mục công tác tốt hay xấu của chùa, đồng thời cũng có ảnh hưởng rất lớn đối với sự thịnh suy của chùa Thiên lâm. Nước nhà

hưng hay suy là do ở cách dùng người, mà ngay Phật giáo hưng hay suy cũng là do ở cách dùng người thôi. Tăng tục tuy khác nhau, nhưng đạo lý vẫn tương thông. Do có sự thận trọng trong việc tuyển lựa anh tài, quyết định của trụ trì trong khi tuyển chọn các chức sự, luôn cần phải trưng cầu ý kiến của các trưởng lão và các cựu chấp sự tăng nay đã thoái vị và trụ trì các chùa bạn xung quanh, lắm khi còn phải nghe theo ý kiến của các đàn việt có sự quan hệ thường xuyên, lâu đời, mật thiết với nhà chùa. Các trình tự nêu trên, một mặt thật được hiệu quả rộng lớn do tham khảo ý kiến nhiều người, mà mặt khác còn tránh được việc lập bè kết phái tranh giành chức vụ trong chùa. Tuy nhiên tham khảo ý kiến từ nhiều phía như thế lại ảnh hưởng quá lớn đến quyết sách chính xác của trụ trì vì phải dẫn đo uyển chuyển theo sự phân tranh của lắm hệ phái nên có khi trụ trì bãi bỏ sự phiến nhiễu của nhiều ý kiến này nọ, thực hiện biện pháp đặc biệt độc hành, độc đoán. Nhưng trong tình huống này thì trụ trì dụng tâm liệu có công minh chăng? Cái nhìn của ngài có bén nhọn chính xác chăng? Lại cũng là một dấu hỏi lớn! Đúng là tiến cũng khó mà lùi cũng khó, làm thế nào để tuyển hiền – nhiệm năng đây? Thật sự đây là một chuyện không phải dễ dàng xử lý.

Theo kinh nghiệm từ ngàn năm mà xét thì tự viện nên bảo chúng tuyển hiền-nhiệm năng, phải chăng việc phương trượng chọn được người có tài đức là một việc hết sức trọng yếu? Vậy thì nên chăng phải tạo ra chế độ bồi dưỡng, khảo hạch nhân tài, cùng với việc phải thiết lập chế độ theo dõi giám sát tất cả các chức vụ trong chùa? Đây là vấn đề cực kỳ trọng yếu và căn bản.

Ngoài ra, an bày thế nào cho hợp lẽ đối với những người thoái vị cũng là một vấn đề lớn. Trong sách phản đối việc các tăng chấp sự đã thoái vị được hưởng thụ đãi ngộ quá cao, mà đề xướng chế độ có thể lên cao mà cũng có thể xuống thấp, nghĩa là các chức sự tăng sau khi thoái vị, ngoại trừ trường hợp ngoại lệ, còn nếu không thì nên trở về sinh hoạt trong chúng bình thường. Đây là một quan điểm nhìn xa, trông rộng vậy. Tiến vi tăng chức, thoái vi tăng chúng là chuyện bình thường mà!

*

* *

寮舍交割什物

[1135a05] 寮舍什物常住置辦不易。往往職事人視為傳舍。臨進退時。鄉人各自搬移蕩然一空。使新入寮者茫無所措。未免具數。到庫司需索不至。因此上下唇吻不安。設若應副重費常住。庫司當置總簿。具寫諸寮什物。住持知事僉定。仍分置小簿付諸寮。兩相對同。新舊相沿交割。損者公界修補。缺者本寮賠償將進退。數日前副寺帶行者。賚簿到各寮。預先點對分曉。責在本寮人僕。毋得走失。違者賠償。或有增添數目。隨即[1]同附簿。庶可稽考也。

LIÊU XÁ GIAO CÁT THẬP VẬT

[1135a05] Liâu xá thập vật, thường trụ trí biện bất dị, vãng vãng chức sự nhân thị vi truyền xá. Lâm tiến thoái thời, hương nhân các tự ban di, đấng nhiên nhất không, sử tân nhập liêu giả, mang vô sở thố, vị miễn cụ số đáo khố ty nhu sách bất chí, nhân thử thượng hạ thần vẫn bất an. Thiết nhược ứng phó, trùng phí thường trụ. Khố ty đương trí tổng bạ, cụ tả chư liêu thập vật. Trụ trì trí sự thêm định, nhưng phân trí tiểu bạ phó chư liêu, lưỡng tương đối đồng, tân cựu tương duyên giao cát. Tổn giả công giới tu bổ, khuyết giả bản liêu bồi thường. Tương tiến thoái sở nhật tiền, phó tự đại hành giả lai bạ đáo các liêu, dự tiên điểm đối phân hiểu. Trách tại bản

liêu nhân bộc, vô đắc tẩu thất, vi giả bồi thường.
Hoặc hữu tăng thêm số mục, tùy tức đồng phụ bạ,
thứ khả kê khảo dã.

CHẾ ĐỘ BÀN GIAO ĐỒ ĐẶC CỦA LIÊU XÁ

[1135a05] Đồ đặc của liêu xá do thường trụ sắm ra không phải dễ, nhưng thường thường các chức sự tăng hay xem liêu xá như là nhà khách truyền nhau từ người này sang người nọ, cho nên gặp lúc phải bàn giao rời chùa thì mặc cho hương nhân của mình mạnh ai nấy khuân vác lấy xài, khiến trong liêu xá chỉ còn trống lốc, khiến người tới tiếp nhận liêu xá đở người ra chẳng biết phải làm sao, chỉ còn cách kê khai một danh mục vật dụng cần dùng, đến khố ty yêu cầu cung ứng. Nếu cung ứng không đủ thì chẳng tránh được chuyện trách móc phiền lòng, khiến trên dưới miệng mồm lời tiếng chẳng yên. Giá như (khố ty chiếu theo số vật dụng yêu cầu mà) cung cấp cho người mới nhận liêu xá, thì lại tăng thêm phần gánh chịu của thường trụ nhà chùa.

Dó đó mà khố ty nên thành lập một tổng sổ bộ, rành rõ ghi chép vật dụng các liêu trình trụ trì tri sự kiểm định, rồi tại mỗi liêu phân phát cho một sổ bộ nhỏ cũng ghi chép đầy đủ vật dụng của mỗi liêu, hai sổ lớn nhỏ này đối chiếu giống nhau mới được (khố ty và người quản sự các liêu mỗi bên giữ một sổ). Khi tân cựu chấp sự thay thế nhau thì phải căn cứ vào vật

dụng ghi trong sổ bộ hiện còn mà giao nhận nhau, nếu có vật dụng nào hư hoại thì phải lấy của thường trụ mà tu bổ, còn nếu vật dụng nào mất mát thì người hiện ngụ tại liêu đó phải tự bồi thường. Lúc sắp tấn chức và thoái vị, thì trước đó vài ngày phó tự dẫn theo hành giả mang sổ bộ đến các liêu, trước hết kiểm điểm đối chứng rõ ràng. Trách nhiệm cụ thể do nhân bộc của liêu đó đảm đương, không được để vật dụng mất mát (mà phải giữ gìn cẩn thận). Nếu ai vi phạm điều lệ thì phải bị trách phạt bồi thường, hoặc giả vật dụng trong liêu có tăng thêm số mục sau khi kiểm kê thì phải kịp thời hạch toán ghi thêm vào sổ bộ để tiện kiểm chứng ngày sau.

*

* *

LỜI BÀN

Liêu xá là một sinh hoạt thật cơ bản trong Thiền lâm, quản lý liêu xá là một mắc xích cơ bản trong toàn bộ công việc quản lý của Thiền lâm. Do ảnh hưởng quan niệm coi Thiền lâm là tư hữu, cho nên vào đời Nguyên đồ đặc mất mát trong liêu xá là một tình trạng rất trầm trọng, do đó tiết này qui định chế độ quản lý thật nghiêm khắc, bao quát chế độ trách nhiệm quản lý lúc bình thời lẫn lúc bàn giao tân cựu. Chế độ này rõ ràng liên quan đến

trách nhiệm của chức sự tăng, ngăn chặn họ lợi dụng chức quyền lấy vật công làm của riêng, từ đó bảo hộ được tài sản chung, có tác dụng nhất định làm bớt đi rất nhiều xung đột mâu thuẫn.

*

* *

方丈特為新舊兩序湯

[1135a16] 請客侍者令客頭行者備梓袱爐燭。詣新舊前堂首座處。炷香觸禮一拜。稟云(堂頭和尚請參前就寢堂持為獻湯)次新舊都寺前炷香無拜。詞語同前。以次新舊兩序。令客頭請。并請勤舊光伴釘掛寢堂。鋪設坐位。光伴分手。新頭首一出。新知事二出。舊頭首三出。舊知事四出。餘勤舊預光伴者。列主伴兩邊。西序居左。東序居右。燒香侍者預排照牌。至時鳴鼓。客集同請客侍者行禮(小座湯禮同)至晚湯果次日粥罷。請新舊人茶。庫司亦請茶。然不及赴。赴方丈茶罷。却往致謝。半齋庫司點心仍提調。送舊人粥飯三日。

PHƯƠNG TRƯỞNG ĐẶC VI TÂN CỰU LƯƠNG TỰ THANG

[1135a16] Tỉnh khách thị giả lệnh khách đầu hành giả bị bàn phục lô chúc, nghệ tân cựu tiền đường thủ tọa xứ, chú hương xúc lễ nhất bái, bảm vân: “Đường đầu Hòa thượng tỉnh tham tiền tự tẩm đường đặc vi hiến thang”. Thứ tân cựu đô tự tiền

chú hương vô bái, từ ngữ đồng tiền. Dĩ thứ tân cự lưỡng tự, lệnh khách đầu thỉnh. Bính thỉnh cần cự quang bạn. Đinh quả tẩm đường, phô thiết tòa vị. Quang bạn phân thủ. Tân đầu thủ nhất xuất, tân tri sự nhị xuất. Cự đầu thủ tam xuất, cự tri sự tứ xuất. Dư cần cự dự quang bạn giả, liệt chủ bạn lưỡng biên. Tây tự cư tả, Đông tự cư hữu. Thiêu hương thị giả dự bài chiếu bài.

Chí thời minh cổ khách tập đồng thỉnh khách thị giả hành lễ (tiểu tòa thang lễ đồng). Chí văn thang quả. Thứ nhật chúc bãi, thỉnh tân cự nhân trà. Khố ty diệc thỉnh trà, nhiên bất cập phó. Phó phương trượng trà bãi, khước vãng trí tạ. Bán trai khố ty điểm tâm nhưng đề điều. Tống cự nhân chúc phạn tam nhật.

PHƯƠNG TRƯỢNG ĐẶC BIỆT ĐÃI THANG THỦY TÂN –
CỰU LƯƠNG TỰ

[1135a16] Thị giả thỉnh khách bảo hành giả khách đầu cự bị mâm cây có phủ vải cùng lư hương đến chỗ tân cự thủ tọa tiền đường đốt hương, giập tọa cự xuống nền trí ý lạy một lạy bầm bạch: “Đường đầu Hòa thượng thỉnh trước buổi tiểu tham đến tẩm đường phương trượng để dự khoản đãi thang thủy”, kế đó đến trước tân – cự đô tự đốt hương mời nhưng không lạy, lời lẽ cũng giống như mời thỉnh tân – cự thủ tọa tiền đường nói ở trước. Kế đó đối với tân cự chấp sự lưỡng

tự thì bảo khách đầu đến mời thỉnh, đồng thời cũng mời luôn cần cụt quang lâm bầu bạn. Treo bảng Đãi thang thủy ở tấm đường, bày biện trang hoàng tòa vị, cần cụt quang lâm bầu bạn ngồi hai bên đối mặt nhau. Tân đầu thủ hàng nhất, tân tri sự hàng nhì, cụt đầu thủ hàng thứ ba, cụt tri sự hàng thứ tư. Phần các cần cụt khác dự quang lâm bầu bạn sắp ở hai bên chủ quang lâm bầu bạn, Tây tự ở bên trái, Đông tự ở bên phải.

Thị giả đốt hương cụ bị chiếu bài (tám bảng ghi thứ tự chỗ ngồi). Đến giờ gióng trống, khách mời tập hợp cùng với thị giả thỉnh khách hành lễ (cùng với tiểu tòa thang lễ giống nhau). Đến chiều tối, dọn thang thủy và trái cây khoản đãi. Qua ngày hôm sau, khi dùng cháo sáng xong, thỉnh tân – cụt dùng trà, khố ty cũng mời thỉnh dùng trà, nhưng không đến dự kịp mà phải đến thất phương trước dùng trà xong, liền đến khố ty trí tạ buổi bán trai. Khố ty đãi điểm tâm đến dự bù lại, đưa người củ đãi cơm cháo ba ngày.

*

* *

堂司特為新舊侍者茶湯

[1135a29] 草飯罷。維那令堂司行者。請新舊侍者。并聖僧侍者。參前就寮獻湯。堂司設位排照牌。請寮元。光伴鳴寮前板。接入揖坐(禮與庫司同)當在方丈特為湯之先。庶不相妨行禮。候方丈

特為新首座茶罷。則堂司亦請新舊侍者特為茶。
次日當專致謝。

ĐƯỜNG TY ĐẶC VI TÂN CỰU THỊ GIẢ TRÀ THANG

[1135a29] Thảo phạm bãi, duy-na lệnh đường ty hành giả thỉnh tân cựu thị giả. Bính Thánh tăng thị giả tham tiền tựu liêu hiến thang. Đường ty thiết vị bài chiếu bài, thỉnh liêu nguyên quang bạn. Minh liêu tiền bản, tiếp nhập áp tọa (lễ dĩ khố ty đồng). Đường tại phương trượng đặc vi thang chi tiên, thứ bất tương phương hành lễ. Hậu phương trượng đặc vi tân thủ tọa trà bãi, tắc đường ty diệc thỉnh tân cựu thị giả đặc vi trà. Thứ nhật đường chuyên trí tạ.

ĐƯỜNG TY ĐẶC BIỆT ĐÃI TRÀ THANG THỦY THỊ GIẢ MỚI CŨ

[1135a29] Buổi cơm sơ sài xong, duy-na bảo hành giả đường ty (liêu duy-na) thỉnh mời thị giả mới cũ cùng với thị giả của tượng Thánh tăng trước buổi tiểu tham, đến liêu duy-na (đường ty) đãi thang thủy.

Đường ty (liêu duy-na) bày biện vị trí ngồi, treo bảng nêu vị trí, thỉnh liêu nguyên quang lâm bầu bạn. Đánh vôn bản trước liêu, tiếp rước khách vào vái chào ngồi (lễ cũng giống như của khách ty chiêu đãi). Phải nên đãi thang thủy trước thất phương trượng đãi thang thủy hầu không phương hại đến việc hành lễ, đợi cho phương trượng đặc biệt đãi tân

*thủ tọa dùng trà xong thì khố ty cũng đặc biệt mời
thỉnh thị giả cũ mới dùng trà. Qua ngày hôm sau,
các người được chiêu đãi phải trí tạ hai nơi.*

*

* *

庫司特為新舊兩序湯藥石

[1135b07] 草飯罷。令客頭行者備盤袱爐燭。上首知事詣新舊首座舊都寺處。炷香詞云(今晚方丈湯罷。就庫司特為獻湯。伏望降重)客頭隨後請云(湯罷就坐藥石)及請新舊大小職事。仍請西堂勤舊。光伴設位排照牌。位分四出。新頭首一出。舊頭首二出。舊知事三出。莊庫四出。新知事亦依班排位。獨維那就座。光伴勤舊如方丈排位。候方丈湯罷。庫司鳴板。各依照牌立定。都寺巡座揖坐畢。燒香揖香。依坐位出頭巡問訊。歸中燒光伴香歸位坐進湯。湯罷起身出。詣爐前謝湯畢。抽衣就坐藥石。

KHỐ TY ĐẶC VI TÂN CỰU LƯƠNG TỰ THANG DƯỢC THẠCH

[1135b07] Thảo phạn bãi, lệnh khách đầu hành giả bị bàn phục lô chúc. Thượng thủ tri sự nghệ tân cựu thủ tọa, cựu đô tự xứ, chú hương từ vân: “Kim văn phương trượng thang bãi, tự khố ty đặc vi hiến thang. Phục vọng giáng trọng”. Khách đầu tùy hậu thỉnh vân: “Thang bãi tự tọa được thạch”, cập

thỉnh tân cự đại tiểu chức sự. Nhưng thỉnh Tây đường, cần cự quang bạn. Thiết vị bài chiếu bài. Vị phân tứ xuất. Tân đầu thủ nhất xuất, cự đầu thủ nhị xuất, cự tri sự tam xuất, trang khố tứ xuất. Tân tri sự diệc y ban bài vị. Độc duy-na tự tòa, quang bạn cần cự như phương trượng bài vị. Hậu phương trượng thang bãi, khố ty minh bản, các y chiếu bài lập định. Đô tự tuần tòa áp tọa tất, thiêu hương áp hương. Y tọa vị xuất đầu tuần vấn tấn. Quy trung thiêu quang bạn hương quy vị tọa tiến thang. Thang bãi khởi thân xuất. Nghệ lô tiền tạ thang tất, trừu y tự tọa dực thạch.

KHỐ TY ĐẶC BIỆT THẾT ĐÃI LƯỠNG TỰ CŨ MỚI DỪNG THANG THỦY VÀ CƠM TỐI

[1135b07] Cơm rau xong, bảo hành giả khách đầu cụ bị mâm gỗ trải nắp vải, đặt lư hương, đuốc. Thượng thủ tri sự đến chỗ liêu của thủ tọa và đô tự cũ mới đốt hương bảm bạch rằng: “Chiều tối nay, buổi chiều đãi thang thủy ở thất phương trượng xong, xin mời đến khố ty đặc biệt đãi thang thủy. Cúi mong đến dự cho thêm phần trang trọng!”. Khách đầu nói gót mời thỉnh rằng: “Sau khi dùng thang thủy xong, xin tự tòa dùng cơm tối!”, cũng mời thỉnh luôn các chức sự lớn nhỏ. Lại cũng mời thỉnh luôn Tây đường và cần cự quang lâm bầu bạn, bày biện vị trí ngời dự lễ và treo bảng phân

định vị trí ngôi. Vị trí ngôi phân ra làm bốn hàng: tân đầu thủ hàng thứ nhất, cựu đầu thủ hàng thứ hai, cựu tri sự hàng thứ ba, trang khố hàng thứ tư. Tân tri sự cũng y theo ban mà bày vị trí, riêng duy-na tộu tòa quang lâm bầu bạn và cần cựu thì bày vị trí như phương trượng. Chờ cho buổi chiều dãi thang thủy ở thất phương trượng xong xuôi rồi, khố ty đánh vân bản, mọi người y theo bảng phân vị trí đứng an định, đô tự đi rảo một vòng tòa vị xong vái chào mọi người mời ngồi rồi đốt hương mời mọi người thấp hương, y theo thứ tự các hàng tòa vị rảo một vòng vái chào vãn an, quay về chính giữa đốt hương mời khách quang lâm bầu bạn thấp hương, quay trở về vị trí của mình mà ngồi rồi dâng dãi thang thủy. Dùng thang thủy xong, các người được mời đứng dậy bước ra đến trước lư hương tạ ơn dãi thang thủy, xong rồi khoác y đến tòa vị dùng cơm tối.

*

* *

堂司送舊首座都寺鉢位

[1135b19] 維那於兩序進退三日後。未開靜時。分付堂司行者。引人力排燈。請舊首座都寺。就堂司獻湯。維那接入。炷香喫湯畢。白云(清職既滿山門禮合。延送鉢位)引至僧堂。從後門入。先送

首座。次送都寺歸各板頭。各觸禮一拜。當日掛鉢赴堂。

ĐƯỜNG TY TỔNG CỤU THỦ TỌA, ĐÔ TỰ BÁT VỊ

[1135b19] Duy-na ư lương tự tiến thoái tam nhật hậu vị khai tĩnh thời, phân phó đường ty hành giả dẫn nhân lực bài đăng, thỉnh cụu thủ tọa, đô tự tựu đường ty hiến thang. Duy-na tiếp nhập, chú hương khiết thang tất, bạch vân: “Thanh chức ký mãn, sơn môn lễ hợp diên tống bát vị”. Dẫn chí tăng đường, tụng hậu môn nhập. Tiên tống thủ tọa, thứ tống đô tự quy các bản đầu. Các xúc lễ nhất bái đương nhật quải bát phó đường.

ĐƯỜNG TY ĐƯA CỤU THỦ TỌA VÀ CỤU ĐÔ TỰ ĐẾN BÁT VỊ

[1135b19] Duy-na vào lúc ba ngày sau lúc lương tự thoái chức và tựu nhiệm xong, mới vừa hừng sáng, dẫn dò hành giả đường ty dẫn nhân lực xách đèn lồng mời cụu thủ tọa, cụu đô tự đến đường ty (liêu duy-na) dâng đãi thang thủy. Duy-na đón tiếp vào, đốt hương dùng thang thủy xong, bải bạch rằng: “Chức vụ thanh cao của các vị vừa mãn, theo lễ nhà chùa phải đưa về chỗ dùng cơm (bát vị)”. Nói xong, đưa đến tăng đường từ cửa sau vào. Trước đưa cụu thủ tọa, kế đến đưa cụu đô tự quay về vị trí bản đầu của họ. Mọi người cùng giập tọa cụ xuống nền trí ý lạy nhau một lạy, ngay hôm đó ghi tên đến tăng đường.

方丈管待新舊兩序

[1135b25] 住持特為上堂一一標名。敘謝畢。新舊人就座下拜謝。請客侍者令客頭行者。備泮袱爐燭香合。詣新舊首座都寺前。炷香陳請云(方丈和尚午刻請就寢堂管待)客頭請以次新舊人并勤舊。光伴寢堂設位排照牌。客集報住持。出接各入座依照牌。立定燒香。侍者與請客侍者巡揖坐畢。燒香進卓。侍者一班列住持前問訊入位。行湯下食畢。至行飯時燒香。侍者離位燒香。下嚙飯畢退卓。鳴鼓講茶禮(與特為湯禮同)鳴鼓三下退座。新舊人兩展三禮拜謝。

PHƯƠNG TRƯỞNG QUẢN ĐÀI TÂN CỰU LƯƠNG TỰ

[1135b25] Trụ trì đặc vi thượng đường, nhất nhất tiêu danh. Tự tạ tất, tân cựu nhân tự tòa hạ bái tạ. Thỉnh khách thị giả lệnh khách đầu hành giả, bị bàn phục, lô chúc, hương hợp, nghệ tân cựu thủ tọa, đô tự tiền, chú hương trần thỉnh vân: “Phương trưởng Hòa thượng ngộ khắc thỉnh tự tẩm đường quản đài”. Khách đầu thỉnh dĩ thứ tân cựu nhân bính cần cựu quang bạn. Tẩm đường thiết vị, bài chiếu bài. Khách tập, báo trụ trì xuất tiếp, các nhập tòa, y chiếu bài lập định. Thiêu hương thị giả dĩ thỉnh khách thị giả tuần ấp tọa tất, thiêu hương tiến trác. Thị giả nhất ban liệt trụ trì tiền vấn tấn, nhập vị. Hành thang hạ thực tất. Chí hành phạn thời, thiêu

hương Thị giả li vị thiêu hương. Hạ sấn phạn tất thoái trác, minh cổ giảng trà lễ (dữ đặc vi thang lễ đồng). Minh cổ tam hạ thoái tòa. Tân cự nhân lưỡng triển tam lễ bái tạ.

PHƯƠNG TRƯỢNG KHOẢN ĐÃI LƯƠNG TỰ MỚI CŨ

[1135b25] Trụ trì nhất nhất đặc biệt mời thượng đường nêu tên cảm tạ xong, lương tự cũ mới tựu lại dưới tòa cảm tạ. Thị giả thỉnh khách bảo hành giả khách đầu cụ bị mâm gỗ có trái nắp vải, đặt lư hương, đèn cây và hộp nhang đến trước thủ tọa và đô tự cũ mới đốt hương bắm bạch lời mời rằng: “Hòa thượng phương trượng vào lúc giờ ngọ, thỉnh mời các vị đến tắm đường để khoản đãi!”. Khách đầu kế đó thỉnh mời những người cũ mới và cần cụ quang lâm bầu bạn. Tắm đường bày biện vị trí ngồi và treo bảng phân định vị trí ngồi, khi khách đã tập họp đầy đủ thì báo trụ trì. Trụ trì bước ra đón tiếp mọi người vào tòa, y theo thứ tự ghi trong bảng phân vị trí mà lập định. Kế thị giả đốt hương cùng thị giả thỉnh khách rào một vòng mời mọi người ngồi, xong đốt hương ngồi vào bàn dự tiệc. Cả ban thị giả sắp hàng trước trụ trì vái chào vấn an, rồi ngồi vào vị trí. Đến lúc dọn cơm thì thị giả đốt hương rời chỗ ngồi đốt hương. Cử hành bố thí quà tặng và dùng cơm xong, rời khỏi bàn tiệc, gióng trống cử hành lễ đãi trà (cũng giống như lễ đặc biệt

mời thang thủy). Sau đó, gióng trống ba tiếng lui ra khỏi tòa. Những người mới cũ cùng trải tọa cụ lạy giập đầu theo đại lễ ba lạy hai lần để bái tạ.

*

* *

方丈特為新首座茶

[1135c07] 管待了。次早燒香侍者覆住持。令客頭行者備样袱爐燭香合。請客侍者寫茶榜(式見前名德首座同)詣首座寮。炷香觸禮一拜。稟云(堂頭和尚齋退。就雲堂特為點茶。伏望降重)客頭報眾掛點茶牌仍請知事大眾。光伴排照牌。侍者行禮(並與四節特為禮同。惟四板頭不安香儿。無巡堂請茶)禮畢。先收首座住持盞。首座直趨住持前行禮。初展云(此日特蒙煎點禮意過勤。下情不勝媿感之至)再展敘寒溫畢。觸禮三拜。首座從聖僧後右出堂前。住持相送復位執盞。侍者燒光伴香畢收盞。鳴鼓三下退座。首座仍於法堂下間。候住持謝茶。

PHƯƠNG TRƯỞNG ĐẶC VI TÂN THỦ TỌA TRÀ

[1135c07] Quán đãi liêu, thứ tảo thiêu hương thị giả phúc trụ trì lệnh khách đầu hành giả bị bàn phục, lô chúc, hương hợp. Thỉnh khách thị giả tả trà bạng (thức kiến tiền danh đức thủ tọa đồng) nghệ thủ tọa liêu chú hương xúc lễ nhất bái bảm vân: “Đường đầu

Hòa thượng trai thoái, tụng văn đường đặc vi điểm trà. Phục vọng giáng trọng”. Khách đầu báo chúng quả Điểm trà bài, nhưng thỉnh tri sự đại chúng quang bạn. Bài chiếu bài. Thị giả hành lễ (tịnh dũ tứ tiết đặc vi lễ đồng, duy tứ bản đầu bát an hương kỹ, vô tuần đường thỉnh trà). Lễ tất, tiên thủ tọa trụ trì trả, thủ tọa trực xu trụ trì tiền hành lễ. Sơ triển văn: “Thử nhật đặc mông tiên điểm lễ ý quá cần, hạ tình bất thắng quý cảm chi chí”. Tái triển tự hàn ôn tất, xúc lễ tam bái. Thủ tọa tụng Thánh tăng hậu hữu xuất đường tiền. Trụ trì tương tống phục vị chấp trả. Thị giả thiêu quang bạn hương tất, thủ tọa minh cổ tam hạ thoái tòa. Thủ tọa nhưng ư pháp đường hạ gian, hậu trụ trì tạ trà.

PHƯƠNG TRƯỢNG ĐẶC BIỆT ĐÃI TRÀ TÂN THỦ TỌA

[1135c07] Khoản đãi xong, sáng hôm sau thị giả đốt hương phúc bấm lại với trụ trì, bảo hành giả khách đầu cụ bị mâm gỗ có nắp vải cùng lư hương, đèn cây và nhang. Thị giả thỉnh khách viết bảng thông báo đãi trà (hình thức cũng giống như khi đãi thủ tọa danh đức nói ở trước), đến liêu của tân thủ tọa, đốt hương giập tọa cụ xuống nền trí ý lạy một lạy, bấm bạch rằng: “Hòa thượng đường đầu mời sau buổi độ trai đến văn đường đặc biệt đãi trà, cúi mong đến dự để tăng thêm phần trang trọng!”. Khách đầu báo đại chúng treo bảng báo Đãi trà,

cùng thỉnh mời tri sự và đại chúng quang lâm bầu bạn, bày trí bâng phân vị trí. Thị giả hành lễ (đều giống như bốn lễ tiết nêu ở trước, nhưng tại bốn bản đầu không để bàn đặt lư hương. Lại cũng không rảo một vòng tăng đường thỉnh mời trà). Lễ dứt, thu dọn chén trà của trụ trì và thủ tọa. Thủ tọa tiến đến trước trụ trì làm lễ đại bái, lần trải tọa cụ thứ nhất nói: “Hôm nay đây đặc biệt mong được dự lễ khoản đãi trà, ý tứ quá ân cần, trong lòng không khỏi hết sức cảm kích hổ thẹn!”. Lần trải tọa cụ thứ nhì nói lời chúc tụng chuyện ấm lạnh hằng ngày. Xong đâu đấy, giập tọa cụ xuống đất trí ý lạy ba lạy. Thủ tọa từ phía sau tượng Thánh tăng theo phía bên phải mà bước ra trước tăng đường, trụ trì lại đưa vào vị trí cũ nâng chén. Thị giả đốt hương cảm tạ khách quang lâm bầu bạn xong đâu đấy thu dọn chén, gióng trống ba tiếng lui khỏi lễ tòa. Thủ tọa vẫn đứng tại phía phải bên ngoài pháp đường đợi trụ trì ra để tạ ơn đãi trà.

*

* *

新首座特為後堂大眾茶(無後堂則以次頭首)
[1135c18] 方丈特為茶了。次早新首座懷香詣方丈。拜請云(齋退特為後堂首座大眾。就雲堂點茶。伏望慈悲降重)具狀(式見後)備盤袱爐燭。詣

後堂首座寮。炷香拜請云(今晨齋退就雲堂點茶特為伏望降重)呈納狀訖。特為人令本寮茶頭。遞付供頭貼僧堂前下間。封皮粘狀前。次令堂司行者報眾掛點茶牌。長板鳴。僧堂內巡請茶(鳴鼓集眾行禮並與常特為禮同)。

狀式

[1135c26] 前堂首座比丘某右某今晨齋退就雲堂點茶一鍾特為後堂首座大眾仍請

[1135c27] 諸知事同垂光降

[1135c28] 今月日具位某狀

[1135c29] 可漏子

[1135c30] 狀請後堂首堂大眾具位某謹封

TÂN THỦ TỌA ĐẶC VI HẬU ĐƯỜNG, ĐẠI CHÚNG TRÀ

(vô hậu đường tặc dĩ thứ đầu thủ)

[1135c18] Phương trượng đặc vi trà liêu. Thứ tảo tân thủ tọa hoài hương nghệ phương trượng bái thỉnh vân: “Trai thoái đặc vi hậu đường thủ tọa, đại chúng tựu vân đường điểm trà. Phục vọng từ bi giáng trọng”. Cụ trạng (thức kiến hậu). Bị bàn phục, lô chúc, nghệ hậu đường thủ tọa liêu chú hương bái thỉnh vân: “Kim thần trai thoái tựu vân đường điểm trà đặc vi. Phục vọng giáng trọng”. Trình nạp trạng cật đặc vi nhân, lệnh bản liêu trà đầu đệ phó cung đầu thiếp tăng đường tiền hạ gian. Phong bì niêm trạng tiền. Thứ lệnh đường ty hành giả báo chúng

quả Điểm trà bài. Trường bản minh, tăng đường nội tuần thỉnh trà (minh cổ tập chúng hành lễ tịnh dữ thường đặc vi lễ đồng).

Trạng thức:

[1135c26] Tiền đường thủ tọa tử-kheo mỗ, hữu mỗ kim thân trai thoái tựu vân đường điểm trà nhất trung, đặc vi hậu đường thủ tọa đại chúng nhưng thỉnh chư tri sự đồng thù quang giáng.

Kim nguyệt ... nhật cụ vị mỗ trạng

Khả lậu tử

Trạng thỉnh

Hậu đường thủ tọa đại chúng cụ vị. Mỗ cẩn phong

TÂN THỦ TỌA ĐẶC BIỆT ĐÃI TRÀ THỦ TỌA VÀ ĐẠI
CHÚNG Ở HẬU ĐƯỜNG

[1135c18] Sau khi được phương trượng đặc biệt đãi trà rồi. Sáng hôm sau, tân thủ tọa ôm hương đến thất phương trượng bái thỉnh rằng: “Sau bữa độ trai, đặc biệt mời thủ tọa và đại chúng hậu đường đến vân đường (tăng đường) để đãi trà, cúi mong từ bi đến để tăng thêm phần trang trọng!”. Kế dâng trạng mời (hình thức chép phía sau), rồi cụ bị mâm gỗ có trái nắp vải, đặt lư hương, đèn cây, đến liêu thủ tọa hậu đường đốt hương bái thỉnh rằng: “Sáng mai lúc độ trai xong, xin mời đến vân đường đặc biệt đãi trà. Cúi mong đến để tăng thêm phần trang

trọng!”. Trình nạp tờ trạng mời xong, bảo trà đầu của liêu mình giao phó cúng đầu tờ thông báo cho đại chúng, dán ở phía bên trái của tầng đường, bì thư dán phía trước tờ văn trạng thông báo. Kế đó bảo hành giả đường ty (liêu duy-na) thông báo đại chúng treo tám bài Đãi trà, đoạn đánh một hồi dài vân bản, đi rảo một vòng trong tầng đường mời dùng trà (giống trống tập hợp chúng hành lễ cùng với lễ đãi trai thông thường giống nhau).

Hình thức văn trạng thỉnh mời:

[1135c26] Thủ tọa tiền đường là tử-kheo mỗ, có mỗ (tân thủ tọa) sáng nay sau buổi độ trai đến vân đường mở tiệc đãi trà đặc biệt khoản đãi thủ tọa hậu đường và đại chúng, đồng thời mời thỉnh các vị tri sự cùng tưởng nghĩ mà quang lâm!

Ngày ... tháng ... kẻ dâng thư trạng này là mỗ

Bì thư đề

Thỉnh thủ tọa hậu đường và đại chúng

Kẻ cụ bị bì thư là mỗ kính cẩn dán

*

* *

住持垂訪頭首點茶

[1136a02] 茶湯禮畢。住持齋罷。往諸頭首寮點茶。從容溫存點檢缺乏。隨令庫司措辦。

TRỤ TRÌ THUY PHỎNG ĐẦU THỦ ĐIỂM TRÀ

[1136a02] Trà thang lễ tất, trụ trì trai bãi, vãng chư đầu thủ liêu điểm trà. Thung dung ôn tồn điểm kiểm khuyết phạp. Tùy lệnh khố ti thố biện.

TRỤ TRÌ TƯỚNG NGHĨ THĂM HỎI ĐẦU THỦ ĐÃI TRÀ

[1136a02] Lễ đãi trà và thang thủy xong, sau buổi độ trai, trụ trì đến liêu các đầu thủ đãi trà, thông dong ôn tồn thăm hỏi kiểm điểm mọi thiếu thốn, tùy tình hình mà bảo khố ty cung ứng thố biện.

*

* *

兩序交代茶

[1136a05] 伺方丈特為新首座茶畢。次第新職事具威儀。懷香躬詣各受代人處。插香對觸禮一拜。請云(齋退拜屈尊重就寮獻茶)隨令茶頭請兩序各一人。東西序勤舊各一人光伴(西序請茶。則知事分手坐。於同列頭首中。請肩下一人光伴。如肩上人赴坐位相妨。東序請茶。則頭首分手坐。如維那位居東序。請茶時肩下副寺一人赴)寮中向內設特為位。主席分手位。左右光伴人位。齋退鳴

寮前板。接受特為人。次接光伴人。入位揖坐燒香揖香燒光伴香。入座下茶。茶畢。受代人起將元請香插爐中。觸禮拜謝而退。次日令堂司行者請交代點心。名勝一人。光伴前堂首座。則請西堂勤舊各一人光伴。若庫司一班。請西堂勤舊頭首光伴。庫司釘掛。向裏設特為位。左右排光伴位。頭首與主席分手。同序隨班位。次日點心坐位同前。西序止於知客。東序止於維那。凡侍者交代茶與點心。當請維那光伴(設位行禮皆同)近時點心因而請客請鄉曲非禮也。

LƯƠNG TỰ GIAO ĐẠI TRÀ

[1136a05] Ty phương trượng đặc vi tân thủ tọa trà tất, thứ đệ tân chức sự cụ oai nghi, hoài hương cung nghệ các thụ đại nhân xứ, tháp hương đối xúc lễ nhất bái, thỉnh vân: “Trai thoái bái khuất tôn trọng tự liêu hiến trà”. Tùy lệnh trà đầu thỉnh lương tự các nhất nhân, Đông Tây tự cần cựu các nhất nhân quang bạn (Tây tự thỉnh trà tặc tri sự phân thủ tọa ư đồng liệt đầu thủ trung thỉnh kiên hạ nhất nhân quang bạn. Như kiên thượng nhân phó tòa vị tương phỏng. Đông tự thỉnh trà tặc đầu thủ phân thủ tọa. Như duy-na vị cư Đông tự, thỉnh trà thời kiên hạ phó tự nhất nhân phó). Liêu trung hương nội thiết đặc vi vị. Chủ tịch phân thủ vị. Tả hữu quang bạn nhân vị. Trai thoái minh liêu tiền bản tiếp thụ đặc vi nhân. Thứ tiếp quang bạn nhân. Nhập vị ấp tọa, 534

thieu hương ấp hương thiêu quang bạn hương. Nhập
tòa hạ trà. Trà tất, thụ đại nhân khởi tướng nguyên
thỉnh hương tháp lô trung, xúc lễ bái tạ nhi thoái.
Thứ nhật lệnh đường ty hành giả thỉnh giao đại
điểm tâm, danh thắng nhất nhân, quang bạn tiền
đường thủ tọa, tắc thỉnh Tây đường cần cựu các
nhất nhân quang bạn. Nhược khố ty nhất ban, thỉnh
Tây đường, cần cựu, đầu thủ quang bạn. Khố ty
đỉnh quả, hương lý thiết đặc vi vị, tả hữu bài quang
bạn vị. Đầu thủ dữ chủ tịch phân thủ. Đồng tự tùy
ban vị. Thứ nhật điểm tâm tọa vị đồng tiền. Tây tự
chỉ ư tri khách, Đông tự chỉ ư duy-na. Phàm thị giả
giao đại trà dữ điểm tâm đương thỉnh duy-na quang
bạn (thiết vị hành lễ giai đồng). Cận thì điểm tâm
nhân nhi thỉnh khách thỉnh hương khúc phi lễ đã.

TIỆC TRÀ ĐÃI LƯỠNG TỰ GIAO NHẬN CHỨC VỤ

*[1136a05] Theo dõi phương trượng đặc biệt đãi trà
tân thủ tọa xong, theo thứ lớp các tân chức sự cụ oai
nghi, ôm hương đích thân đến liêu các người được
thay thế, thấp hương giáp mặt giáp tọa cụ xuống nền
trí ý lạy một lạy, mời thỉnh rằng: “Sau buổi độ trai,
bái thỉnh hạ mình đến liêu đãi trà!”, rồi tiếp đó bảo
trà đầu mời lưỡng tự mỗi nơi một người cần cựu ở
Đông Tây tự mỗi nơi một người quang lâm bầu bạn
(nếu mời trà Tây tự thì tri sự ngồi hai bên đối mặt
nhau, đối với các đầu thủ đồng hàng, thỉnh bậc dưới*

một người quang lâm bầu bạn, nếu người bậc trên đến dự tòa có điều không tiện. Mời trà Đông tự thì đầu thủ ngồi hai bên giáp mặt nhau, nếu như duy-na hiện cư vị ở Đông tự thì lúc mời trà, mời bậc nhỏ hơn là phó tự một người đến dự). Phía hướng nội trong liêu thiết đặt tòa vị, chủ tịnh ngồi hai hàng giáp mặt nhau, hai bên phải trái là vị trí của người quang lâm bầu bạn. Sau buổi độ trai, đánh vân bản trước liêu, tiếp thụ người được mời, kế đón tiếp người quang lâm bầu bạn, vào vị trí rồi thị giả vái chào mời ngồi, đốt hương mời thấp hương, đốt hương mời những người quang lâm bầu bạn đốt hương, vào tòa bày trà khoản đãi. Đãi trà xong, người được thay thế đứng dậy đem nguyên thỉnh hương cắm và lư hương, giập tọa cụ xuống đất trí ý bái tạ rồi lui ra. Ngày hôm sau, bảo hành giả đường ty (liêu duy-na) mời hai bên giao và nhận chức vụ dùng điểm tâm, có mời một bậc danh đức quang lâm bầu bạn. Nếu là thủ tọa tiền đường giao nhận thì mời Tây đường và cần cật mỗi nơi một người quang lâm bầu bạn, nếu là thuộc ban khố ty giao nhận thì thỉnh mời Tây đường, cần cật và đầu thủ quang lâm bầu bạn. Khố ty bài trí đóng treo hướng vào bên trong thiết vị trí người được đãi, hai bên phải trái bày vị trí của những người quang lâm bầu bạn. Đầu thủ và chủ tịnh phân ra hai bên ngồi đối diện nhau, đồng tự với nhau ngồi theo ban vị của mình. Ngày hôm sau điểm tâm, vị trí các chỗ ngồi

cũng như hôm qua. Tây tự vị trí ở tri khách, Đông tự vị trí ở duy-na. Phàm thị giả giao nhận nhiệm vụ, đãi trà và điểm tâm nên thỉnh mời duy-na quang lâm bầu bạn (thiết bày vị trí và hành lễ cũng giống như các chức vụ khác giao nhận). Thời gần đây, nhân điểm tâm mà hành giả thỉnh khách thỉnh mời luôn hương khúc là không đúng lễ vậy.

*

* *

入寮出寮茶

[1136a23] 入蒙堂者白寮主。掛點茶牌。牌左小紙貼云(某拜請合寮尊眾齋退就上寮)齋罷備香燭普同問訊。揖寮主居主位。點茶人居賓位。略坐起身燒香問訊。復坐點茶收盞。寮主起爐前相謝自蒙堂出充頭首者。點交代茶畢。別日令茶頭報寮主掛點茶牌。齋退鳴寮中小板。點茶人門外右立揖眾入。爐前問訊。寮主主位點茶人分手位。略坐起身燒香問訊。復坐獻茶了。寮主與眾起身爐前致謝。送點茶人出 自眾寮出充頭首者。令茶頭預報寮主掛點茶牌。齋退鳴板。先到眾寮門外右立揖眾。入位立定。問訊揖坐。進中間上下問燒香。復中間上下問問訊。仍中央問訊寮元揖點茶人。對面位坐。行茶畢。寮元出爐前致謝送出 入眾寮者點茶(禮與出寮茶同)但寮元寮長分賓主位。自不可入位坐。

NHẬP LIÊU, XUẤT LIÊU TRÀ

[1136a23] Nhập môn đường giả, bạch liêu chủ quả Điểm trà bài. Bài tả tiểu chỉ thiếp vân: “Mỗ bái thỉnh hợp liêu tôn chúng, trai thoái tự thượng liêu”. Trai bãi bị hương chúc phổ đồng vấn tấn, áp liêu chủ cư chủ vị, điểm trà nhân cư tân vị. Lược tọa khởi thân thiêu hương vấn tấn. Phục tọa điểm trà thâm trán. Liêu chủ khởi lô tiền tương tạ. Tự môn đường xuất sung đầu thủ giả, điểm giao đại trà tất. Biệt nhật lệnh trà đầu báo liêu chủ quả điểm trà bài. Trai thoái minh liêu trung tiểu bản. Điểm trà nhân môn ngoại hữu lập áp chúng nhập, lô tiền vấn tấn. Liêu chủ chủ vị, điểm trà nhân phân thủ vị. Lược tọa khởi thân thiêu hương vấn tấn. Phục tọa hiến trà liễu, liêu chủ dĩ chúng khởi thân lô tiền trí tạ, tổng điểm trà nhân xuất. Tự chúng liêu xuất sung đầu thủ giả, lệnh trà đầu dự báo liêu chủ quả Điểm trà bài. Trai thoái minh bản tiên đảo chúng liêu môn ngoại hữu lập áp chúng, nhập vị lập định, vấn tấn áp tọa. Tiến trung gian, thượng hạ vấn thiêu hương. Phục trung gian, thượng hạ gian vấn tấn, nhưng trung ương vấn tấn liêu nguyên áp điểm trà nhân, đối diện vị tọa. Hành trà tất, liêu nguyên xuất lô tiền trí tạ tổng xuất. Nhập chúng liêu giả điểm trà (lễ dĩ xuất liêu trà đồng), dẫn liêu nguyên, liêu trưởng phân tân chủ vị, tự bất khả nhập vị tọa.

ĐÃI TRÀ VÀO LIÊU, RA LIÊU

[1136a23] Người vào môn đường bắm bách với liêu chủ treo tấm bài báo Đãi trà, bên trái tấm bài có dán miếng giấy nhỏ viết: “Mỗ lạy mời tôn chúng tất cả các liêu, sau bữa trai tựu thượng liêu”. Sau bữa trai, cụ bị hương, đèn cây cùng nhau vái chào vấn an, chào mời liêu chủ ở vào chủ vị, còn người đãi trà ở vào vị trí khách. Ngồi giây lát đứng dậy đốt hương vái chào vấn an. Lại ngồi bày trà, uống xong thu dọn chén. Liêu chủ đứng lên đứng trước lư hương trí tạ. Từ bậc môn đường ra nhận chức đầu thủ đều có đãi trà giao nhận chức vụ xong ngày khác bảo trà đầu bắm bách với liêu chủ treo tấm bài báo Đãi trà, dùng trai xong đánh tấm bản nhỏ trong liêu. Người dọn đãi trà đứng bên phải cửa liêu chào mời mọi người vào rồi đến trước lư hương vái chào vấn an. Liêu chủ ngồi ở chủ vị, người dâng đãi trà chia ngồi hai bên đối diện nhau. Ngồi giây lát đứng dậy đốt hương vái chào vấn an, lại ngồi xuống hiến trà. Xong, liêu chủ và đại chúng đứng dậy đến trước lư hương trí tạ rồi tiến đưa người đãi trà ra. Từ các liêu mà ra nhận chức đầu thủ, bảo trà đầu bắm bách với liêu chủ treo tấm bài báo Đãi trà. Sau bữa trai, đánh bản rồi trước hết đứng bên phải các liêu chào mời đại chúng vào vị trí ổn định trong liêu, đoan vái chào vấn an rồi vái chào mời ngồi. Sau đó đến khoảng giữa và hai khoảng phải trái đốt hương, sau đó lại tại khoảng giữa và hai bên phải trái vái chào vấn an,

ngay khoảng giữa vái chào vấn an. Liều nguyên vái chào người đãi trà, đến vị trí đối diện mà ngồi. Đãi trà xong, liều nguyên đến trước lư hương trí tạ rồi tiến đưa khỏi liêu. Vào các liêu đãi trà, lễ tiết cũng giống như đãi trà lúc ra khỏi liêu, nhưng do liều nguyên và liều trưởng phân ra vị trí chủ khách, tự mình không thể đương nhiên vào vị trí mà ngồi.

*

* *

頭首就僧堂點茶

[1136b11] 伺點出寮茶畢。具茶榜(式見後)令茶頭貼僧堂前下間。具威儀請方丈請茶。諸寮掛點茶牌報請。預令供頭燒湯出盞。庫司備茶燭。齋畢就坐。點茶頭首入堂炷香行茶(與旦望禮同)。

榜式

[1136b15] 某寮舍湫隘不敢坐邀。今晨齋退就雲堂

[1136b16] 點茶一中。伏望眾慈同垂降重

[1136b17] 今月日具位某拜請

[1136b18] 本山辦事禪師江湖名勝禪師

[1136b19] 鄉曲道舊禪師合堂尊眾禪師

ĐẦU THỦ TỰ TẶNG ĐƯỜNG ĐIỂM TRÀ

[1136b11] Ty điểm xuất liêu trà tất cụ trà bạng (thức kiến hậu) lệnh trà đầu thiếp tặng đường tiền hạ gian. Cụ oai nghi thỉnh phương trượng thỉnh trà.

Chư liệu quải Điểm trà bài báo thỉnh. Dự lệnh cung đầu thiêu thang xuất trần. Khố ty bị trà chúc. Trai tất tựu tòa. Điểm trà đầu thủ nhập đường chú hương hành trà (dữ đán vọng lễ đồng).

Bảng thức:

[1136b15] Mỗ liệu xá tư ả bất cảm tọa yêu. Kim thân trai thoái tựu vân đường điểm trà nhất trung.

Phục vọng chúng từ đồng thù giảng trọng

Kim nguyệt ... nhật cụ vị mỗ báo thỉnh

Bổn sơn biện sự Thiên sư

Giang hồ danh thắng thiên sư

Hương khúc đạo cự thiên sư

Hợp đường tôn chúng thiên sư

ĐẦU THỦ VÀO TẶNG ĐƯỜNG ĐÃI TRÀ

[1136b11] Theo dõi đợi cho lễ đãi trà người ra khỏi liệu xong, cụ bị bảng báo đãi trà (dạng thức chép phía sau), bảo trà đầu dán tại bên gian tri tặng đường. Cụ oai nghi thỉnh mời phương trượng đãi trà. Các liệu treo bảng báo Đãi trà thông báo mời đại chúng, dự bị bảo cúng đầu nấu thang thủy và bày chén. Khố ty cụ bị trà, đèn cây, dùng trai xong thì tựu tòa đãi trà. Đầu thủ đãi trà vào tặng đường đốt hương dâng trà đãi (cùng với lễ mừng một, ngày rằm giống nhau).

Hình thức bảng thông báo mời đãi trà:

[1136b15] Liều xá của mõ chậ hẹp, không dám mời quý vị đến dự nơi đó. Sáng mai sau khi dùng bữa trai xong, xin tỵu tại tăng đường đãi trà nơi đó. Cúi mong đại chúng từ bi cùng đến để tăng thêm phần trang trọng!

Ngày ... tháng ... cụ vị mõ bái thỉnh

Kính mời

Các thiền sư biện sự chùa ta.

Các thiền sư ẩn tích, danh đức.

Các thiền sư hương khúc, đạo cụu.

Các thiền sư, tôn chúng các đường.

*

* *

兩序出班上香

[1136b21] 凡出班上香行香鳴鈸。維那出爐前向外偏立。揖住持上香(侍者捧合)次揖兩序。相朝而出。轉身問訊住持(謂之借香)然後上香(若聖節佛祖嗣法師忌。無借香問訊。有立班西堂。當先上香。或謂首座已出世。當先上香者非。蓋必與都寺同出班故也)。

[1136b25] 西序章終

LƯƠNG TỰ XUẤT BAN THƯỢNG HƯƠNG

[1136b21] Phàm xuất ban thượng hương, hành hương minh bạt. Duy-na xuất lô tiên hương ngoại thiên lập. Ấp trụ trì thượng hương (thị giả phủng hợp). Thứ ấp lương tự, tương triều nhi xuất, chuyển thân vấn tấn trụ trì (vị chi tá hương) nhiên hậu thượng hương (nhược Thánh tiết, Phật, Tổ tự pháp sư kị, vô tá hương vấn tấn. Hữu lập ban Tây đường, đương tiên thượng hương. Hoặc vị thủ tọa dĩ xuất thế, đương tiên thượng hương giả phi. Cái tất dữ đô tự đồng xuất ban cố dã).

[1136b25] Tây tự chương chung.

LƯƠNG TỰ XUẤT BAN DÂNG HƯƠNG

[1136b21] Phàm xuất ban thượng hương hành hương phải đánh chập chỏa, duy-na ra trước lư hương hướng về bên ngoài đứng nghiêng, vái chào trụ trì mời thượng hương (thị giả bưng hộp hương), kế đó vái chào lương tự, cùng đối mặt nhau mà ra ngoài, chuyển thân vái chào vấn an trụ trì (gọi là tá hương) rồi sau đó mới thượng hương (dâng hương). (Nếu gặp Thánh tiết hay giỗ kị Phật Tổ các pháp sư nối tự thì không tá hương và chào hỏi vấn an), nếu có lập ban Tây đường thì trước hết phải dâng hương, hoặc giả là có kẻ cho là thượng tọa đã xuất thế thì

phải dâng hương là sai trật, thực ra nguyên do là cùng với đồ tự xuất ban.

[1136b25] Chương Tây tự hết.

*

* *

大眾章七

[1136b27] 歸虛之水鄧林之木。以聚者眾也。今夫大方居眾千百。倒廩而炊赭山而爨。亦其所聚也。而四方之來如歸。若已所固有者果何為哉。蓋佛以人之流轉三界出沒生死。惟明道悟性。以超于妙覺。則群生異類咸資其善而訓其徒。以肖己為然。故人人待其徒猶待其師。雖摩肩接踵而至。惟恐奉之不及。不以其眾而少怠也。不然則有以尺地斗粟而相訟者多矣。豈其獨愚。甘委其貲以廣吾居。輟其殮以食吾徒。吾徒之食于斯居于斯。果何為哉。果何為哉。

勅修百丈清規卷第四(終)

ĐẠI CHÚNG CHƯƠNG THẤT

[1136b27] Quy hư chi thủy, đặng lâm chi mộc, dĩ tụ giả, chúng dã. Kim phù, đại phương cư chúng thiên bách. Đảo lẫm nhi xuy giả sơn nhi thoán, diệc kì sở tụ dã. Nhi tứ phương chi lai như quy, nhược dĩ sở cố hữu giả quả hà vi tai. Cái Phật dĩ nhân chi lưu chuyển tam giới xuất một sanh tử. Duy minh đạo

ngộ tánh, dĩ siêu vu diệu giác, tắc quần sinh dị loại
hàm tứ kỳ thiện nhi huấn kỳ đồ, dĩ tiểu kỷ vi nhiên.
Cố nhân nhân đãi kỳ đồ do đãi kỳ sư. Tuy ma kiên
tiếp chủng nhi chí, duy khủng phụng chi bất cập.
Bất dĩ kỳ chúng nhi thiếu đãi dã. Bất nhiên tắc hữu
dĩ xích địa đầu túc nhi tương tụng giả đa hĩ. Khởi kỳ
độc ngu cam ủy kỳ ti dĩ quảng ngô cư, xuyết kỳ sơn
dĩ thực ngô đồ. Ngô đồ chi thực vu tư, cư vu tư, quả
hà vi tai quả hà vi tai.

Sắc tu Bách Trượng thanh qui quyển đệ tứ chung

CHƯƠNG 7 – ĐẠI CHÚNG

*[1136b27] Nước trở về hư vô, cây mọc trên rừng,
lấy việc tụ hội làm đông đảo. Ôi nay thì các chùa
lớn, đại chúng cư ngụ có đến cả ngàn người. Do đó
phải vét hết kho để thổi, đốt đở núi để nấu, ấy cũng
vì đông người tụ họp vậy. Nhưng người từ bốn
phương qui tụ về chùa, nếu chỉ lấy cái cố hữu thì
chẳng biết phải làm sao. Bởi vì đức Phật cho rằng
con người lưu chuyển trong ba cõi, ngụp lặn trong
sanh tử, duy chỉ có kẻ sáng đạo, ngộ tánh vượt đến
diệu giác thì quần sanh dị loại đều nhờ cậy vào cái
thiện của họ. Nhưng phạm huấn luyện đồ đệ thì ai
cũng muốn họ giống được như mình, cho nên ai ai
cũng đối đãi với đồ đệ như đối đãi với thầy của
mình. Tuy tăng chúng chen vai nối bước mà đến, duy*

Sắc tu Bách Trượng thanh qui

chỉ sợ là cung phụng nhu cầu cho họ không đủ, chứ không dám lấy việc đong đảo mà lơ là. Nếu không thì chuyện chỉ vì một tấc đất, một đấu lúa mà kiện cáo nhau sẽ xảy ra thật nhiều. Thí chủ há chỉ riêng ngu si cam hủ hoại tiền của để coi nói rộng liêu xá cho chúng ta ở, hao mất cơm gạo để nuôi chúng ta ăn. Bọn ta ở như thế, ăn như thế thì biết làm sao đây? Biết làm sao đây?

Sắc tu Bách Trượng thanh qui quyển 4 hết

*

* *

Trang lưu chiếu

Phương danh tôn kính Ấn tống

- HT. Thích Giác Toàn 800 bộ
- TT. Thích Chơn Toàn 2.000 canada
- ĐĐ. Thích Tâm Thành 1000 usd
- Thích Nữ Phúc Chính 2.000 000 đ
- Võ Văn Hoà Pd: Nguyễn Anh 500 usd
- Trần Đan Thư (bé Tý) 500 usd
- Đặng Văn Khánh 200 USD
- Đặng Thị Nga 200 USD
- Gđ Phạm Kim Khánh và Các con 2. 000 000 VNĐ
- Đỗ Nhật Hà (Bí Ngô) 1. 200 000 VND
- Phật tử Lương Dung 1. 000 VND

SÁCH KÍNH BIỂU